ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 12

ASIA:

Tallinnassa olevan lähetystön raportti n:o 1.

Ministeri Hynninen

20/1 1937

5000—10—35 4261

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Tallinnassa, tammik. 30 p. 1937.

94.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
3 /215 Sal. 37.
57/2 - 37
RYHMÄ
5 C 12

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i ö l l e,

Saan kunnioittaen oheisena lähettää Ministeriölle Tallinnan Lähetystön tiedotuksen no. 1, mikä käsittelee

Rahvuskogun toisen kamarin kokoonpanoa.

M i n i s t e r i:

Salainen.

T a l l i n n a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 1.

Tallinna ssa 30 p:nä tammi kuuta 19 37.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
3 /215 Yal. 1937
57/2-37 | 3 | LÄH.
5 | C12

Asia: Rahvuskogun toisen kamarin kokoonpano.

Kuluva viikko on antanut lopullisen selvyyden rahvuskogun kokoonpanoon ja samalla myös sen kokoontumispäivään nähden. Dekretillään kuluvan kuun 26 p:ltä määräsi riigivanem ne rahvuskogun toisen kamarin jäsenet, lukumäärältään 10, jotka ovat hänen nimitettävissään ja seuraavana päivänä annetulla dekreetillä kutsuttiin molemmat kamarit koolle helmikuun 18 p:ksi, jolloin rahvuskogun juhlalliset avajaiset tulevat tapahtumaan.

Toisen kamarin vaalit tapahtuivat kaikessa hiljaisuudessa kuluvan kuun 14 p:ään mennessä. Useimmissa korporativisissa kamareissa (koda) valittiin edustajaksi puheenjohtaja tai, jos valittavia oli kaksi, hänen ohellaan joku kamarin johtokunnan jäsen, jolloin nykyisen régimen etuja on mahdollisuuden mukaan valvottu. Oppositio on kuitenkin siellä täällä saanut ehdokkaansa valituksi, kuten esim. Tarton yliopistosta, jota tulee edustamaan prof. Piip ja kauppa- ja teollisuuskamarista, josta opposition ehdokkaana kamarin puheenjohtajan, pääkonsuli Puhkin ohelle, jota voi pitää puolueettomana, valittiin "Vaba Maan" kustan-

---

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen.

1) Tavallinen.
2) Tavallinen ja lisäksi ..... lle.
3) Ei tiedoituksiin.
4) Ei tiedoituksiin, mutta ..... lle.

taja Weiler.

Suurempaa huomiota kuin näihin vaaleihin - niin tekisi mieleni sanoa - on täällä kiinnitetty siihen, miten riigivanem tulee käyttämään nimeämisoikeuttaan s.o. oikeutta nimittää 10 jäsentä tähän kamariin. Ratkaisun siirtyessä mielenkiinto sitä kohtaan luonnollisesti yhä lisääntyi.

Riigivaneman nimeämät rahvuskogun jäsenet ovat: ulkoministeri Akel, Eesti Pankin pääjohtaja Jaakson, kenraali Tönisson, apellatio-oikeuden puheenjohtaja Reichmann, professori Grimm (aikoinaan Pietarin yliopiston rehtori), asianajaja Pung, "Vaba Maan" päätoimittaja Laaman, "Uus Eestin" toinen päätoimittaja Kukk, "Päevaleht'in" päätoimittaja Tammer ja juutalaisen kulttuurihallinnon varapuheenjohtaja, juristi ja liikemies Gutkin.

Tätä täältä käsin katsottuna komeaa nimiluetteloa tarkastaessa pistää silmään, että se käsittää kolme nimeä, jotka kukin tavallaan kuuluvat oppositioon. Jaakson otti osaa n.s. ent. riigivanemien promemorian laatimiseen, joskaan hän ei katsonut voivansa sitä allekirjoittaa, kuten Ministeriölle olen aikanaan tiedottanut, ja luetaan oppositioon. Pung, ent. rahaministeri, kuuluu tiettävästi, huolimatta siitä että hän on riigivaneman lanko, jonkunlaiseen "lojaaliseen oppositioon", ja Tammer johtaa sanomalehteä, joka jokapäiväisistä lehdistä muita selvemmin yrittää merkitä oppositioasennettaan, missä se on mahdollista.

Riigivaneman arvellaan näillä nimityksillään tahtoneen osoittaa, että nykyinen järjestelmä tahtoo edessäolevissa tärkeissä ratkaisuissa kuulla, mitä oppositiolla on sanottava ja, mikä vielä tärkeämpää, samalla saada ainakin osa oppositiota tukemaan rahvuskogussa laadittavaa uutta hallitusmuotoa. Hänen alkuperäiseen suunnitelmaansa on kuulunut vieläpä vanhan vastustajansa Tönissoninkin vetäminen rahvuskogun työhön ja siinä mielessä on hänellä ollut neuvottelut, joskin tuloksettomat, tämän kanssa. Tönisson oli asettanut

suostumiselleen joukon ehtoja m.m. Teemantin nimityksen ja osanoton toisen kamarin työhön. Teemant oli kieltäytynyt ja niinmuodoin oli suunnitelma Tönissoninkin osalta rauennut.

Mitä rahvuskogun toiseen kamariin tulee, edustaa se nyt saamassaan kokoonpanossa useilla aloilla maan parasta asiantuntemusta sekä asiallista ja muodollista pätevyyttä. Naisetkin ovat saaneet sinne kaksi edustajaa: kotitalouskamari lähettää pääministerin rouva Eenpalun ja "lotat" taas "päälottansa". Valtavalta osaltaan ovat sen jäsenet - vastakohtana ensimmäiselle kamarille - yleisesti tunnettuja ja arvovaltaisia henkilöitä ja todennäköistä on, että sen osuus rahvuskogun työhön tulee olemaan varsin huomattava.

Kysymys ensimmäisen kamarin ja niinmuodoin rahvuskogun yhteisistuntojen puheenjohtajasta on edelleen arvailujen esineenä. Todennäköisintä tällä hetkellä on, että toimeen valitaan joko pääministeri Eenpalu, jonka ehdokkuudesta olen jo ajemmin maininnut, tai talousneuvoston puheenjohtaja Jürman, joka kuuluu riigivaneman läheisimpiin luottamusmiehiin. Jos Eenpalu valitaan, saattaa siitä olla seurauksena, vaikkakin riigikogun on suoritettava tehtävänsä kuuden kuukauden kuluessa, hänen luopumuksensa hallituksen jäsenyydestä ja hallituksen osittainen uudestijärjestely.

Lopuksi sananen muutamista huhuista, jotka ovat näinä päivinä korviini kiertäneet. Väitetään, että jyrkimmällä oppositiotaholla on harkittu jonkunlaisia mielenosoituksia rahvuskogun avajaisten yhteydessä. Suunniteltujen alaisena on m.m. jonkunlaisten julistusten tai promemoriain jakaminen ja joidenkin häiriöiden aikaansaaminen.

Omalta osaltani olen taipuvainen uskomaan, että tälläiset hankkeet ehtivät kuivua vielä kokoon helmikuun 18 p:ään mennessä, mutta olen katsonut kaiken varalta olevan syytä niistä tässä yhteydessä mainita.

B. Hamm

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 12

ASIA:

Tallinnassa olevan lähetystön raportti n:o 2.

Ministeri Hynninen

10/2 1937.

5000—10—35 4261

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Tallinnassa, helmik. 10 p. 1937.

148.

4 215 Sal. D - 37.
15/2 - 37
OSASTO

Ulkoasiainministeriölle,

Saan kunnioittaen oheisena lähettää Ministeriölle Tallinnan Lähetystön tiedotuksen no. 2, mikä käsittelee

Riitakysymystä ulkomaisen työvoiman tuomisesta Viroon.

Ministeri: R. Holmberg

Salainen.

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 2.

Tallinna ssa 10 p:nä helmi kuuta 19 37.

ASIA
4/215 Sal. 8 -37.
15/2-37
OSASTO
5 C12

Asia: Riitakysymys ulkomaisen työvoiman tuomisesta Viroon.

Joku aika sitten sisälsivät Viron lehdet uutisen, että talousministeriö oli antanut "Eesti Kiviölille" luvan tuottaa öljykivilouhimoihinsa työmiehiä Puolasta, aluksi 100 ja myöhemmin toiset 100 miestä. Samalla mainittiin, että kyseessä oli kokeilu, minkä tuloksesta riippuisi, sallittaisiinko ehkä myöhemmin työvoiman lisätuontia Viroon.

Tämä uutinen on synnyttänyt lähinnä työväestön piirissä, mutta myöskin porvarillisissa sanomalehdissä, järjestöissä ja seuroissa sekä yleensä niillä tahoilla, joita yleiset asiat kiinnostavat, odottamattoman paljon äänekästä huomiota ja joka tapauksessa enemmän kuin asianomaisella taholla oli voitu ottaa laskuihin. Tähän alkuaan puhtaasti taloudelliseen kysymykseen on liittynyt selvää poliittista sivumakua ja sitä yritetään oppositiotaholla käyttää, mikäli mahdollista, aseena agitatiossa nykyistä régimeä vastaan.

Järjestyneen työväen jyrkkä kannanotto on helposti käsitettävissä. "Eesti Kiviöli", josta määrää lähinnä pankkiiri Scheele, on sillä taholla vanhastaan huonossa huudossa. Työriitaisuuksia on sen työmailla sattunut tämän tästä ja sen vaikutuksesta katsotaan hallituksen viimesyksyisen lakon aikana

---

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi .....
3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta .....]:

Tavallinen.

ryhtyneen jyrkkiin toimenpiteisiin Viron ammattijärjestöä vastaan, joista aikanaan olen Ministeriölle tiedottanut. Tällöin jo liikkui huhuja siitä, että tehtaan johdon taholla suunniteltiin ulkomaisen työvoiman maahantuontia. Puolalaisten kaivostyömiesten tiedetään elävän vieläkin primitivisemmissä työoloissa kuin virolaisten ja niimuodoin pelätään tehtaan voivan vastaisissa työtaisteluissa käyttää hyväkseen näiden primitivisyyttä ja avuttomuutta vieraassa maassa. Lisäksi pidetään mahdollisena, että vieraan työvoiman maahantuonti kerran alulle päästyään voisi jatkua suuremmassakin määrin.

Ammattiyhdistysten keskusliitto, johon kuuluu myös muutamia hallituksen viime syksynä nimeämiä jäseniä, on reagoinut voimallisesti. Todettuaan ensinnäkin, että Virossa ei ole todellista työväestön puutetta, on se yksimielisesti päättänyt protestoida vieraan työvoiman maahantuontia vastaan. Samoin on tehnyt maatyöläisten kamari. Molemmat ovat lisäksi erityisen delegation kautta saattaneet vastalauseensa talousministeriön tietoon. Monin paikoin maata on nopeasti järjestetty työläisten kokouksia, joiden samansuuntaiset päätöslauselmat on niinikään lähetetty talousministeriöön. Eräänlaista hupaisuutta on, sivumennen sanoen, synnyttänyt Pärnun nahkurintyöntekijäin julkilausuma, jonka johdosta talousministeriön taholta kiireellisesti tiedusteltiin, olisiko ehkä joku heistä valmis menemään työhön "Kiviölin" kaivoksiin. Halukkaita kuitenkaan ei ilmaantunut.

Talousministeriö, jolla on asiassa tukenaan maatalouskamari, on ristiriidan johdosta antamissaan selityksissä ilmoittanut tarkkojen tilastollisten laskelmien perusteella tulleensa siihen tulokseen, että ulkomainen työvoima on jo nykyään Virolle tarpeellinen ja tulee vastaisuudessa olemaan sitä vieläkin enemmän. Jokainen maan palavakivitehtaista lisää nykyään tuotantoaan ja kuluvan vuoden aikana alottaa usea uusi teollisuuslaitos toimintansa: sellulosatehdas, kaksi valtion suurta tiilitehdasta, polttoturvetehdas ja joukko pienempiä. Niinikään näyttää myös rakennusteollisuus vaativan entistä enemmän työvoimaa. Toisaalta taas sotavuosien ikäluokat, jotka nyt jo

ovat työkuntoisia tai siksi tulevat, ovat normaali-ikäluokkia oleellisesti heikommat. Puutos työväestä tulee niinmuodoin ennen pitkää talousministeriön mielestä olemaan hyvinkin tuntuva, ellei valtiovalta ajoissa ryhdy tarpeellisiin toimenpiteisiin s.o. ulkomaisen työvoiman tuomiseen maahan.

Hallituksessa näyttää se kiihkeä vastustus, mikä useammalla taholla on kohdistunut talousministeriön kyseelliseen toimenpiteeseen, herättäneen epäilyjä, ellei muuta niin ainakin toimenpiteen ajankohtaisuudesta, ja se on päättänyt pyytää siitä valtakunnan talousneuvoston lausuntoa. Mihin suuntaan tämä tulee käymään, on vaikea tällä hetkellä ennustaa. Talousneuvosto on kylläkin tottunut, erästä pientä poikkeusta lukuunottamatta, antamaan siunauksensa kaikelle sille, mitä hallitus on pitänyt tarpeellisena, mutta tällä kertaa saattaa sen kannanotto käydä kielteiseenkin suuntaan.

Ylläolevan lisäksi katson olevan syytä mainita, että varmalta taholta saamani tiedon mukaan Viron hallitus on viime vuoden lopulla diplomaattisen edustuksensa kautta tunnustellut maaperää sekä Puolassa että Unkarissa 1000 työmiehen saannille kummastakin maasta. Puolassa on kertojani mukaan suhtauduttu tiedusteluun myönteisesti, Unkarissa sen sijaan kielteisesti.

R. Ryömä

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 12

ASIA:

Tallinnassa olevan lähetystön raportti n:o 3.

Ministeri Hynninen

13/2 1937

5000—10—35 4261

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Tallinnassa, helmik. 13 p. 1937.

160.

5 215 Fol. B 37.
16/2 - 37
5 C12

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i ö l l e,

Saan kunnioittaen oheisena lähettää Ministeriölle Tallinnan Lähetystön tiedotuksen no. 3, mikä käsittelee

"Vaba Maa"n kirjoitusta Ulkoasiainministeri Holstin vierailusta Moskovaa.

M i n i s t e r i: P. Hynninen

Salainen.

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 3.

Tallinna ssa 13 p:nä helmikuuta 19 37.

S 215 Pol. 37.
16/2.37
5 C12

Asia: "Vaba Maa" Ulkoasiainministeri Holstin vierailusta Moskovaan.

Niin suurta huomiota kuin Suomen Ulkoasiainministerin vierailumatka Moskovaan täällä on herättänytkin, ei Viron sanomalehdistöllä tähän asti ole ollut siitä mitään omakohtaista sanottavaa. Lehdet, niin yksi kuin toinenkin, ovat rajoittuneet julkaisemaan "Tassin" sähkösanomia, varustaen niitä huomiotaherättävillä otsikoilla, kuten "Muutosko Suomen ulkopolitikassa?" ("Uus Eesti 12/2), "Holstin vierailu Moskovassa on merkityksellinen" ("Päevaleht" 12/2), "Holsti befriedigt" ("Revalsche Zeitung" 12/2) j.n.e., mutta jättäneet kaiken kommentoimisen.

Poikkeuksen muodostaa - ainakin toistaiseksi - tämänpäiväinen "Vaba Maa", missä nimimerkki H.V. (H.Wellner) kirjoittaa pääartikkelin paikalla seuraavaan tapaan.

Suomen Ulkoasiainministerin matka Moskovaan, joka muodostui tapahtumaksi, mitä koko Europpa mielenkiinnolla seurasi, oli jo viime vuonna päätetty, joskin se hallitusvaihdoksen takia jäi silloin tekemättä. Se on nyt tapahtunut ja paluumatkallaan on Ministeri Holsti voinut lausua, että "hän on matkaansa paljoa tyytyväisempi kuin oli rohjennut odottaa" ja että "avomielisillä keskusteluilla Litvinovin kanssa on luotu molempien valtakuntien yhteistyölle kiinteä pohja." Samaa voi huo=

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi .....
3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta .....]:

Tavallinen.

mata Venäjän lehdistön vakuuttavan.

Saksan ja osittain myös Skandinavian lehdissä esitettiin aluksi epäilyksiä matkan tuloksiin nähden. Oli havaittavissa myöskin juonitteluja, jotka menivät niin pitkälle, että Ministeri Holsti näki itsensä pakoitetuksi antamaan Saksan tietotoimistolle lausunnon, missä matkan tarkoitusta selitettiin, ja myöskin saattamaan Suomen lähettilään kautta Englannin hallituksen tietoon, että vierailu Moskovassa on sopusoinnussa Suomen skandinavisen orientation kanssa ja että Suomi sen kautta osoittaa haluaan vahvistaa siteitään pohjoismaiden puolueettomien valtioiden kanssa.

Selostettuaan sitten Suomen sanomalehdistön ja myöskin "Aftonbladetin" ja "Svenska Dagbladetin" lausuntoja matkasta ja sen merkityksestä kirjoittaja jatkaa:

"Kuten nyt on selvinnyt, on Skandinavian valtiot, varsinkin Ruotsi ja Tanska olleet matkasta erittäin kiinnostuneita. Skandinavian valtioita ei vaara uhkaa ainoastaan Venäjän taholta vaan myös etelästä. Natsien kiihoitustyö Skandinavian valtioissa on siinä määrin lisääntynyt, että se herättää huolestumista. Näiden kahden vaaran välillä on Skandinavian ja Suomen puolueettomuuden korostaminen erittäin tärkeää. Niin Suomessa kuin Skandinavian valtioissakin on pääsemässä vallalle käsitys, että yhtyminen toiseen tai toiseen suurvaltaryhmään johtaa ne peliin, mikä niille ei ole hyödyksi. Suomea on tähän asti soimattu liiallisesta rakkaudesta Saksaan ja tämä oli punasena vaatteena Venäjälle. Nyt, kun Suomi on osoittanut hyvää tahtoaan asettua myös Venäjän kanssa ystävälliseen yhteistyöhön, on Venäjän myös tarkistettava tähänastista suhtautumistaan Suomeen. Venäjän ulkopolitikalle on Suomen puolueettomuus ainoastaan hyödyksi."

Viitattuaan vielä "Manchester Guardianin" ja sen suosittelemaan puolueettomaan vyöhykkeeseen Mustaltamereltä Pohjoiseen Jäämereen lausuu kirjoittaja lopuksi: "Ulkoasiainministeri Holstin ensimmäinen suurempi ulkopolittinen askel todistaa, että Suomi

on luopunut passivisesta politikasta ja alottanut aktivista. Kuten hän on selittänyt "Hels.Sanomain" edustajalle, johtaa hänen seuraava vierailunsa hänet Tallinnaan ja keväällä on Suomella odotettavissa merkitseviä vieraita. Suomen ulkopolitikassa tapahtunutta käännettä on pidettävä tervetulleena, sillä se edistää Pohjois-ja Itä-Europan polittisen jännityksen laukeamista."

Jää nähtäväksi tuleeko joku muu Viron lehti seuraamaan esimerkkiä ja esittämään mielipiteitään matkan merkityksestä.

R. Hemming

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 12

ASIA:

Tallinnasse olevan lähetystön raportti n:o 4.

Ministeri Hynninen

16/2 1937.

5000—10—35 4261

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Tallinnassa, helmik. 16 p:nä 1937.

177.

6/215 Pol. 37.
22/2-37
5 C12

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i ö l l e,

Saan täten kunnioittaen lähettää Ministeriölle Tallinnan Lähetystön tiedotuksen no. 4, mikä käsittelee

Viron lehtien kirjoituksia Suomen presidentinvaaleista.

M i n i s t e r i: B. Hynninen

Salainen.

T a l l i n n a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 4.

Tallinna ssa 16 p:nä helmi kuuta 19 37.

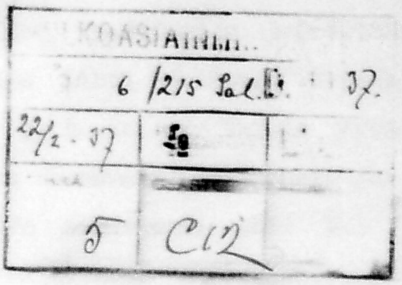

Asia: Viron lehdet Suomen presidentinvaaleista.

Viron sanomalehdistö on, kuten luonnollista, kiinnittänyt suurta huomiota, milloin uutisissa, milloin artikkeleissa, Suomen presidentinvaaleihin ja niiden valmisteluihin. Eri ehdokkaista ja heidän polittisesta ja yhteiskunnallisesta toiminnastaan on annettu kauttaaltaan asiallisia selostuksia. Samalla on arvioitu heidän mahdollisuuksiaan tulla valituksi. Viime aikoina kävivät nämä arvioinnit Presidentti Ståhlbergin ja Pääministeri Kallion hyväksi ja aivan viime päivinä etupäässä viimemainitun hyväksi.

Ratkaisun tapahduttua ovat kaikki Viron huomattavimmat lehdet jo seuraavassa numerossaan s.o. tänään omistaneet sille huomiota pääkirjoituksissaan.

"U u s E e s t i", Viron hallituksen pää-äänenkannattaja, lausuu käsityksenään, että vaalien tulos ei muodostunut millään muotoa yllätykselliseksi. Suomen kansan kansallinen itsetunto on viime vuosina huomattavasti vahvistunut ja kansallisissa piireissä on jo kotvan tahdottu nähdä presidentin paikalla suomalainen mies. "Nyt on tämä laajojen kerrosten toive täysin toteutunut. Suomen uudeksi presidentiksi valittu Kyösti Kallio ei ole ainoastaan sataprosenttinen suomalainen, vaan hän ei käytäkään muuta kieltä kuin yksistään suomea."

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi .....
3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta .....]:

Tavallinen.

Viitattuaan uuden Tasavallan Presidentin polittiseen toimintaan ja hänen luottamustoimiinsa lehti jatkaa: "Virolaisille politikoille on K. Kallio hyvin tunnettu. Varsin monet meidän toimihenkilöistämme ovat hänen kanssaan joutuneet yhteen ja tuntevat hänet lähemmin. Hän oli tähän asti Helsingin suomalais-virolaisen ystävyysyhdistyksen puheenjohtaja, missä asemassaan hän harrasti mahdollisuuksien mukaan Suomen-Viron suhteiden kehittämistä."

Selostettuaan vaalien kulkua edellisissä ja nyt tapahtuneissa vaaleissa lausuu lehti loppusanoikseen: "Uutta Suomen presidentti K. Kalliota tuntee Viron julkinen elämä Viron ystävänä. Hänen asettamistaan valtakunnan johtoon voimme niinmuodoin täydestä sydämestä tervehtiä."

"P ä e v a l e h t", jonka kirjoituksen alla on lehden päätoimittajan nimimerkki, katsoo vaalien tuloksen kuvastavan uusien polittisten ja sosialisten voimain voitollepääsyä maassa. Presidentti Svinhufvudin vaalitappio kohdistuu tavallaan enemmän hänen takanaan oleviin polittisiin piireihin kuin häneen itseensä. Odotus, että tämä tappio hänen henkilöllisyytensä painosta jäisi verrattain pieneksi, ei pitänyt paikkaansa, sillä Pääministeri Kallio saavutti "Suomen oloissa harvinaisen enemmistön."

Esittäen käsityksenään, että vaalien tulos tuo epäilemättä mukanaan muutoksia Suomen polittiseen elämään ja viitattuaan mahdollisuuteen, että uusi hallitus tulee olemaan koalitiohallitus, jossa ovat edustettuina maalaisliitto, sosialidemokraatit ja edistys, lausuu lehti lopuksi: "Mitä tulee uuden presidentin henkilöön, on hän Svinhufvudin ja Ståhlbergin ohella Suomen ansioituneimpia valtiomiehiä. Hänellä on avara katse, kehittynyt oikeudentunto, suuret kokemukset ja hän on tullut suuren tasapuolisuutensa kautta erittäin pidetyksi eduskunnan puhemieheksi. Kaikki ne, joilla on ollut mahdollisuus seurata K. Kallion toimintaa, voivat vakuuttaa, että hänessä on henkilö, joka on paljon yläpuolella tavallista tasoa. - Mikä Virossa erikoisesti herättää mielenkiintoa

K. Kallion valitsemiseen Suomen presidentiksi, on se, että K. Kallio on tähän asti ollut Suomalais-Virolaisen Yhdistyksen puheenjohtaja ja on aktivisesti edistänyt Suomen ja Viron välisten suhteiden vahvistamista. On aihetta olettaa, että K. Kallion mielenkiinto Viroon ei kylmene hänen astuessaan presidentin istuimelle, vaan että tällä tosiasialla sinään on jo symbolinen merkitys keskinäisen ymmärryksen syvenemiselle ja laajenemiselle yli Suomenlahden."

"V a b a M a a n" pääkirjoituksessa, jonka alla on nimimerkki H.W. (H.Wellner) selostetaan melko yksityiskohtaisesti tapahtunutta äänestystä ja eri ehdokkaiden mahdollisuuksia, minkä jälkeen kirjoittaja antaa kuvan maalaisliitosta puolueena, mikä on "ruumistunut Kyösti Kalliossa."

Suomen kansan enemmistö on ratkaisullaan tahtonut asettua kaikkia vallankaappausyrityksiä vastaan. Nyt ei ole pelättävissä, että Suomen sisäpolitikassa tapahtuisi mitään äkkijyrkkää käännettä. Vanhat perinteet jäävät voimaan ja jatkuvat "ehkä sillä muutoksella, että kansallinen sävy tulee entistä selvemmin näkyviin." "Omalta osaltamme", jatkaa kirjoittaja, "rohkenemme toivoa, että Kyösti Kallion presidenttikausi johtaisi Suomen kaikenpuoliseen kukoistukseen."

Loppusanoinaan kirjoittaja lausuu: "Kyösti Kallion valitsemista Suomen presidentiksi on myös Viron kannalta mielihyvin tervehdittävä. Hän on Viron hyviä ystäviä Suomessa. Hän oli Suomalais-Virolaisen Yhdistyksen perustajia ja sen ensimmäinen puheenjohtaja omaten hyviä suhteita riigikogun jäseniin ja seuraten mielenkiinnolla Viron sisäpolittisen elämän kehitystä. Presidenttinä hän epäilemättä voi edistää Suomen ja Viron ystävyyssuhteiden syvenemistä."

"P o s t i m e e s" lausuu laveaan elämäkerrallisen selostuksen jälkeen: "Kallio on Svinhufvudin ja Ståhlbergin ohella Suomen kunnioitettavimpia ja arvokkaimpia valtiomiehiä. Molemmista mainituista kansallisista suurmiehistä erottaa hänet se, että hän on tyypillinen maaelämän edustaja, maamies sanan täydellisessä ja kauneimmassa mielessä. Suomen itsenäisyys-

taistelussa hän on ollut määrääväimpiä miehiä, joskaan ei niin iskurohkea kuin Svinhufvud. Mutta hän ei myöskään ole tehnyt niitä erehdyksiä, joita esim. Svinhufvud aktivisuudessaan on johtunut tekemään - puhumme ainoastaan Suomen kuninkaan valitsemisesta 1918 j.n.e."

"Suomen pienviljelijälle on Kallio ollut korvaamaton johtaja ja ansioitunut esitaistelija. Jo n.s. lex Kallio on asetus, millä Suomen yhteiskunnallisessa elämässä on erikoispiirteensä". Ja mitä tulee suomalaisuuden liikkeeseen, on hän ollut "ansiokkaimpia taistelijoita". "Hän ei kylläkään ole koskaan tullut pateettiseksi romantikoksi eikä massojen suursanaiseksi kiihottajaksi, mutta hän on sitä enemmän itse teossa taistellut niiden periaatteiden puolesta, mitkä vaativat Suomea suomalaisille."

Loppusanoissaan lehti lausuu "veljeskansan voivan tuntea täyttä tyytyväisyyttä siitä, että Kyösti Kalliosta on tullut Suomen kansan korkein vallanpitäjä. Ei ainoastaan siksi, että suomalaiset ovat vaaliinsa täysin tyytyväiset - vaan meitä ilahduttaa erityisesti se seikka, että tuleva presidentti on aktivinen ja vakaumuksellinen Viron ystävä kuuluen nytkin järjestön johtoon, jonka suoranaisena tehtävänä on Suomen ja Viron suhteiden lujittaminen."

Kuten edelläolevasta selostuksesta näkyy, omistaa Viron sanomalehdistö vastavalitulle Tasavallan Presidentille mitä lämpimämmät tervehdyssanat. Niissä esiintyvä myötämielisyys ei jätä mitään toivomisen varaa.

B. Ahmavaara

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 12

ASIA:

Tallinnassa olevan lähetystön raportti n:o 5.

Ministeri Hynninen

27/2 1937.

5000—10—35 4261

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Tallinnassa, helmik. 23 p. 1937.

195.

7 215 Tal. 37.

1/3 - 37

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i ö l l e,

5 C12

Saan kunnioittaen oheisena lähettää Ministeriölle Tallinnan Lähetystön tiedotuksen no. 5, mikä käsittelee

Rahvuskogun kokoontumista.

M i n i s t e r i: R. Kivimies

Salainen.

T a l l i n n a **SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.**

RAPORTTI n:o 5.

Tallinna *ssa* 23 *p:nä* helmi *kuuta 19* 37.

2 215 Sal. 37.
1/3 37
5 C12

Asia: Rahvuskogun kokoonnuttua.

Rahvuskogu, jonka kokoonkutsumiseen kansanäänestys täsmälleen vuosi sitten antoi hallitukselle valtuutuksen, on nyt voinut alottaa työnsä. Sen juhlalliset avajaiset tapahtuivat kuluvan kuun 19 p:nä, jolloin myös toimitettiin molempien kamarien puhemiehistön vaalit.

Päähuomio vaaleissa kohdistui ensimmäisen kamarin puhemiehen vaaliin, joka ohjesäännön mukaan johtaa puhetta myös molempien kamarien yhteisistunnossa toimien niinmuodoin koko rahvuskogun puhemiehenä. Aikaisemmin pidettiin todennäköisenä, kuten Ministeriölle olen myöskin tiedottanut, että ehdokkaaksi tähän toimeen asettuu pää- ja sisäministeri Eesnpalu. Lisäksi tiedettiin piireissä kertoa, että tässä tapauksessa hänen seuraajakseen pääministerinä tulisi ulkoministeri Akel ja sisäministerinä opetusministeri, eversti Jaakson, jonka viran perisi apulaisopetusministeri Päts, riigivaneman veli.

Nämä suunnitelmat raukesivat kuitenkin siihen, että riigivanem asioita harkittuaan oli tullut lopuksi siihen tulokseen, että hallituksen uudelleenmuodostaminen ei ollut tällä hetkellä suotava. Toisaalta taas rahvuskogun puhemiehen ja pääministerin tehtävien uskominen samoihin käsiin, Saksan malliin, mihin Eenpalun kerrotaan neuvotteluissa viitanneen, ei

---

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi ..... 3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta .....]:

Tavallinen.

riigivaneman mielestä voinut tulla kysymykseen. Tämän jälkeen ajateltiin määräävällä taholla agronomi Jürmanin ehdokkuutta, josta myöskin ajemmin olen maininnut, mutta siitäkin luovuttiin, koska hänen ehdokkuutensa näytti kohtaavan vastustusta varsinkin siitä syystä, että hän on valtakunnan talousneuvoston puheenjohtaja, mikä laitos on ollut tavallaan riigikogun korvikkeena. Tällöin päädyttiin lainopin professori Uluotsiin, joka toimitetussa äänestyksessä sai 77 ääntä annetuista 78:sta. Ensimmäiseksi varapuhemieheksi valittiin notaari Kristelstein 56 äänellä 21 vastaan, jotka annettiin amiraali Pitkan hyväksi, ja toiseksi varapuhemieheksi maanviljelijä Laur 70 äänellä. Molemmat viimemainitut kuuluvat nykyisen järjestelmän kannattajiin, edellinen jälkimmäistä selvemmin.

Mitä Uluotsiin tulee, on hänen polittinen kehityksensä viime vuosina ollut jonkunlaisten muodonvaihdosten alainen. Kuuluttuaan aikaisemmin vanhoihin peltomiehiin s.o. Pätsin puolueeseen läheni hän hallitusmuototaistelussa v. 1933 rintamamiehiä ja häntä pidettiin nykyisen järjestelmän alkuaikoina jonkunlaisena "vapsina". Hänen nimensä sisältyi Tönissonin ja Teemantin ohella näiden kuuluisaan "manifestiin" joulukuussa 1935, jonka johdosta häntä aikoinaan kuulusteltiin ja pidettiin myös jonkun aikaa jälkeenpäin valvonnan alaisena. Myöhemmin hän on lähentynyt nykyistä järjestelmää ja, kuten varmasta lähteestä olen kuullut, monien henkilökohtaisten keskustelujen tuloksena täysin sopinut "vanhat asiat" riigivaneman kanssa. Sitä todistaa epäilemättä sekin, että hän hiljan on antanut suostumuksensa ryhtyä hallituksen määrättävissä olevan "Postimees'in" päätoimittajaksi.

Uluotsin valitsemista puhemieheksi voi pitää hyvänä alkuna rahvuskogun työlle. Hän on laajatietoinen, ajatteleva mies ja ainakin tällä hetkellä "hyvä nimi". Sitäpaitsi hän on perehtynyt eduskuntatyöhön kuultuaan jäsenenä n.s. perustavaan kokoukseen sekä I:een, II:een ja IV:een riigikoguun.

Toisen kamarin puhemieheksi valittiin asianajaja Pung 21 äänellä 20 vastaan, jotka annettiin kenraali Sootsin hyväksi. Vaalin tulos julistettiin hyväksytyksi huolimatta siitä omituisesta ilmiöstä, että annettujen äänten luku oli 41, vaikka

äänestykseen otti osaa vain 39 kamarin jäsentä. Ensimmäiseksi varapuhemieheksi valittiin 30 äänellä Tarton pormestari, kenraali Tönisson ja toiseksi 31 äänellä korkeimman oikeuden jäsen Palvadre. Edellinen kuuluu nykyisen järjestelmän tukiaineksiin, jälkimmäinen on "lojaali" sosialidemokraatti.

Pungin vaalivoitto Sootsista, joka viime hetkessä oli asetettu hallitussuunnan ehdokkaaksi, on pantava pääasiassa Sootsin henkilöllisyyden tiliin. Hän on henkilönä kaikkea muuta kuin kokoova ja hänen toimintansa hallituksen määräämänä Tallinnan pormestarina ja hänen siinä osoittamansa "isäntämieli" ei ole ollut omiaan hänen kannatustaan lisäämään. Jos hänen asemastaan olisi ehdokkaaksi asetettu esim. kenraali Tönisson, olisi hänen vaalivoittonsa ollut melko varma.

Mitä Pungiin tulee, on hänen oppositioasenteensa varsin lievä ja varova. Riigivaneman lankona ja lisäksi tämän nimittämänä rahvuskogun jäsenenä ei hänen vaalivoittoaan pidetä hallitukselle millään muotoa ikävänä ilmiönä. Hän on taitavan asianajajan maineessa ja hän on kuulunut rahaministerinä yhteen Pätsin monista hallituksista.

Kuten ylläolevasta näkyy, ei nykyisen régimen taholla ole mitään syytä olla tyytymätön rahvuskogun esimmäisiin toimenpiteisiin. Samalla on merkittävä, että rahvuskogu on saanut edustavan ja pätevän puhemiehistön.

Rahvuskogun avajaisten päänumeron muodosti epäilemättä riigivaneman puhe. Se ei kylläkään kuulune hänen "suuriin" puheisiinsa, mutta se oli selvä, asiallinen ja vakuuttava.

Selviteltyään kansanedustuslaitoksen merkitystä ja tehtäviä ja lainattuaan Hegeliä, Rousseau'ta ja Montesquieu'tä hän katsoi kehityksen viittaavan siihen, että ammatilliselle ja ja nimenomaan taloudelliselle asiantuntemukselle eduskuntatyössä annetaan entistä suurempaa arvoa. Viimevuotinen kansanäänestys on antanut todistuksen siitä, että myös Viron kansa tahtoo muodostaa edustuslaitoksensa sellaiseksi, että yleisellä äänioikeudella

valitun edustuksen ohella on olemassa pätevä yhteiskunnallinen ja taloudellinen edustus. Se on toisin sanoen "tunnustanut toisen kamarin periaatteen." Rahvuskogun tehtävänä on nyt sovelluttaa kansan tahto maan valtiolliseen elämään ja löytää oikea tasapainosuhde eri valtioelinten toiminnalle. Tämä työ voi nyt tapahtua täydellisen rauhallisuuden vallitessa vastakohtana n.s. perustavan kokouksen työlle, minkä oli laadittava maalle hallitusmuoto aseellisen taistelun käydessä maan vapauttamiseksi vihollisesta.

Loppusanoikseen riigivanem vakuutti: "Toivoen kaikkea menestystä työllenne minä voin teille vakuuttaa, että hallituskoneisto millään muotoa rajoittamatta teidän vapauttanne päätöksiinne tulee antamaan teille niin suhteessa kuin toisessakin kaikkea apuaan." Tämä tärkeä vakuutus merkitsee, että hän ei ole unohtanut koulumiesten kongressissa viime vuonna lausumiaan sanoja: "Hallituksen puolesta tullaan tekemään kaikki, jotta nämä (rahvuskogun jäsenet) voisivat vapaasti lausua mielipiteensä ja puolustaa käsityksiään ja että nämä voisivat vapaasti laatia meille perustuslain ja että näille ei tehdä mitään vaikeuksia ja että näistä ei tehdä mitään pelinappuloita."

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 12

ASIA:

Tallinnasta oleva lähetystön raportti n:o 6.

Ministeri Hynninen

28/2 1937.

5000—10—35 4261

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Tallinnassa, helmik. 28 p. 1937.

207.

8/216 Sal. 37.

3/3-37 Sa

5 C 12

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i ö l l e,

Saan kunnioittaen oheisena lähettää Ministeriölle Tallinnan Lähetystön tiedotuksen no. 6, mikä käsittelee

Marsalkka Jegorovin vierailua Tallinnassa.

M i n i s t e r i: B. Kivimies

Salainen.

T a l l i n n a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 6.

Tallinna ssa 28 p:nä helmi kuuta 19 37.

ULKOASIAINHALLITUS
8 216 Sal. 37.
7/3 - 37
5 C12

Asia: Marsalkka Jegorovin vierailusta Tallinnassa.

Kuluvan kuun 23 p:nä saapui Tallinnaan esikuntapäällikkö, kenraali Reekin kutsuvieraana kolmeksi päiväksi neuvostomarsalkka Jegorov vierailtuaan aikaisemmin sekä Kaunaksessa että Riiassa. Hänen seurueeseensa kuului 4 upseeria vaihdellen arvoasteessa kapteenista aina divisionankomentajaan saakka.

Asemalla, joka oli juhla-asussa ja koristeltuna Viron ja Neuvostoliiton lipuin, ottivat vieraat vastaan kenraalit Reek ja Brede sekä joukko korkeampia upseereja. Soittokunta soitti "Internationalen" sekä Viron kansallislaulun ja marsalkka tarkasti kunniakomppanian. Kaikki tämä tapahtui moitteettomasti ja ilman mitään välikohtauksia. Kaunaksessa sen sijaan kerrotaan satojen katsojain innostuksissaan yhtyneen "Internationalen" säveleihin.

Vierailu niin Kaunaksessa kuin Tallinnassakin sattui itsenäisyyspäiväksi ja tämän johdosta oli, vastakohtana Riialle, molemmissa laadittu samanlainen vierailuohjelma. Siihen kuuluivat käynnit riigivaneman, kenraali Laidonerin, sotaministeri Lill'in ja vierailun isännän luona, paraadi ja kaikkien edellämainittujen järjestämät kutsut, Laidonerin o-

---

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi ..... 3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta .....]:

Tavallinen.

massa kodissaan. Riigivanem oli kutsunut vieraan Kadriorun linnaan itsenäisyyspäivän juhla-aterialle, jonka hän tavanmukaisesti tarjoo lähetystöjen päälliköille ja korkeammille virkamiehille. Tämän lisäksi valmistettiin vieraalle tilaisuus seurata oppituntia sotakorkeakoulussa ja ampumaharjoituksia sotaväen ampumaradalla.

Sikäli kun olen kuullut, on vieras niin suhteessa kuin toisessakin osoittanut tahdikkuutta ja huomaavaisuutta antamatta aihetta minkäänlaisiin jälkipuheisiin. Reekin päivällisillä pitämässään puheessa hän oli lausunut Viron ja Neuvostoliiton välisen rauhansopimuksen ansaitsevan erikoista merkillepanoa, koska se oli alkuna ja sysäyksenä Neuvostoliiton myöhemmille sopimuksille ja yleensä sen kansainvälisille suhteille. Samalla hän puolestaan esitti toivomuksen, että Viron ja Neuvostoliiton väliset hyvät naapuruussuhteet jatkuisivat ja kehittyisivät edelleen. Puheeseen ei sisältynyt, kuten varmalta taholta vakuutetaan, vähintäkään viittausta jommankumman maan suhteista toisiin valtioihin.

Vierailuunsa Virossa näyttää marsalkka olleen tyytyväinen. Sitä todistaa tavallaan hänen ystävälliseen sävyyn laadittu kiitossähkösanomansa Reekille, jossa hän esittää "sydämellisen kiitoksen lämpimästä ja ystävällisestä vastaanotosta" ja jatkaa: "Samalla lausun vakaumukseni, että sotaväkemme keskinäinen tutustuminen ei ole vähämerkityksellinen tekijä Neuvostoliiton ja Viron lähentymisessä toisiinsa ja Euroopan rauhan vakauttamisessa."

Samaa tyytyväisyyttä olin myös omakohtaisesti havaitsevinani joutuessani pariin otteeseen puheisiin hänen kanssaan. Itämerenmaissa, joista hän aikaisemmin oli ollut vain nykyisessä Latviassa, ja sielläkin vain maailmansodan aikana, oli hänellä sanainsa mukaan ollut paljon mielenkiintoista nähtävää, mutta aivan erityisesti miellytti häntä näkemänsä Tallinnassa. Puhe kääntyi sitten suomen- ja vironkielen sukulaisuuteen sekä - Moskovan ja Tiflisin oopperain vertailuun, missä suhteessa hän näytti tuntevan suurta mielenkiintoa viimemainittuun.

Kaiken sen perusteella, mitä eri tahoilta olen asiassa saanut kuulla, mahtuu matka täysin kohteliaisuuskäynnin puitteisiin. Vieraiden taholta ei ole tehty mitään yritystä niiden ylittämiseksi. Välisministeri Akel vakuutti minulle tänään samaa ja selitti vierailun merkityksen olevan siinä, että Viro on omalta osaltaan sen kautta voinut osoittaa vilpitöntä haluaan ylläpitää normalisia suhteita myös itäisen naapurinsa kanssa.

Lopuksi muuan huvittava henkilöllinen momentti. Vieraileva marsalkka ja kenraali Laidoner ovat aikoinaan nuorina upseereina palvelleet nelisen vuotta Erivanin henkirykmentissä, lähellä Tiflisiä, toinen IV:n komppanian päällikkönä, toinen IX:n komppanian päällikkönä. Molemmat jättivät rykmentin miltei samanaikaisesti, Laidoner astuakseen sota-akademiaan, Jegorov alottaakseen opintoja oopperalaulussa. Tavatessaan toisensa seuraavan kerran 28 vuoden jälkeen on toisesta ehtinyt tulla toistamiseen Viron sotaväen ylipäällikkö, toisesta neuvostomarsalkka ja Neuvostoliiton armeijan esikuntapäällikkö.

P. Hemming

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 12

ASIA:

Tallinassa olevan lähetystön raportti n:o 7.

Ministeri Hynninen

2/3 1937

5000—10—35 4261

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Tallinnassa, maaliskuun 2 p:nä 1937.

217.

9 216 Pol 37.

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i ö l l e,

5 C 12

Saan kunnioittaen oheisena lähettää Ministeriölle Tallinnan Lähetystön tiedotuksen no. 7, mikä käsittelee

Riigivaneman ehdotusta Viron uudeksi perustuslaiksi.

M i n i s t e r i:

Salainen.

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 7.

Tallinna ssa 2 p:nä maalis kuuta 19 37.

ULKOASIAINMINI
9/216 Sal. 37.
6/3 37
5 C12

Asia: Riigivaneman ehdotus Viron perustuslaiksi.

Riigivaneman nimessä jätettiin rahvuskogulle tammikuun 23 p:nä ehdotus Viron uudeksi perustuslaiksi. Tämän ehdotuksen hyväksyi käsittelyn pohjaksi rahvuskogun molempien kamarien täysi-istunto kahta päivää myöhemmin 96 äänellä 10 ääntä vastaan. Mitään muuta ehdotusta ei määräaikaan rahvuskogulle myöskään ollut jätetty huolimatta aikaisemmin liikkuneista huhuista, jotka tiesivät kertoa "Tarton luonnoksesta", jonka laatijana mainittiin prof. Piip ja eräitä muita tarttolaisia lakimiehiä. Tämän "luonnoksen" tiedettiin myös olevan mahdollisimman lähellä Viron ensimmäistä s.o. v:n 1920:n perustuslakia ja ottavan huomioon vain ne välttämättömät muutokset, joihin viimevuotinen kansanäänestys oli antanut ohjeen.

Rahvuskogulle riigivaneman nimessä nyt annettu perustuslakiehdotus on pitkäaikaisen harkinnan ja työn tulos. Sitä on valmisteltu riigivaneman antamien suuntaviivojen mukaan noin vuoden ajan 6-miehisessä komissionissa, jonka puheenjohtajana on ollut oikeusministeriön esittelijäneuvos Klesment ja kolme muuta lakimiestä sekä päätoimittajat Laamann ("Vaba Maa") ja Kukke ("Uus Eesti") ja joka jäsenistään oli muodostanut erikoisen 3-miehisen työvaliokunnan. Komissionilla on kuulemani mukaan ollut kaikkiaan 30 ja työosastolla 45 istuntoa, ennenkuin se

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi .....
3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta .....]:

Tavallinen.

saattoi jättää laatimansa luonnoksen riigivanemalle. Tätä luonnosta on sitten käsitelty useissa ja pitkissä hallituksen istunnoissa, viimeksi 11-tuntisessa istunnossa, rukouspäivästä huolimatta, päivää ennen rahvuskogun avajaisia. Näissä istunnoissa on luonnokseen tehty kuulemani mukaan vielä melkoisia muutoksia ennenkuin se hyväksyttiin riigivanemman ehdotuksena rahvuskogulle jätettäväksi.

Tekstinsä laajuuteen nähden ylittää lakiehdotus huomattavasti nyt voimassaolevan v:n 1933 perustuslain. Se käsittää 14 päälukua 10:n asemesta ja 141 pykälää 89:n asemesta. Siitä huolimatta tapaa lakiehdotuksessa verrattain usein merkinnän, että pykälä täydennetään erikoisella lainsäädännöllä.

Sisältöönsä nähden huomaa lakiehdotuksen pyrkivän kulkemaan enemmän tai vähemmän keskitietä voimassaolevan ja aikaisemman perustuslain välillä. Eräissä kohdissaan se menee kuitenkin vallan keskittämistarkoituksessa pidemmällekin kuin voimassa oleva perustuslaki, joka on tehnyt nykyisen autoritärisen järjestelmän mahdolliseksi. Lakiehdotus tuntee esim. kansanäänestyksen, mutta ei kansanaloitetta siihen, huolimatta siitä että kansa tunnustetaan "valtakunnan korkeimman voiman haltijaksi". Se jättää niinikään presidentille oikeuden päättää sodasta ja rauhasta kuin myös sodanaikaisesta menosäännöstä asettaen hänelle niissä asioissa eduskuntaan nähden vain informointivelvollisuuden.

Nämä seikat selviävät kuitenkin paraiten lakiehdotuksen yleisessä tarkastelussa, johon käyn seuraavassa pääluku-järjestystä seuraten.

I. Yleissäädökset.

Ensimmäisessä pykälässä julistetaan, että "Viro on itsenäinen ja riippumaton tasavalta, jossa valtakunnan korkeimman vallan haltija on kansa." Maakuntien luettelo on jätetty pois ja valtakunnan alue julistetaan "jakamattomaksi kokonaisuudeksi". Valtakunnan kieleksi säädetään entiseen tapaan vironkieli. Uusia ovat säädökset pääkaupungista (Tallinna) ja valtakunnanlipusta (ruiskukansininen, musta ja valkea).

II. Viron kansalaiset, heidän perusoikeutensa ja velvollisuutensa.

Kansalaisille turvataan tämän pääluvun eri pykälissä yhdistymis-, kokoontumis-, paino- ja sanavapaus, samanarvoisuus lain ja oikeuden edessä sekä henkilökohtainen koskemattomuus. Ennakkosensuuria ei ole, mutta paino- ja sananvapautta voidaan rajoittaa "valtakunnan turvallisuuden, yhteiskunnallisen rauhan ja siveellisyyden sitä vaatiessa." Pääasiallisesti uutta ovat määräykset kansalaisten velvollisuuksista, jotka luonteeltaan ovat deklarativista laatua. Ne koskevat perhettä, nuorison ruumiillista ja henkistä kasvatusta, huolenpitoa lapsista ja lapsirikkaista perheistä, yksityisomaisuutta sekä työnantajain ja työläisten välisiä suhteita. Esimerkkeinä näistä pyydän esittää: "Perhe on valtiollisen ja yhteiskunnallisen elämän perustus." (§ 22). "Luova työ niin henkisellä kuin aineellisellakin alalla on valtion kehityksen perustus." "Työ on yksilön oikeus sekä velvollisuus yhteiskuntaa kohtaan" (§ 30).

Voimassaolevan perustuslain mukaan taataan tunnustetuille vähemmistökansallisuuksille oikeus kääntyä omalla kielellään m.m. keskusvirastojen puoleen. Lakiehdotus jättää sen riippuvaksi myöhemmästä lainsäädännöstä. - Lisäksi lienee syytä panna merkille, että kielto vastaanottaa ja kantaa ulkomaisia ritarimerkkejä on jätetty lakiehdotuksesta pois.

III. Kansa.

Äänioikeuden ikäraja on lakiehdotuksessa asetettu 23 vuodeksi tähänastisten 20 vuoden asemesta. Aikaisempien poikkeuksien lisäksi ei äänioikeutta myönnetä kansalaisille, jotka ovat määräaikaisessa sotapalveluksessa eikä myöskään niille, jotka elävät köyhäinhoidon varassa.

Valtiovaltaa käyttää kansa valitsemalla presidentin ja rahvuskogun kuin myös ottamalla osaa kansanäänestykseen. Viimemainittua koskevat säädökset ovat jätetyt lakiehdotuksesta

kokonaan pois ja niiden asemesta viitataan erikoisesti annettavaan lakiin.

IV. Tasavallan Presidentti.

Tätä päälukua koskevat muutokset alkavat jo sen nimityksestä. Riigivanem, tuo rahvaanomainen ja virolaiseen tajuntaan syvälle syöpynyt nimitys korvataan ehdotuksessa nimityksellä Tasavallan Presidentti.

Presidentin, jonka ehdokkuuden kelpoisuusehtona on vain, että hän on äänioikeutettu ja vähintäin 45 ikäinen, valitsee kansa yleisellä, yhtäläisellä, välittömällä ja salaisella äänioikeudella 6 vuodeksi tähänastisten 5 vuoden asemesta. Vaaleja varten asettavat ehdokkaan "maapäev", "riigikoda" ja itsehallintojen edustajakokous, jonka muodostaa 80 maalaiskuntain ja 40 kaupunkikuntain edustajaa, kukin yhden ehdokkaan. Valituksi tulee se ehdokkaista, joka on saanut enimmät äänet. Äänimäärän langetessa tasan, katsotaan valituksi tulleen vanhimman ehdokkaista. Siinä tapauksessa, että asetetaan vain yksi ehdokas, katsotaan hänen ilman vaaleja tulleen valituksi.

Presidentin tärkeimpiin tehtäviin kuuluu: kutsua rahvuskogu ylimääräisesti koolle, hajoittaa harkintansa mukaan sen molemmat kamarit ennen niiden valtuuskauden päättymistä ja julistaa toimitettavaksi uudet vaalit, panna toimeen kansanäänestys, päättää sodasta ja rauhasta, solmita ja ratifioida sopimukset ulkomaiden kanssa, julistaa sotatila kautta maan tai jossakin sen osassa ja antaa asetuksia dekreetteinä. Kaikkia näitä asioita koskevat päätökset ja asetukset on myöskin pääministerin ja asianomaisen ministerin allekirjoitettava ja hallitus on niistä vastuunalainen.

Hänen tärkeimpiin erikoisoikeuksiinsa kuuluu: sodanaikaisen sijaisensa määrääminen, pääministerin, ministerien, sotaväen ylipäällikön, valtakunnan kontrollörin, oikeuskanslerin ja valtiosihteerin nimittäminen virkaansa kuin myös siitä vapauttaminen, kunnia- ja ansiomerkkien antaminen ja armahtaminen.

Oikeuskanslerin virka, joka Virossa on jotain aivan uutta, on otettu ehdotukseen lähinnä Suomen oloja silmälläpitäen. Viran haltijan tehtävänä on "valvoa valtion laitosten toiminnan

laillisuutta." Hänen virka-asemansa vastaa ministerien virka-asemaa ja hänellä on puhevalta hallituksen ja oikeuslaitosten istunnoissa.

V. Tasavallan Hallitus.

Hallitukseen nähden huomaa lakiehdotuksessa pyrkimyksen sekä sen arvovallan nostamiseen että sen vaihdosten vaikeuttamiseen. Sen tehtäväksi annetaan valtion menosäännön ja lakiehdotusten esittäminen rahvuskogulle, mikä kaikki voimassaolevan lain mukaan kuuluu riigivaneman velvollisuuksiin. Hallituksella ja sen jokaisella jäsenellä tulee olla rahvuskogun luottamus, mutta toisaalla vaaditaan hallituksen tai sen jäsenen kaatamiseksi maapäivien alotteesta molempien kamarien antama epäluottamuslause. Jos presidentti tällaisessa tapauksessa haluaa pysyttää hallituksen, on hänen hajoitettava rahvuskogu.

VI. Rahvuskogu.

Tätäkin pääluokkaa koskevat lukuisat muutokset alkavat jo sen nimityksestä. Riigikogu-nimitys ehdotetaan muutettavaksi rahvuskoguksi.

Rahvuskogun muodostaa kaksi kamaria: maapäev ja riigikoda. Edellisen muodostaa 80 jäsentä, jälkimmäisen jäsenlukua ei ole täsmälleen määrätty, mutta se nousee joka tapauksessa yli 40:n. Molempien kamarien valtuuskausi kestää 4 vuotta.

Maapäivien (maapäev) vaalit tapahtuvat lakiehdotuksen mukaan yleisellä, yhtäläisellä, välittömällä ja salaisella äänestyksellä enemmistövaaleina. Vaalioikeus on jokaisella äänioikeutetulla Viron kansalaisella, jos hänellä on ollut vastaavassa vaalipiirissä tai vastaavassa itsehallintopiirissä vakinainen oleskelu- tai työpaikka vähintäin kuusi kuukautta ennen vaaleja. Ehdokkaaksi voidaan asettaa jokainen äänioikeutettu, joka on täyttänyt ainakin 25 vuotta ja jolla on vähintään vuotta aikaisemmin ollut pysyvä asuinpaikka tasavallan alueella. Maapäivien jäsen vapautetaan valtuuskautensa ajaksi sotapalveluksesta.

Riigikodan jäsenet ovat seuraavaa neljää laatua: 1) etuoikeutettuja, 2) virka-asemansa valtuuttamia, 3) valittuja ja

4) riigivaneman nimittämiä, lukumäärältään 10.

Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat: ent. presidentit, jotka ovat virassaan olleet vähintään yhden virkakauden, ja sodanaikaiset sotaväen ylipäälliköt. Toisen ryhmän muodostavat: korkeimman oikeuden puheenjohtaja, sotaväen ylipäällikkö tai päällikkö, suojeluskunnan päällikkö, ev.-luterilaisen kirkon ja kr.-katolisen kirkon päämiehet ja setelipankin johtaja. Kolmanteen ryhmään kuuluvat 15 ammattikamarien edustajaa, joista 3 edustaa maanviljelijöitä, 1 teollisuudenharjoittajia, 1 kauppiaita, 1 laivanomistajia, 1 asianajajia, 2 vapaiden ammattien harjoittajia, 1 opettajia, 1 osuustoiminnallisia liittoja, 1 kaupunkien kiinteistönomistajia, 1 käsityöläisiä ja 2 työläisiä, sekä lisäksi vapaudenristin ritarien edustaja, julkisoikeudellisen kulttuurijärjestön edustaja, Punasen Ristin valtuutettu, julkisoikeudellisten naisjärjestöjen valtuutettu, maalaiskuntien itsehallinnon 3 edustajaa, kaupunkien itsehallinnon 2 edustajaa, kunkin korkeimman oppilaitoksen edustaja, ja kunkin vähemmistökansallisuuden itsehallinnon edustaja.

Riigikodan jäseneltä vaaditaan, että hän on täyttänyt ainakin 35 vuotta ja että hänellä ainakin vuotta ennen vaaliaan tai nimitystään on ollut pysyvä asuinpaikka tasavallan alueella.

Molemmat kamarit pitävät istuntojaan samanaikaisesti ja ne alkavat tammikuussa ja lokakuussa. Istuntokaudet voivat kestää vuodessa yhteensä vain 6 kuukautta. Jäsenille maksetaan korvausta ainoastaan istuntoajalta. Maapäivien puhemies on samalla myös rahvuskogun puhemies. Molempien kamarien jäsenillä on oikeus kirjallisesti esittää kysymyksiä hallitukselle tai sen jollekin jäsenelle, mutta oikeus tutkimustoimikuntien muodostamiseen ja välikysymysten esittämiseen kuuluu yksinomaan maapäiville. Välikysymyksen esittäminen edellyttää, että vähintään neljännes maapäivien jäsenistä on yhtynyt sitä allekirjoituksillaan tukemaan. "Välikysymykseen on vastattava" sanotaan lakiehdotuksessa ilman mitään lähempiä määräyksiä aikaan tai muihin seikkoihin nähden.

VII. Lainsäädäntö.

Lainsäädännöllinen aloteoikeus on hallituksella "presidentin tieten" ja vähintään neljänneksellä maapäivien jäsenistä. Lakialotteita, jotka koskevat menosääntöä, puolustusvoimia ja kansalaisten velvollisuuksia maanpuolustuksen suhteen, voi kuitenkin tehdä vain hallitus. Kummallakin kamarilla on sen sijaan oikeus esittää hallitukselle toivomuksia haluamiensa lakialotteiden alkuunpanosta.

Lakiehdotuksia käsittelevät molemmat kamarit. Elleivät ne pääse yksimielisyyteen, tulee käsiteltävänä oleva ehdotus kuitenkin hyväksytyksi, jos sitä kannatta 3/5 maapäivien jäsenistä. Presidentille on lakiehdotuksessa varattu, uutuutena Viron tähänastisessa lainsäädännössä, suspensivinen veto-oikeus s.o. oikeus kieltäytyä toistaiseksi julkaisemasta riigikogun hyväksymää lakia. Jos se esitetään hänelle rahvuskogun uudelleen hyväksymänä, on hänellä vielä oikeus siirtää se kansanäänestyksellä ratkaistavaksi.

Presidentin dekreettioikeus on lakiehdotuksessa jokseenkin sama kuin voimassaolevassa perustuslaissa. Lisäksi on tullut selventävä säädös, että dekreettinä ei voi saattaa voimaan valtion menosääntöä eikä ulkomaisia sopimuksia, kuten tähän asti on menetelty.

VIII. Ulkomaiset sopimukset.

Tässä pääluvussa säädetään, että ennen ratifiointia on rahvuskogun hyväksyttäväksi alistettava seuraavat ulkomaiden kanssa solmitut sopimukset: 1) kauppa- ja tullisopimukset, 2) valtakuntaa taloudellisesti velvoittavat sopimukset, 3) rauhansopimukset, 4) liittosopimukset ja 5) Viron kansalaisia taloudellisesti velvoittavat sopimukset.

IX. Valtion menosääntö.

Hallituksen rahvuskogulle vuosittain esittämään valtion menosääntöön voi tämä tehdä muutoksia ainoastaan hallituksen suostumuksella. Elleivät molemmat kamarit määräajan kuluessa voi sopia menosäännöstä tai suorittaa loppuun sen kä-

sittelyä, katsotaan se hyväksytyksi hallituksen esittämässä muodossa.

X. Valtakunnan kontrollilaitos.

Valtakunnan kontrollilaitos, jonka tehtävänä on valtion laitosten ja yritysten taloudellisen toiminnan sekä menosäännön käytön tarkastus, on toiminnassaan itsenäinen ja hallituksesta riippumaton valtionelin. Sitä johtaa valtakunnan kontrollöri, jonka lakiehdotuksen mukaan nimittää presidentti sen sijaan että voimassaolevan lain mukaan hänet valitsee riigikogu.

XI. Oikeusistuimet.

Voimassaolevan perustuslain mukaan nimittää tuomarit virkaansa valtakunnan oikeus. Lakiehdotuksen mukaan nimittää tuomarit presidentti "valtakunnan oikeutta kuullen." Sen mukaan voidaan muodostaa myös erikoistuomioistuimia, mikä voimassaolevan perustuslain mukaan on mahdollista ainoastaan sota-aikana tai sotatilan vallitessa.

XII. Itsehallinto.

Paikallisten ja kulttuuri-itsehallintolaitosten ohella tunnustetaan lakiehdotuksessa myöskin taloudelliset ja ammatilliset, joiden järjestömuoto, tehtävät, toimipiiri ja vaalijärjestys määrätään myöhemmin annettavalla lailla. Kaikilla näillä tulee olemaan oikeus jäsentensä verottamiseen.

XIII. Valtakunnan puolustuslaitos.

Voimassaolevan perustuslain tätä päälukua edustavat 5 pykälää ovat lakiehdotuksessa kasvaneet 18:ksi. Ne laillistuttavat pääpiirteissään ne järjestelyt, mitä puolustuslaitoksen alalla autoritäärisen järjestelmän aikana on tehty. Uutta on ennen kaikkea valtakunnan puolustusneuvosto ja sotaväen päällikön virka. Sodan ajalla muuttuu viimemainittu ylipäällikön viraksi, minkä voimassaolevakin perustuslaki edellyttää.

XIV. Perustuslain muuttaminen.

Alotteen perustuslain muuttamiseksi voi lakiehdotuksen mukaan tehdä vain presidentti ja rahvuskogu, viimemainittu siinä järkestyksessä kuin 7 pääluvussa on säädetty ja edellä lähemmin esitetty. Presidentti voi muutosten aikaansaamiseksi vedota suoraan kansanäänestykseen. Rahvuskogun hyväksymä muutosehdotus siirtyy sen sijaan uudelleen valitun rahvuskogun ratkaistavaksi. Jos se hyväksyy muuttamatta edeltäjänsä muutosehdotuksen, jää presidentin ratkaistavaksi, julkaiseeko hän toistamiseen hyväksytyn muutosehdotuksen säädetyssä järjestyksessä vai jättääkö hän sen vielä kansanäänestyksessä ratkaistavaksi.

Olen edellisessä verrattain laveasti selostanut riigivanaman nimessä rahvuskogulle jätettyä ehdotusta uudeksi perustuslaiksi. Tämän olen katsonut tarpeelliseksi ennen kaikkea siitä syystä, että tällä hetkellä näyttää todennäköiseltä, että rahvuskogu tulee sen hyväksymään ilman suurempia muutoksia.

P. J. Kyuni

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 12

ASIA:

Tallinnassa olevan lähetystön raportti n:o 8.

Ministeri Hynninen

8/3 1937.

5000—10—35 4261

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Tallinnassa, maalisk. 8 p. 1937.

245.

10 216 Pol. 37.

17/3-37

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i ö l l e,

5 C12

Saan kunnioittaen oheisena lähettää Ministeriölle Tallinnan Lähetystön tiedotuksen no. 8, mikä käsittelee

Viron sisäpolittista tilannetta.

M i n i s t e r i:

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 8.

Tallinna ssa 8 p:nä maalis kuuta 19 37. Io 216 Sal. 37.

13/3-37

Asia: Viron sisäpolittisesta tilanteesta.

5 C12

Näinä päivinä on kulunut joksenkin täsmälleen vuosi siitä, kun lopulliset tiedot helmikuun kansanäänestyksestä 1936 saatettiin julkisuuteen. Tämä seikka antaa hakemattoman aiheen katsaukseen sisäpolittiseen kehitykseen kyseellisenä ajanjaksona.

Nykyinen autoritärinen järjestelmä saattoi syyllä eräänlaisena luottamuslauseena kirjata hyväkseen suuren osan siitä voimallisesta vastauksesta, mikä tällöin kansanäänestyksessä annettiin hallituksen esitykseen perustuslakireformin tarpeellisuuden puolesta. Pahoin erehtymättä voineekin sanoa, että nykyisen järjestelmän takana ei aikaisemmin eikä myöskään myöhemmin ole ollut sitä kansalaispiirien tukea ja kannatusta, mikä tällöin oli havaittavissa.

Sisäpolittinen kehitys ei kyseellisenä ajanjaksona ole ollut nykyiselle järjestelmälle yksinomaan onnellinen. Oppositio, joka vuosi sitten kyti vain määrätyissä piireissä, on epäilemättä laajentunut ja voimistunut sekä hakenut tilaisuuden sattuessa itselleen ilmenemismuotoja. Hallituksen lujan käden alla nämä ilmiöt kylläkään eivät

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ole voineet saada suurempia mittasuhteita, mutta ne ovat sellaisinakin tapahtuneen kehityksen suuntaan nähden oireellisia.

Tyytymättömyyden syyt ovat hyvinkin kirjavaa laatua. Aikaisempien lisäksi, jotka juontavat juurensa nykyisen järjestelmän alkuhetkistä ja joiden toistamiseen ei tässä yhteydessä liene syytä, on tullut joukko uusia, osittain hallituksesta riippumattomia, osittain taas seurauksena sen tekemisistä tai tekemättä jättämisistä.

Muita selvemmin on tarkistanut asennettaan nykyiseen järjestelmään kyseellisenä ajanjaksona järjestynyt työväki. "Kiviõlin" työmailla viime kesänä syntynyt lakko, jonka seurauksena oli hallituksen jyrkät toimenpiteet ammattijärjestöä vastaan ja sen johdon uusiminen hallinnollisin toimenpitein, ovat synnyttäneet paljon pahaa verta työväestön taholla ja vieneet huomattavan osan siitä selvään oppositioon. Mieliä ei lisäksi ole ollut omiaan tyynnyttämään hallituksen suosima hanke vieraan työvoiman tuottamiseksi maahan, mikä kuitenkin, ainakin toistaiseksi, on rauennut, kuten sitä koskevassa tiedotuksessani etukäteen oletin, valtakunnan talousneuvoston vastustukseen. Tämä järjestyneen työväen muuttunut kannanotto nykyiseen järjestelmään on syksystä saakka ollut selvästi nähtävissä "Rahva Sõnassa", mikä näyttää uskaltavan käyttää kirpeimpää kieltä hallitusta vastaan kuin ainoakaan porvarillinen lehti.

Tarton akateemisissa piireissä, joiden "vanha henki", mitä sanontaa "Uus Eesti" käyttää puhuessaan keskustapuolueiden oppositiosta, tuli selvästi näkyviin kansanäänestyksessä, on opetusministeriön suunnittelema ylioppilasitsehallinnon uudistus kohdannut erittäin jyrkkää vastustusta. Samalla on pantava merkille, että "Eesti Ülioppilaste Selts",

jonka suhtauminen nykyiseen järjestelmään ei ollut erikoisemmin määrätty, on nyt asettunut tavallaan opposition johtoon.

Kauppa- ja teollisuuspiireissä on jo kotvan kuulunut tyytymättömyyttä siitä, että hallitus pyrkii entistä enemmän tarkkailemaan ja rajoittamaan yksityisyritteliäisyyttä, monopolisoimaan tärkeimmät vientialat ja perustamaan valtion laskuun uusia teollisuuslaitoksia. Tämä tyytymättömyys on käynyt äänekkäämmäksi nimenomaan viime viikkoina, jolloin monopolisointi on kohdannut kahta huomattavaa vientialaa, sianlihan ja munien vientiä, missä yhteydessä tähänastiset viejät, sekä yksityiset että osuustoiminnalliset, näyttävät joutuvan kärsimään huomattavia taloudellisia tappioita.

Kaupunkilaistaholla saa kuulla nurinaa siitä, että kaupunkien asukkaita rasitetaan viime syksystä alkaen uudella veromuodolla, henkilöverolla, minkä suuruus määrätään tuloveron mukaan. Tämän veron tuotto tulee tosin kaupunkien hyväksi, mutta se perustuu hallinnolliseen määräykseen ja pannaan niinmuodoin hallituksen tiliin.

Vähemmistökansallisuuksien kannalta ei asiain kehitys ole myöskään käynyt mieluisaan suuntaan. Varsinkin on tyytymättömyyden oireita havaittavissa saksalaisten taholla, joita on ärsyttänyt saksalaisten nuorisojärjestöjen lakkauttamismääräys, mikä astui voimaan kuluvan kuun 1 p:nä, määräykset liikkeiden velvollisuudesta kirjanpitoon vironkielellä ja tämän tästä sattuneet sakotukset saksankielisten paikannimien käyttämisestä.

Viime aikoina on paljon puheenaihetta antanut halli-

tuksen vaatimus Jaanin kirkon siirtämisestä sen nykyiseltä paikalta, jossa sen ilmoitetaan olevan esteenä Vabadusplatsin uudelleenjärjestelylle. Kirkko, joka on 70 vuotta vanha, on ensimmäinen kirkko, jonka viron lainen seurakunta suurilla uhrauksilla sai pystytetyksi Tallinnaan ja siihen liittyy, varsinkin kirkollisissa piireissä, pietettiisiä arvoja. Seurakunnan kirkkoneuvosto on yksimielisesti asettunut suunnitelmaa vastustamaan, mutta siitä huolimatta pysynee hallitus vaatimuksessaan.

Aivan harvinaista ei myöskään ole kuulla puhuttavan lisääntyneestä korruptiosta, sukulaisten suosimisesta määräävällä taholla, valtiovarojen käytöstä tarpeettomaan loisteliaisuuteen, mutta nämä moitteet régimeä vastaan eivät ole oikeastaan mitään uutta, vaan pikemmin entisten kertausta. Olot ovat pienet ja jokaisessa ratkaisussa vainutaan helposti henkilökohtaisia pyyteitä.

Kaikki nämä eri taholta kootut kuulumiset ja tehdyt havainnot osoittavat kieltämättä, että nykyistä järjestelmää arvostellaan yleisemmin ja äänekkäämmin kuin aikaisemmin ja että sen nauttima kannatus eri kansalaispiireissä ei ole läheskään sama kuin vuosi sitten. Mutta siinä myöskin kaikki. Opositio, niin monella taholla kuin siitä merkkejä saattaa huomatakin, on kuitenkin vielä siksi heterogeninen ja voimakeinoiltaan heikko, että se ei voi muodostaa mitään vakavampaa uhkaa nykyisen järjestelmän jatkuvaisuudelle - jos sitä määräävällä taholla pidettäisiin tarpeellisena.

Tällä hetkellä näyttää kuitenkin siltä, että Viron pian kolme vuotta täyttävä autoritärinen järjestelmä vaihtuu, ehkäpä vielä kuluvan vuoden aikana jonkunlaiseen demokraattis-parlamenttariseen järjestelmään. Se riippuu kuitenkin siitä

työstä, jota rahvuskogu on hiljan ryhtynyt suorittamaan.

B. Ahrenberg

KIRJALLISUUDEN KANSALLISARKISTO
KIRJALLISUUDEN KANSALLISARKISTO
KIRJALLISUUDEN KANSALLISARKISTO

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 12

ASIA:

Tallinnasta olevan lähetyksen raportti n:o 9

Ministeri Hynninen

25/9 1937

5000—10—35 4261

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Tallinnassa, maalisk. 25 p. 1937.

289.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
N:o 11/216 Sal. 1937.
30/3-37 | 50 | L
5 | C12

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i ö l l e,

Saan kunnioittaen oheisena lähettää Ministeriölle Tallinnan Lähetystön tiedotuksen no. 9, mikä käsittelee

Väittelyjä Viron-Inkerin asiassa.

M i n i s t e r i: R. J. Kivimies

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 9.

Tallinna ssa 25 p:nä maalis kuuta 19 37.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
11 216 Sal. 1937
30/3-37 | 5 | LÄH.
OSASTO
5 | C12

Asia: Väittelyä Viron-Inkerin asiassa.

Kuluvan maaliskuun 12 päivän "U u s E e s t i s s ä" Karl Elken jatkaa polemiikkiaan tri M. Haavion "Suomalaisen Suomen" n:ossa 1 julkaisemaa Viron-Inkerin oloja koskevaa kirjoitusta vastaan (vrt. läh. lehtiselostus no. 3). Hän esittää laajan katsauksen Inkerin kouluoloihin vakuuttaen, että esitetyt väitteet Kalliveren kouluun kohdistetuista virolaistamispyrkimyksistä ovat täysin tuulesta temmattuja. Kun Kalliveren suomalaiseen kouluun v. 1933 piti perustettaman vironkieliset rinnakkaisluokat, niin ilmoittautui kirjoittajan mukaan suomalaiseen osastoon vain noin parikymmentä lasta, kun taas virolaiseen osastoon ilmoittautujia oli yli 90. Syynä tähän oli muka se, että virolaiseen osastoon luultiin tulevan vieraaksi kieleksi venäjän, minkä kielen osaamista inkeriläiset pitävät tärkeänä. Kun sittemmin saatiin kuulla, että venäjää ei tulla hyväksymään vieraaksi kieleksi ja kun suomenkielen hyväksi tehtiin voimakasta propagandaa, niin alkoivat vanhemmat kirjoituttaa lapsiaan eestiläisestä osastosta takaisin suomalaiseen osastoon. Syntynyt selkkaus selvitettiin sitten niin, että aikaisempia virallisia ilmoittautumisia ei pidetty sitovina vaan vanhemmat saivat panna lapsensa siihen osastoon mihin ha-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

US 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

lusivat. Kiitokseksi tästä myötämielisestä suhtautumisesta alettiin sitten levittää perättömiä juttuja yrityksestä Kalliveren koulun virolaistamiseksi, mitkä jutut löysivät hyvää maaperää Suomenkin lehdistössä.

Toinen asia, mistä tri Haavio kirjoittajan mielestä on kirjoituksessaan antanut harhaanjohtavia tietoja, on kysymys Kalliveren koulun opettajan rva Lohen siirtämisestä Narvan venäläiseen kouluun, mikä toimenpide suomalaisissa heimotyöntekijäin piireissä nostatti paljon pahaa verta. Todellisuudessa tämä toimenpide kirjoittajan mukaan perustui puhtaasti käytännöllisiin seikkoihin, johtuen lähinnä siitä, että niinkuin yllä mainittiin suomalaiseen osastoon ilmoittautui alussa kovin vähän oppilaita, joten osoittautui tarpeelliseksi vaihtaa yksi suomenkielinen opettaja vironkieliseen. Kun oppilassuhde sittemmin muuttui, niin oli opettajien siirto jo toimitettu. Rva Lohelle oli hänen siirtämisensä taloudellisesti edullinen, ja hän oli kirjoittajalle toistuvasti maininnut olevansa kyllästynyt toimeensa Kalliveren koulussa ja haluavansa siirtyä muualle tai suorastaan erota virastaan. Rva Lohi oli tullut opettajaksi venäläisestä seminaarista ja hän oli aikaisemmin toiminut venäläisissä kouluissa, joten siirto siinäkin suhteessa tuntui luonnolliselta. Kun rva Lohen siirrosta on aikanaan kirjoittanut 50 Suomen sanomalehteä ja kun hänestä on tehty jonkunlainen heimoasian marttyyri, niin on sekin vain osoituksena siitä, että suomalalsilla heimotyön tekijöillä on käytettävänään vallan tarkoituksellisen epätarkkoja ja pintapuolisia tietoja Viron-Inkerin oloista.

Kirjoituksen lopussa vertaillaan sitten Inkerissä suomeksi ja viroksi suoritettavaa vapaata sivistystyötä ja todetaan, että virolainen sivistystyö on virkeätä ja elinvoimais-

ta kun taas suomalainen potee kykenevien toimihenkilöiden puutetta. Mitään puolueellisuutta viranomaisten taholta virolaisen sivistystyön hyväksi ei ole esiintynyt.

Yllaselostetun johdosta lähetystö ilmoittaa kunnioittaen saaneensa asiaatuntevalta taholta seuraavia tietoja:

Alussa mainittu virolaisille edullinen oppilassuhde Kalliveren koulussa saatiin aikaan aivan yksinkertaisesti siten, että suuri osa suomalaisten vanhempien lapsista ilman muuta kirjoitettiin oppilaiksi virolaiseen osastoon vanhempien mieltä ollenkaan tiedustamatta. Useiden vanhempien protestoitua otettiin asia sitten uudestaan käsiteltäväksi.

Rva Lohi taas siirrettiin Narvan venäläiseen kouluun kokonaan vastoin omaa tahtoaan, ja on hän käyttänyt kaikki lain suomat mahdollisuudet saadakseen valitusteitse siirtonsa peruutetuksi. Inkerin suomalaiselle sivistystyölle oli hänen siirtonsa raskas isku.

Viime aikoina ei Inkerissä ole esiintynyt mitään "heimoselkkauksia", ellei sellaiseksi lueta kirkkoherra H.K. Erviön työlupa-asian yhteydessä esiintyneitä seikkoja, joista Ministeriölle on aikanaan tiedoitettu.

Martti Nyman

v. t. Lähetystönavustaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 12

ASIA:

Tallinnassa olevan lähetystön raportti n:o 10.

Ministeri Hynninen

8/4 1937.

5000—10—35 4261

SUOMEN LÄHETYSTÖ

327.

Tallinnassa, huhtik. 8 p. 1937.

12 246 Kol 8 37

107-37

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i ö l l e,

5 C 12

Saan kunnioittaen oheisena lähettää Ministeriölle Tallinnan Lähetystön tiedotuksen no. 10, mikä käsittelee

Toimenpiteitä Viron oppositiolehdistöä vastaan.

M i n i s t e r i: R. Ramsay

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 10.

Tallinna ssa 3 p:nä huhti kuuta 19 37.

12 216 Sal. 37

Asia: Toimenpiteet Viron oppositio-
lehdistöä vastaan.

10/4-37

5 C12

Se osa Viron sanomalehdistöä, joka on ollut jonkinmoisessa, joskin varovaisuussyistä suhteellisesti lieväsä oppositioasenteessa nykyiseen régimeen, on viime päivinä saanut selvästi tuntea, että sananvapaus autoritärisesti johdetussa valtiossa on hyvin kyseenalainen käsite. Niinpä lakkautettiin sosialistinen "Rahva Söna" kuluvan kuun 6 p:nä "suojelustilan voimassaolon ajaksi" ja "Päevaleht" ja "Vaba Maa" ovat sisäministerin vaatimuksesta saaneet alistua toimituskuntansa eräänlaiseen uudelleenjärjestelyyn.

"Rahva Söna" oli kylläkin jo kotvan viettänyt kituvaa elämää. Kolmipäiväisestä - aikaisemmin kuusipäiväisestä - lehdestä muuttui se jo toista vuotta sitten pieneksi 6-sivuiseksi viikkojulkaisuksi. Painos on ollut noin 1.500 kpl:n korvilla ja lehden julkaisijat ovat saaneet tehdä melkoisia henkilökohtaisia uhrauksia voidakseen saada perjantaisin lehtensä julkisuuteen. Vaikeuksista huolimatta lehti on ollut pirteänpuoleinen ja siitä on saanut silloin tällöin lukea sellaistakin, mitä muut lehdet eivät ole uskaltaneet palstoilleen ottaa. Nimenomaan työväen asioista puhuessaan (viimesyksyiset toimenpiteet ammattijärjestöä vastaan,

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ulkomaisen työvoiman maahantuonti j.n.e.) on lehti käyttänyt usein kirpeääkin kieltä, kuten jo ajemmin olen tiedotuksissani maininnut. Tästä on nyt tehty loppu.

Sisäministerin lakkauttamispäätöksessä lausutaan lehden jatkuvasti ja tarkoituksellisesti halventaneen hallitusta ja nykyistä valtiollista järjestystä, kylväneen luokkavihaa eri väestökerroksien välille ja esittäneen viranomaisten toimintaa väärässä valossa. Lisäksi ilmoitetaan lehden julaisseen uutisia ja kirjoituksia, jotka voivat vahingoittaa valtion etuja ja maan ulkomaisia suhteita.

Maan ainoan sosialistisen lehden lakkauttaminen vienee siihen, että nykyisen järjestelmän ja järjestyneen työväen väliset suhteet yhä kärjistyvät ja että äärimmäisyysainekset työväen piirissä lisäävät vaikutustaan.

Samanaikaisesti kuin "Rahva Söna" lakkautettiin saivat "Päevaleht'ia" ja "Vaba Maata" kustantavien lehtiyhtiöiden toimitusjohtajat kutsun sisäministerin luo, joka ilmoitti, että kyseellisten lehtien "toimitustapa ei vastaa sitä, mitä hallituksella on ollut syytä niiltä odottaa." Tästä syystä hän oli päättänyt asettaa kumpaankin lehteen "komissarin", joka vastaisuudessa vastaisi lehtien sisällöstä.

Tämän uhan edessä päättivät molempien lehtien johtokunnat, oltuaan sitä ennen kosketuksissa myös riigivaneman kanssa, suostua sellaisiin muutoksiin lehtien toimituksissa, joita hallituksen taholla pidettiin välttämättöminä. Tämä merkitsee sitä, että "Päevaleht'in" päätoimittaja Tammer lähtee pitkäaikaiselle "lomalle", sijaisenaan toimittaja "Taklaja" ja että "Vaba Maasta" luopuu sen monivuotinen uutisosaston toimittaja Vellner, joka sivumennen sanoen on samalla "Helsingin Sanomain" kirjeenvaihtaja täällä. Aluksi

on kuulemani mukaan ollut kysymys myös siitä, että päätoimittaja Laaman, joka on Viron ehkä huomatuin sanomalehtimies, jättäisi lehden, mutta lopuksi on määräävällä taholla tästä vaatimuksesta kuitenkin luovuttu.

Nämä "järjestelyt", joista puhetta täällä tulee varmaan riittämään, niin pian kuin ne tulevat tunnetuiksi, tuntuvat sitäkin oudommilta, kun ottaa huomioon että molempien lehtien oppositioasenne on ollut havaittavissa milteipä vain rivien välistä ja periaatteellisia kysymyksiä koskevista väittelyistä "Uus Eestin", hallituksen äänenkannattajan kanssa. Niinikään nautti Tammer samoinkuin Laamankin vielä viime tammikuussa siinä määrin riigivaneman luottamusta, että hän nimitti molemmat rahvuskogun toisen kamarin jäseniksi. Rahvuskogun kokoontuessa Tammer puolestaan viritti lehtensä pääartikkelissa suoranaisen ylistysvirren riigivaneman kunniaksi, korostaen sitä, että riigivanem ei ole antanut nykyaikaisten esimerkkien houkutella itseään julistautumaan "isännäksi", vaan on tahtonut pyrkiä kansanvaltaiseen valtiojärjestykseen, missä tähänastisen järjestelmän heikkouksia tahdotaan korjata kansanvaltaisin keinoin.

Mistä tämä keskinäisten suhteiden suhteellisesti nopea muutos? Pääasiassa lienee se siinä, että hallituksen perustuslakiehdotus on nimenomaan rahvuskogun toisen kamarin valiokunnissa saanut osakseen terävänpuoleista arvostelua ja enemmän vastatuulta kuin etukäteen saattoi odottaa. Hallituksen taholla asetetaan tämä tulos suurelta osaltaan oppositiolehtien, varsinkin "Päevaleht'in" tiliin. Päivittäisten demokratian näkökohtia selvittelevien artikkelien katsotaan herättäneen hereille "vanhan hengen", mikä

hallituksen mielestä saattaa vaarantaa niitä päämääriä, joihin se perustuslakimuutoksella pyrkii.

KANSALLIS-PANKKI
HELSINGIN PANKKI

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 12.

ASIA: 6

Tallinnassa olevan Saksalaisen Kauppaopiston kap. v:o 11.

V.a. Asiainhoitaja Ingman.

25/5 1937

5000—12—35—5337

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ N:o 440.

Tallinna SSA 28 P:NÄ touko KUUTA 19 37.

VIITTAUS: D. U. M. / 19

14/217 kk. 1937

31/5-37	2	L
KPHSÄ	OSASTO	ASIA
5	C 12	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Lähetystön tiedotus no. 11.

Saan kunnioittaen oheisena lähettää Ministeriölle Tallinnan Lähetystön tiedotuksen no. 11, mikä käsittelee

Keskustelua pääministeri Eenpalun kanssa kirkkoherra Erviön asiasta ja Viron-Inkerin kysymyksestä.

V.a.Asiainhoitaja: Martti Tuyman.

3427—32

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 11.

Tallinna ssa 28 p:nä touko kuuta 1937.

ULKOA... 14/217/kr. 1937
31/5 37
KYHKÄ 7 ASIA
5 C12

Asia: Keskustelu pääministeri Eenpalun kanssa kirkkoherra Erviön asiasta sekä Viron-Inkerin kysymyksestä.

Allekirjoittaneella oli tänään tilaisuus keskustella otsakkeessa mainitusta asiasta pää- ja sisäministeri EENPALUN kanssa, ja esitti hän tällöin seuraavia näkökohtia, jotka täten kunnioittaen saatan Ministeriön tietoon:

1. Koska Virossa voimassa olevan lain mukaan virolaisen seurakunnan papin on oltava Viron kansalaisen, niin Narvan suomal.-ruotsal. seurakunnan kirkkoherrana voi toimia Suomen kansalainen vain mikäli molempien maiden välisellä, vastavuoroisuuteen perustuvalla sopimuksella tästä sovitaan. Asian tähänastinen järjestely on lainvastainen eikä voi kauempaa sellaisenaan jatkua.

2. Viron hallituksella ei ministeri Eenpalun käsityksen mukaan voi olla mitään tällaisen sopimuksen solmimista vastaan. Vierasta kansalaisuutta olevan kirkkoherran vaalin pitäisi kuitenkin tapahtua a.o. toimimaan lakien mukaisesti, ja virkaan ei pitäisi valita henkilöä, joka toimimaan viranomaisten mielestä on siihen syystä tai toisesta sopimaton. Viimeksimainitut huomautukset hän esitti omana henkilökohtaisena käsityksenään haluamatta sen enempää puuttua mahdollisen sopimuksen yksityiskohtiin.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

3. Erikoisesti alleviivaten sanojensa epävirallista luonnetta min. Eenpalu luottamuksellisesti lausui, että joka tapauksessa olisi suotavaa jos kirkkoherra Erviön tilalle asetettaisiin toinen mies. Syyksi hän mainitsi, että hra Erviön suhteet paikallisiin viranomaisiin ja myös Viron ev.lut.kirkon konsistoriumiin ovat huonolaiset. Tämän asiaintilan syitä hän sanojensa mukaan ei lähemmin tunne, mutta piti mahdollisena, että hra Erviön luonne olisi jollain tapaa liian taipumaton ja jyrkkä, sekä että hän olisi liiaksi eristäytynyt ja vailla tarpeellisia suhteita. Käsittääkseni on yllämainittu min. Eenpalun toivomus ymmärrettävä sangen kategooriseksi, ja että hra Erviö ainakin sisäministeriössä on persona ingrata.

4. Asian väliaikaista järjestelyä silmälläpitäen siksi kunnes se sopimustietä joko kulttuurisopimuksen yhteydessä tai muuten saataisiin järjestetyksi min. Eenpalu ilmoitti olevansa suostuvainen siihen, että hra Erviön työlupaa pidennettäisiin joillakin (1-2) kuukausilla, ja myötävaikuttamaan että k.o. seurakunnan kirkkoherran virka sitten jätettäisiin avoimeksi ja viransijaisella hoidettavaksi, siksi kunnes sopimus olisi valmis, ja uusi suomalainen pappi voitaisiin virkaan nimittää.

Vielä min. Eenpalu lausui, että hänen käsityksensä mukaan kirkkoherra Erviöllä itsellään ei pitäisi olla mitään syytä olla asiasta loukkaantunut. Hänen toiminnastaan seurakuntapappina seurakuntansa puitteissa ei ole mitään pahaa sanottavana, ja hän voi varmasti muualta löytää itselleen taloudellisesti edullisemman työmaan.

Min. Eenpalun sanoista ja sävystä sain ehdottomasti sen käsityksen, että hän pitää asiaa kirkkoherra Erviön kohdalta ratkaistuna. Lieneekin sangen vaikeata Suomen taholta tyrkyttää tän-

ne henkilöä, jota Viron pääministeri ja ilmeisesti myös kirkolliset johtohenkilöt eivät pidä virkaan sopivana, varsinkin kun min. Eenpalun sanojen mukaan "suurin osa Suomen papeista on sellaisia, jotka erinomaisesti sopisivat tähän virkaan."

Lopuksi min. Eenpalu omasta aloitteestaan otti puheeksi Inkerin kysymyksen lausuen, että erinäisten Suomen lehtien asiasta julkaisemat hyökkäävät kirjoitukset ovat kaikkea alusta ja pohjaa vailla. "Viron hallitus suhtautuu täydellä myötätunnolla pieneen heimokieltä puhuvaan kansansirpaleeseen itärajan äärellä eikä ajattelekkaan kohdistaa siihen minkäänlaista painostusta. Viron hallitus ei tässä suhteessa aio ottaa esimerkkiä Latviasta, jonka kanssa parhaillaan käydään vastaavanlaisia neuvotteluja, vaikka ilmeisesti huonolla menestyksellä. Presidentti Ulmanis näyttää nimittäin mieluummin antavan Virossa asuvien n. 4000 latvialaisen virolaistua kuin suostuu myöntämään Latviassa asuville n. 8000 virolaiselle virolaista pappia ja mahdollisuutta vironkieliseen sivistystyöhön. Viron inkeriläisiä ei voi moittia mistään muusta, kuin että he venäläisvihastaan johtuen ovat joskus aikaansaaneet joitain vähäpätöisiä rajaselkkauksia, joita muuten sangen todennäköisesti olisi yhtä hyvin voinut tapahtua jos inkeriläisten tilalla olisi ollut virolaisia."

V.a.Asiainhoitaja: Martti Tuyman.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 12

ASIA:

Tallinnassa olevan lähetystön raportti n:o 12.

Ministeri Hynninen

7/6 1937

5000—10—35 4961

Tallinnassa OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ N:o 486.

Tallinnassa 7 P:NÄ kesä KUUTA 1937.

VIITTAUS: D. U. M. ..../.... 19....

AINEIST
15/217 Sal. S 37
9/6-37
OSASTO
5 C 12

Ulkoasiainministeriölle

ASIA: Raportti N:o 12.

Saan kunnioittaen oheisena lähettää Ministeriölle Tallinnan lähetystön raportin N:o 12, mikä koskee

Panssarilaiva "Maratin" vierailua Tallinnaan.

Ministeri: [signature]

3427—32

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 12

Tallinnassa 7 p:nä kesä kuuta 1937.

SAAPUNUT 15/212 Pal. 8 37
7/6-37
KÄSITTO C/12

Asia: Panssarilaiva "Marat'in" vieraili Tallinnassa.

Pari päivää ennen kenraali Laidonerin matkaa Lontoon kruunajaisiin saapui hänen luokseen Neuvostoliiton täällä oleva lähettiläs tiedustellen, olisiko mahdollista, että panssarilaiva "Marat", joka ottaa osaa kruunajaisten yhteydessä järjestettävään laivastoparaatiin, poikkeaisi paluumatkallaan vierailulle Tallinnaan. Lähettilään "epävirallisee" tiedusteluun vastasi Laidoner "epävirallisesti, että hänen luullakseen ei Viron hallituksella ole mitään vierailua vastaan eikä myöskään mitään sitä vastaan, että se tapahtuu täysin virallisena. Laidonerin samalla esittämään kysymykseen, tekisikö "Marat" paluumatkallaan jonkun muunkin vierailun, ei lähettiläs voinut antaa mitään vastausta. - Samana päivänä lähettiläs esitti asiassa virallisen tiedustelun välisministeriölle saaden siihen pari päivää myöhemmin myönteisen vastauksen.

"Marat" saapui Tallinnaan kuluvan kuun 3 p:nä poiketuaan sitä ennen vierailulle Klaipedaan ja Liepajaan ja myöhästyttyään myrskyjen takia päivällä sovitusta saapumisajasta. Se viipyi täällä seuraavan päivän iltaan, jolloin se lähtiäisiksi järjesti loistavan ilotulituksen.

JAKELUOHJE:

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Vierailu tapahtui täysin niissä puitteissa, jotka Virossa on asetettu viralliselle laivastovierailulle käynteineen, ateerioineen j.n.e. Viron puolesta hoiti isännyyttä sotaministerin ollessa lomalla hänen sijaisensa, kulkulaitosministeri Sternbeck. Neuvostoliiton lähettiläs oli järjestänyt 600 vieraalle, niiden joukossa koko diplomaattikunta, iltapäiväkutsut Estonian juhlasaleihin, joita seurasi konserttisalissa 16 numeroa käsittävä taiteellinen ohjelma laulu-, soitto-, tanssi-, vieläpä akrobatianumeroineen. Ilmoituksen mukaan esiintyivät eri numeroiden suorittajina "Maratin" matruusit, mutta todiasiallisesti oli heidän joukossaan, kuten täällä on todettu, matkalle mukaan otettuja taiteilijoita matruusin puvussa.

"Maratin" matruusit liikkuivat ahkerasti pienissä ryhmin kaupungilla tehden ostoksiaan varsinkin jalkine- ja kellosepänliikkeissä. Torilla ollessaan olivat he ihmetelleet ruokatavarain runsautta eivätkä tahtoneet mitenkään uskoa, että sellainen tuotteiden paljous kuuluisi jokapäiväiseen elämän menoon. Tallinnallaiset, joista vanhempi polvi vielä hyvin taitaa venäjää, yrittivät tehdä vierailleen kysymyksiä, mutta saivat niihin yleensä välttäviä, milteipä stereotyyppisiä vastauksia.

Tiedustellessani everstiltä Maasingilta, yleisesikunnan informatioosaston johtajalta, olivatko vieraat tavalla tai toisella tahtoneet ylittää vierailunsa luonnetta, sain vastaukseksi, että niin ei ollut asianlaita. Keskusteluissa ei enemmän puolella kuin toisellakaan ole kosketeltu polittisia aiheita. Poikkeuksena tästä on lähettiläs Ustinoffin puhe lähetystössä pidetyllä aamiaisella. Alleviivattuaan Viron ja Neuvostoliiton hyviä suhteita, joista "Maratin" vierailu on yhtenä todistuksena, hän oli valittanut, että Europan rauha ei ollut niin turvattu kuin olisi toivottava ja että sitä uhkaavat eräät valtiot, joilla on selvästi agressivisia suunnitelmia. Jos nämä uskaltavat ryhtyä niitä toteuttamaan ja rikkovat rauhan,

tulevat ne pian havaitsemaan erehdyksensä ja lisäksi lyödyiksi omilla alueillaan. Mitä tulee Itämerenmaihin on niiden ajama rauhan politikka lisätakeena yleiselle turvallisuudelle, joten niihin kohdistuva uhka ei voi olla Neuvostoliitolle samantekevä asia.

Joskin "Marat" ennen Tallinnaa, kuten sanottu, vieraili Klaipedassa, missä vastaanotto kuulemani mukaan on ollut ylivuotavan ystävällinen, ja Liepajassa, missä se tapahtui verrattain vaatimattomaan tapaan, on syytä keskusteluni perusteella Maasingin kanssa asettaa kyseenalaiseksi, sisältyvätkö nämä vierailut "Maratin" alkuperäiseen ohjelmaan.

Lontoon kruunajaisjuhlien yhteydessä joutui Maasing kertomansa mukaan eräässä tilaisuudessa kolmenkeskiseen keskusteluun Litvinoffin ja Orlovin kanssa. Puhe johtui "Maratin" Tallinnaan tapahtuvaan vierailuun, jolloin molemmat vakuuttivat, että "Maratin" oli alkuaan määrä vierailla ainoastaan Tallinnassa. Latvia ja Liettua ovat asiasta kuultuaan esittäneet kutsun vierailulle sotasatamiinsa ja kummankin kutsuun on vastattu myönteisesti.

Ovatko suuret neuvostoherrat puhuneet "tarkkoja tosia", siitä en täältä käsin voi käydä mitään päättelemään. Maasing puolestaan näytti pitävän sitä mahdollisena.

B. Klamieg

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 12

ASIA:

Tallinnassa olevan lähetyksen raportti n:o 13.

Ministeri Hynninen

11/6 1937.

5000—10—35 4261

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ N:o 502.

Tallinna SSA 11 P:NÄ kesä KUUTA 19 37.

VIITTAUS: D. U. M. / 19

16/217 Tal. 37.
14/6-37
S C 12

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti no. 13.

Saan kunnioittaen oheisena lähettää Ministeriölle Tallinnan Lähetystön tiedotuksen no. 13, otsakkeella

Muuan muutos Viron hallituksen kokoonpanossa.

Ministeri: V. J. Hynninen

3427—32

T a l l i n n a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 13.

Tallinna ssa 11p:nä kesä kuuta 19 37. 16 217 Sal. 37.

14/6-37

Asia: Muuan muutos Viron hallituksen kokoonpanossa.

5 C 12

Muutamia päiviä sitten sisältyi "Suomen Sosialidemokraattiin uutinen, missä otsakkeella "Virolainen ministeri lyö työläistä kepillä päähän" kerrottiin Pärnussa hiljan sattuneesta välikohtauksesta kulkulaitosministeri, kenraalimajuri Sternbeckin ja erään Pärnun sillan rakennustöissä olleen työläisen välillä. Närkästyneenä työläiseltä saamastaan vastauksesta ministeri "löi häntä useamman kerran kepillä päähän ja kun työläinen kaatui maahan, jatkoi ministeri kuitenkin pahoinpitelyä, kunnes keppi meni poikki."

Olen eri tahoilta koettanut saada selkoa siitä, pitääkö uutinen paikkansa ja missä määrin. Kaiken kuulemani mukaan on minun nyt todettava, että se kaikessa oleellisessa on todenperäinen. Ainoastaan joihinkin sivuseikkoihin nähden käyvät kertomukset eri suuntiin.

Välikohtaus on jo ehtinyt saada loppuselvityksensäkin. Riigivanem on keskustelussaan Sternbeckin kanssa, sikäli kun minulle on kerrottu, huomauttanut, että koska uutinen tapahtumasta on päässyt ulkomaan sanomalehtiin ja sitä ei voida dementoida, siitä ei voi vetää muuta kuin yhden johtopäätöksen s.o. virkaeron. Tapahtunutta ratkaisua pidettänee kui-

JAKELUOHJE:

Tavallinen

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tenkin vielä toistaiseksi salassa. Sternbeck lähtee pian lomalle eikä sen jälkeen palaa enää virkaansa.

Sternbeck on ollut nykyisen hallituksen huomatuimpia jäseniä. Pääministerin estettynä ollen hän on tavallisesti eri juhlatilaisuuksissa edustanut hallitusta. Hänen ammatilliset tietonsa (insinööri) lienevät hyvät - opiskellut Helsingissä ja Zürichissä - ja käytännöllisenä kielimiehenä hänellä tuskin on Virossa vertaistaan. Aikaisemmin hän on osoittanut suurta mielenkiintoa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja on m.m. kääntänyt viroksi Marxin "Pääoman" ensimmäisen osan.

Suomessa on Sternbeckillä paljon tuttavia ja hyviä suhteita, varsinkin urheilu- ja sotilasampujain piireissä. Hän on tietämäni mukaan myös aina tehnyt voitavansa Viron ruuti- ja ammustilausten sijoittamiseksi Suomeen. Voinee vielä lisätä, että corpus delicti, Pärnussa katkennut keppi, oli hydraulisesti puristettua ruutia ja Valtion Ruutitehtaan hänelle lahjoittama.

P. Hynninen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 12

ASIA:

Tallinnassa olevan kähetystön raportti n:o 14

Ministeri Hynninen

16/6 1937.

5000—10—35 4261

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ N:o 521.

Tallinna SSA 16 P:NÄ kesä KUUTA 19 37.

VIITTAUS: D. U. M. ..... / ..... 19 .....

17/217 Sal.: 37.		
18/6.37	?	LÄH.
		ASIA
5	C 12	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti no. 14.

Saan kunnioittaen oheisena lähettää Ministeriölle Tallinnan Lähetystön tiedotuksen no. 14, otsikolla

Opposition esitykset riigivanem Pätsille.

M i n i s t e r i: P. J. Hynninen

3427—32

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 14.

Tallinnassa 16 p:nä kesä kuuta 1937.

Asia: Opposition esitykset riigivanem Pätsille.

SAAPUNUT
17/217 Sal. 37
18/6-37 | 2 | LIK.
S | C12 | ASIA

Viron rahvuskogun työt uuden perustuslain aikaansaamiseksi joutuvat ennen pitkää ratkaisevaan vaiheeseensa. Valiokunnista on hallituksen lakiehdotus monine muutosehdotuksineen tullut rahvuskogun ensimmäiseen kamariin, joka pitää ahkerasti istuntojaan ja arvelujen mukaan lopettaa työnsä tässä vaiheessa ennen juhannusta. Tämän jälkeen siirtyy lakiehdotus toisen kamarin käsittelyyn ja - ellei kamarien päätöksiä yleiskomissioninkaan avulla voida yhdenmukaistuttaa, mikä näyttää todennäköiseltä - edelleen plenum plenorumiin s.o. molempien kamarien yhteisistuntoon, mikä tekee päätöksensä per capito. Kaiken tämän on tapahduttava tulevan elokuun 18 p:ään mennessä, jolloin rahvuskogun työaika kansanäänestyksen antaman ohjeen mukaan päättyy.

Ratkaisun läheisyys on tuonut esille myös kysymyksen hyväksyttävän peruslain voimaanpanosta eli, oikeammin sanoen, tehnyt sen ajankohtaiseksi. Kysymys on tällöin siitä, onko uusi perustuslaki vielä alistettava hyväksyttäväksi uudessa kansanäänestyksessä vai voidaanko se panna voimaan riigivanemman dekreetilla, missä suhteessa kansanääness-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaasedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaasedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tys v. 1936 ei antanut mitään ohjetta. Tietämäni mukaan oli kansanäänestysesityksen luonnokseen rahvuskogun tehtävästä sisältynyt uuden perustuslain laatimisen ohella myöskin oikeutus sen voimaanpanoon, "maksma panna", mutta riigivanem oli varovaisuussyistä katsonut parhaaksi poistaa esityksestä nämä sanat ja jättää niinmuodoin asia avoimeksi.

Opposition taholla, joka on voimakkaammin edustettuna toisessa kuin ensimmäisessä kamarissa, on ennen lopullista kannanottoa niin hyvin perustuslakiehdotuksen kiistanalaisiin pykäliin kuin sen voimaanpanoon nähden tahdottu saada selvyyttä siitä, onko olemassa joitakin mahdollisuuksia kompromisseihin ainakin tärkeimmissä esilletulevissa kysymyksissä. Samalla on tahdottu mahdollisen yhteistoiminnan ehtona näissä kysymyksissä saada nykyisen autoritärisen järjestelmän johdolta määrättyjä lupauksia lähemmässä tulevaisuudessa noudatettavasta sisäpolittisesta suunnasta.

Tässä mielessä on eräillä oppositioon lukeutuville rahvuskogun jäsenillä, joista mainittakoon Eesti Pankin johtaja Jaakson, presidentti Parts, tuomari Palvadre ja päätoimittaja Laaman, ollut hiljan erään yksityishenkilön luona riigivanem Pätsin kanssa useampia tunteja kestäneet neuvottelut, joiden kulusta olen saanut kuulla seuraavaa.

Puhuessaan n.s. lojaalisen opposition nimessä ovat edellämainitut henkilöt ilmoittaneet riigivanemalle tämän opposition tosin toivovan, että sen komissioneissa läpiajamat ~~xx~~ muutokset tulisivat perustuslakiin, mutta että se eräin ehdoin ja käytävien neuvottelujen pohjalla on valmis tarkistamaan kantaansa perustuslakiehdotuksen niiden pykälien suhteen, joiden hyväksymistä hallituksen ehdottamassa muodossa riigivanem pitää ehdottoman tärkeänä. Tämä oppositio ei myöskään

tahdo asettua vastustamaan uuden perustuslain voimaanpanoa dekreettitietä ja sitäpaitsi olivat ainakin läsnäolijat valmiit henkilökohtaisesti julkisuudessa tukemaan tätä menettelyä. Omalta osaltaan oppositio asettaa tällöin yhteistoiminnan ehdoiksi: 1) että Viron valtioelämää johdetaan uuden perustuslain puitteissa kansanvaltaisessa ja parlamenttarisessa hengessä, 2) että perustuslain suomaa kansalais- ja sananvapautta ei loukata, ja 3) että autoritarisen ajanjakson polittisille rikoksellisille myönnetään amnestia.

Neuvottelutilaisuus ei kertoman mukaan johtanut mihinkään välittömään tulokseen. Riigivanem, joka puolestaan oli tehnyt lukuisia kysymyksiä, oli joka tapauksessa luvannut tarkoin harkita tehtyjä esityksiä.

P. J. Hynninen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 12

ASIA:

Tallinnassa olevan Lehtityön raportti n:o 15.

Ministeri Hynninen

26/6 1937

5000—10—35 4961

LÉGATION DE FINLANDE

Tallinna, kesäkuun 26 p:nä 1937.

538.

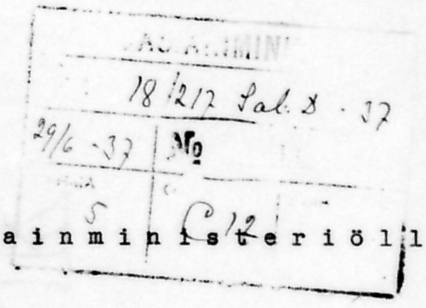

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i ö l l e.

Raportti № 15.

Saan kunnioittaen oheisena lähettää Ministeriölle Tallinnan lähetystön tiedoituksen № 15, otsikolla

Ruotsin ulkoasiainministerin vierailu Virossa.

M i n i s t e r i:

UE 16: A 4.

T a l l i n n a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 15

Tallinnassa 26 p:nä kesä kuuta 1937.

SALAINEN 18/212 Sal. S-37 29/6-37 S C 12

Asia: Ruotsin ulkoministerin vierailusta Virossa.

Yleisellä vierailumatkallaan Itämerenmaihin vieraili ulkoministeri Sandler Virossa kuluvan kuun 11 - 14 p:nä, mistä suorittamani virkamatkan ja sattuneen sairauden takia hieman myöhästyneenä pyydän esittää seuraavaa.

Vierailuohjelma oli laadittu sen vakiintuneen kaavan mukaisesti, mitä Virossa ulkoministerikäynteihin sovellutetaan. Siihen kuului riigivaneman tarjoama lounas, v.a. ulkoministerin päivälliset ja niitä seuraneett iltakutsut, joilla oli läsnä diplomaattikunta ja melkoinen määrä virolaista seurapiiriä. Lisäksi kuului - Ruotsista käsin aikaisemmin esitetyn toivomuksen mukaan - vierailuohjelmaan käynti Pyrkain ja Haapsalon ruotsalaisissa kouluissa, joissa vieras sai tilaisuuden tutustua ruotsalaisen vähemmistökansallisuuden edustajiin ja keskustella heidän kanssaan. Syytä lienee myös mainita, että virallisen ohjelman ulkopuolella vieraalla oli tapaaminen ja keskustelu eräiden Viron sosialistisen työväenpuolueen johtohenkilöiden kanssa.

Tapahtunut vierailu, jota on pidettävä kauan odotettuna ja paljon puhuttuna vastavierailuna Seljamaa-vainajan vierailumatkaan Tukholmaan v.1935, kävi täysin molemminpuolisen ystä-

---

JAKELUOHJE:

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

vyyden merkeissä. Viron v.a. ulkoministeri Kask puheessaan katsoi vierailun olevan omiaan vahvistamaan niitä ystävyyssiteitä, jotka menneistä historiallisista ajoista ovat vallinneet Viron ja Ruotsin välillä. Koska molemmilla mailla on silmämääränään vain puoluettomuutensa säilyttäminen ja yleisen rauhan turvaaminen, ovat ne lisäksi kansainvälisellä arenalla tavanneet toisensa samoilla suuntaviivoilla. Viron puolestaan ei voi olla tuntematta iloa siitä, että Ruotsista on tullut niin hyvin polittisesti, sosialisesti kuin taloudellisestikin erittäin merkitsevä maa. Sandler omistettuaan muutamia myötämielisiä sanoja sairaana olevalle ulkoministerille vakuutti Viron ja Ruotsin suhteiden olevan "kaikilla aloilla mitä parhaimpien". Ruotsille on ollut mieluista nähdä, että Viro ryhtyessään rakentamaan valtojärjestystään on voinut käyttää hyväkseen sen merkillepantavan, joskin kaukaisen ajanjakson kokemuksia, jolloin Viron kansa samoinkuin sen heimokansa Suomenlahden toisella puolella otti osaa Ruotsin valtakunnan progressiiviseen rakentamiseen ja kehittämiseen. Ruotsin myötätuntoa Viroa kohtaan on lisäksi omiaan vahvistamaan Viron viranomaisten myötämielinen ja ymmärtäväinen suhtautuminen ruotsalaiseen vähemmistökansallisuuteen Virossa. "Se muodostaa meidän välillämme luonnollisen siteen, intimisen ja perheluontoisen, mikä toivottavasti jää samanlaiseksi vastaisuudessakin".

Kaiken ystävällisyyden ohella on virolaisella taholla kuitenkin osoitettu koko vierailun ajan määrättyä pidättyväisyyttä. On käsitetty, että kyseessä on ystävällinen vierailu, jolla ei ole mitään erikoista, yli kohteliaisuuskäynnin menevää polittista tarkoitusta.

Se käy selvästi näkyviin Viron lehtien vieraalle osoittamista tervehdyssanoista, jotka ovat kauttaaltaan ystävälliset, mutta joissa kartetaan sanomasta mitään, mikä viittaisi lähempään polittiseen yhteistyöhön tai sen havitteluun. Sattuma ei myöskään ole, että apulaisministeri Rei antoi eräiden saksalaisten lehtien ja "Hufvudstadsbladetin" täkäläiselle kirjeenvaihtajalle haastattelun juuri vieraan

saapuessa("Hbl:ssa" julaistu 12/6), missä hän nimeenomaan alleviivaa sitä, että Viro ei tunne mitään "erikoista orienttautumista"suuntaan tai toiseen ja, jos niin voi sanoa, "orientautuu vain itseensä".

Joka tapauksessa on selvää, että jos virolaisella taholla olisi annettu vierailulle suurempaa polittista merkitystä, sen isännyyttä ei ulkoministerin ja v.t. ulkoministerin estettyinä ollen olisi muodollisestikaan uskottu sosialiministeri Kask'ille, joka on hallituksen nuorin jäsen sekä verrattain myöhään siihen tullut ja joka lisäksi näihin asti ei ole osoittanut mitään ulkopolittisia harrastuksia. Kuulemani mukaan ei tämä seikka ruotsalaisellakaan taholla ole jäänyt panematta merkille.

P. J. Hasunen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C/2.

ASIA:

Tallinnassa olevan Lähetyksen Rap. n:o 16.

Vs. Asiainhoitaja Ingman.

12/7.37

5000—10—35 4261

T a l l i n n a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ N:o 591.

Tallinnassa 12 P:NÄ heinäkuuta 19 37.

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ
4/217 kir. 37
16/7 37
OSASTO 5 C12
ASIA

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti № 16.

Ministeriölle lähetetään kunnioittaen oheisena Tallinnan lähetystön raportti № 16 otsikolla Suomen Virossa olevien kunniakonsulien neuvottelukokous.

Martti Tuomisen.

V.a. asiainhoitaja.

3427—32

T a l l i n n a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 16.

Tallinnassa 12 p:nä heinä kuuta 1937.

Asia: Suomen Virossa olevien kunniakonsulien neuvottelukokous.

Kuluvan heinäkuun 2 p:nä pidettiin lähetystössä Suomen Virossa olevien kunniakonsulien neuvottelukokous, jossa puheenjohtajana toimi pääkonsuli Puhk, ja johon ottivat osaa kaikki kunniakonsulit Haapsalussa olevaa konsulia lukuunottamatta, joka ei ollut voinut saapua. Kokouksen kulusta saan kunnioittaen ilmoittaa Ministeriölle seuraavaa:

Tärkeinpänä asiana kokouksen päiväjärjestyksessä oli kysymys Suomen ja Viron välisten kaupallisten suhteiden elvyttämisestä. Käytetyissä puheenvuoroissa todettiin, että suurimpana esteenä molempien maiden välisen kauppavaihdon lisäämisen tiellä ovat samat yleistä laatua olevat kaupalliset rajoitukset, jotka nykyisenä aikana vaikeuttavat kansainvälistä kaupankäyntiä kaikkialla maailmassa. Näissäkin oloissa voitaisiin kuitenkin myös yksityisten liikemiesten toimesta asiaa auttaa, mikäli saataisiin aikaan enemmän suoranaista ja pysyvää yhteyttä molempien maiden liikemieskuntien välillä. Propagandaa suomalaisten tuotteiden hyväksi Virossa olisi syytä lisätä, nykyisellään se pyrkii jäämään varjoon eräiden muiden maiden tuotteiden hyväksi tehtävän propagandan rinnalla.

JAKELUOHJE:

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Esim. kauppamatkustajia, jotka tarjoaisivat suomalaisia tuotteita tapaa sangen harvoin. Suomalaiset tuotteet tunnetaan Virossa hyviksi ja ostohalua olisi, mutta vastaavien suhteiden puuttumisen vuoksi usein kuitenkin ostetaan tavara muualta.

Kokouksessa pohdittiin myös kulttuuripropagandaa ja heimotyötä koskevia asioita sekä matkailua. Virolaisten matkailua Suomessa vaikeuttavat valuuttarajoitukset täällä. Tässä suhteessa Suomi ehkä voisi ehdottaa Virolle valuuttarajoitusten lieventämistä ottaen huomioon, että "turistibalanssi" on nykyisellään Suomelle epäedullinen. Heimosuhteiden todettiin huomattavasti parantuneen n.s. vapsijutun aiheuttaman ärtymyksen alkaessa lieventyä ja hävitä.

Lopuksi kokouksessa keskusteltiin myös kunniakonsulien työtä ja sen mahdollista tehostamista lähinnä kaupallisen tiedoituksen alalla.

Neuvottelukokouksen jälkeen oli ministeri Hynnisen tarjoama lounas.

Martti Wrigmann.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C 12.

ASIA:

Tallinnassa olevan Lähetystön rap. N:o 17.

V.a. Asiainhoitaja Ingman.

13/2-37

5000—10—35 4261

T a l l i n n a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ N:o 593.

Tallinnassa 13 P:NÄ heinäKUUTA 1937.

VIITTAUS: D. U. M. / 19

20 218/ae 37
16/7 37
5 C 12

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti N:o 17.

Lähetystö toimittaa kunnioittaen oheisena Ulkoasiainministeriölle raporttinsa N:o 17, otsikolla

Latvian täkäläisen lähettilään huomioita Itämerenmaiden ulkoministerikonferenssista.

Martti Ingman
V.a. asiainhoitaja.

3427—32

T a l l i n n a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 17.

Tallinnassa 13 p:nä heinä kuuta 1937.

20 218 Sal. 37
16/7.37
5 C12

Asia: Latvian täkäläisen lähettilään huomioita Itämerenmaiden ulkoministerikonferenssista.

Allekirjoittaneella oli viime viikolla keskustelu Latvian täkäläisen lähettilään ministeri Kreewinschin kanssa Kaunas'issa äskettäin pidetystä Viron, Latvian ja Liettuan ulkoministerien konferenssista. Koska ministeri Kreewinschin vaikutelmat sanotusta konferenssista eivät liene vailla mielenkiintoa, niin selostan niitä kunnioittaen seuraavassa lyhyesti Ministeriölle, vaikkakaan asia ei varsinaisesti kuulu lähetystön toimipiiriin.

Ministeri Kreewinschin yleisvaikutelma konferenssista oli, että se pidettiin aivan harvinaisen sovinnollisessa ja positiivisessa ilmapiirissä. Ero kolmeen aikaisempaan konferenssiin verrattuna, joihin hän on ottanut osaa, oli tässä suhteessa hyvin tuntuva. Ensikertalaisena mukana ollut Viron edustaja v.t. ulkoministeri Rei jätti latvialaisiin ja liettualaisiin osanottajiin aivan erikoisen hyvän vaikutuksen selväpiirteisellä ja miellyttävällä esiintymisellään. Paitsi niitä asioita, joita julkisuudessa on kosketeltu, käsiteltiin konferenssissa lähinnä Kansainliiton alkavaa työkautta silmälläpitäen seuraavia asioita:

1. Suhtautuminen Italian vaatimuksiin Abessinian kysymyksissä;

JAKELUOHJE:

.....

.....

.....

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

2.Kysymys puuttumattomuussopimuksesta Espanjan asiassa;

3.Kysymys peruskirjan 16 artiklasta.

Yllämainituissa asioissa ei tehty mitään päätöksiä, vaan keskustelussa kosketellut näkökohdat jätettiin asianomaisten edelleen harkittaviksi. Yhteisistä kannanotoista sovitaan myöhemmin aikanaan.

Kysymyksiä liettualais-puolalaisista ja liettualais-saksalaisista suhteista ei lainkaan kosketeltu.

Matti Tuomi

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C 12.

ASIA:

Tallinnassa olevan Lähetystön rap. N:o 18.

Ministeri Hynninen.

4/8 1937.

1000—7—37. 3448

Tallinnassa, elokuun 4 p. 1937.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

638.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
21 208 Kar. 37
7/8 37
Osasto
5 C 12

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i ö l l e,

Saan kunnioittaen oheisena lähettää Ministeriölle Tallinnan Lähetystön tiedotuksen no. 18, otsikolla

Viron uusi perustuslaki valmiina.

M i n i s t e r i: R. Holsti

T a l l i n n a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 18.

Tallinna ssa 4 p:nä elo kuuta 19 37.

21 218 Vai 37
7/8 37

5 C 12

Asia: Viron uusi perustus-
laki valmis.

Heinäkuun 28 p:nä hyväksyi Viron rahvuskogu molempien kamarien yhteisistunnossa yli viisi kuukautta kestäneen työn tuloksena maalle uuden perustuslain. Paria päivää myöhemmin jätti rahvuskogun Orun linnaan lähettämä delegatio sen riigivanemalle esittäen samalla hänelle puheenjohtajansa, prof. Uluotsin kautta kiitokset siitä, että hän oli "tehnyt valtiomuodon muutoksen mahdolliseksi ja helpottanut sekä henkilö kohtaisesti että edustajainsa kautta tätä työtä."

Rahvuskogussa on nyt hyväksytty perustuslaki ollut erittäin perusteellisen valmistelun esineenä. Sitä on käsitelty kummankin kamarin kolmessa eri valiokunnassa, kummankin kamarin yleisvaliokunnissa, kummankin kamarin istunnoissa ja lopuksi molempien kamarien yhteisistunnossa, missä kamarien väliset erimielisyydet ratkaistiin äänestyksellä pääluvun mukaan.

Erimielisyydet koskivat 1) kysymystä valtion päämiehen nimityksestä ensimmäisen kamarin pitäessä sopivimpana nimitystä "Vabariigi Presidént" ja toisen kamarin pitäessä kiinni vanhasta kansanomaisesta "Riigivanem"-nimityksestä, 2) kysymystä siitä, nimitetäänkö uutta kansanedustuslaitosta nimellä "Rahvaesindus" ("Kansanedustus") kuten ensimmäinen kamari

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

halusi, toisen kamarin pitäessä tässäkin suhteessa kiinni vanhasta "Riigikogu"-nimityksestä, 3) kysymystä äänioikeutetun kansalaisen ikärajasta, missä suhteessa ensimmäinen kamari oli asettunut 22 ja toinen kamari 23 vuoden ikärajan kannalle, ja 4) kysymystä eduskunnan toimikauden pituudesta, minkä ensimmäinen kamari oli asettanut viideksi ja toinen kamari neljäksi vuodeksi. Äänestyksessä pääsi voitolle ensimmäisen kamarin kanta ensimmäisessä, kolmannessa ja neljännessä kysymyksessä sekä toisen kamarin kanta toisessa kysymyksessä. Virolla tulee olemaan siis "Vabariigi President", "Rahvuskogu", äänioikeus alkaa täytetystä 22 ikävuodesta ja eduskunnan molempien kamarien valtakausi kestää 5 vuotta.

Selostaessani aikanaan verrattain laveasti riigivaneman nimessä rahvuskogulle jätettyä perustuslakiehdotusta (raportti no. 7) huomautin katsovani sen tarpeelliseksi "ennen kaikkea siitä syystä, että tällä hetkellä näyttää todennäköiseltä, että rahvuskogu tulee sen hyväksymään ilman suurempia muutoksia." Tämä olettamus on kaikessa oleellisesa pitänyt paikkansa, joten hyväksytyn perustuslain sisällön kertomiseen ei liene aihetta.

Samalla on kuitenkin merkittävä, että halua perustuslakiehdotuksen muuttamiseen sen oleellisissakin kohdissa ei ole puuttunut. Sitä on esiintynyt ennen kaikkea rahvuskogun toisessa kamarissa, jossa Laidonerin sanain mukaan on ollut edustettuna "runsaasti teoreettista demokratiaa." Muutosehdotuksia on tehty noin 50:een lakiehdotuksen 141 pykälästä. Varsinkin vaadittiin opposition taholta muutoksia niihin perustuslakiehdotuksen säännöksiin, jotka käsittelevät presidentin valtuuksia ja kansanäänestystä. Lopputuloksena kuitenkin on, että muu-

muutokset rajoittuvat yleensä toisarvoisiin ja muotoseikkoihin, joskin pykäläluku pääsi lisääntymään 9:llä eli 150:een.

Hyväksytty perustuslaki, jota tulee täydentämään 8 riigikogussa valmistelun alaisena olevaa asetusta, on nyt "alistettu riigivaneman harkintaan." Tuleeko hän sen julkaisemaan dekreettinä vai alistamaan kansanäänestykseen, siitä ei tällä hetkellä vielä ole täyttä selvyyttä. Todennäköistä kuitenkin on, että se ilman muuta julaistaan voimaanastuneeksi. Luotettavalta taholta saamani tiedon mukaan haluaa riigivanem nimittäin pääsyä nykyisestä polittisesta olotilasta - vastoin toisia virtauksia, joita lähinnä edustaa pääministeri Eenpalu - mahdollisimman pian. Hänen suunnitelmiinsa kuuluu tällä hetkellä riigikogun vaalien suorittaminen ennen Viron itsenäisyys= päivää s.o. ennen tulevan helmikuun 24 päivää.

Joka tapauksessa näyttää nyt siltä, että Viro on siirtymässä autoritärisestä valtiojärjestelmästä enemmän tai vähemmän parlamentäriseen. "Tiikerillä ratsastaminen", josta niin paljon puhuttiin nykyisen järjestelmän alkuaikoina, saattaa niinmuodoin päättyä asianomaisille varsin lohdulliseen lopputulokseen.

P. J. Lyuimaa

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: S

OSASTO: C 12

ASIA:

Tallinnassa olevan lähetystö raportti n:o 19.

Ministeri Hynninen

15/8 1937

1000—7—37. 3448

Tallinnassa, elok. 15 p. 1937.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

675.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
22 1218 Saapui 16. 8. 1937.
18/8 - 37

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i ö l l e,

Saan kunnioittaen oheisena lähettää Ministeriölle Tallinnan Lähetystön tiedotuksen no. 19, otsikolla

Muutoksia Viron ulkomaaedustuksessa.

M i n i s t e r i: P. J. Hynninen

T a l l i n n a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 19.

Tallinna ssa 15 p:nä elo kuuta 19 37.

22 218 Tal. 37.
18/8-37 2
RYHMÄ OSASTO ASIA
5 C 12

Asia: Muutoksia Viron ulkomaaedustuksessa.

Viron ulkomaaedustuksessa näyttää lähiaikoina olevan odotettavissa pari huomattavampaa muutosta: Helsingin ja Riian lähettiläät tulevat jättämään paikkansa joutuen disponibiliteettiin.

Sattuessani eilen pitempään keskusteluun välisministeri Akelin kanssa hän itse otti puheeksi lähettiläs Rebasen asian ja "katsoi luottamuksellisesti voivansa ilmoittaa" - samoinkuin kahta päivää aikaisemmin Ulkoasiainministeri Holstille - että hallitus on tehnyt periaatteellisen päätöksen Rebasen kutsumisesta kotia. Tämä voi kuitenkin tapahtua vasta riigivaneman Suomeen suunnitellun vierailun jälkeen.

Välisministeri oli sanainsa mukaan ollut valmis tähän toimenpiteeseen jo kotvan aikaa, mutta kosketellessaan asiaa keskusteluissa riigivaneman kanssa hän oli saattanut havaita, että se ei ollut vielä "kypsynyt". Rebasen yritys saada eräillä verukkeilla riigivaneman matka Suomeen siirtymään ensi vuoteen, mistä aikanaan olen tiedottanut, on kuitenkin saanut aikaan nopean mielipiteen muutoksen määräävällä taholla ja v.a. välisministeri Kask oli halunnut välittömästi ryhtyä sitä vastaaviin toimenpiteisiin. Akelin mielestä

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ei kuitenkaan ollut muodollisesti sopivaa, että niihin ryhdyttäisiin hänen virkalomansa kestäessä ja niinmuodoin on muodollinen ratkaisu saanut, kuten jo sanottu, siirtyä tapahtuvaksi riigivenamen vierailumatkan jälkeen.

Esimerkkinä Rebasen omituisista otteista välisminis teri kertoi m.m. seuraavaa. Valmistellessaan Ulkoasiainministeri Holstin vierailua Tallinnaan hän oli antanut Rebaselle, joka viettää lomaansa Klogassa, noin 40 km:n päässä Tallinnasta, kirjallisen kehoituksen saapua Tallinnan satamassa tapahtuvalle vieraan vastaanotolle. Vastaukseksi kehoitukseensa hän oli saanut kirjeen, missä asianomainen epäili, josko hän ehtii saapua vastaanotolle satamaan, mutta ottaa kylläkin osaa välisministerin tarjoamiin illallisiin. Sanainsa mukaan piti välisministeri vastausta "aivan sopimattomana" ja tuloksena oli uusi kirje Rebaselle, missä ilmoitettiin, että "läsnäolo satamassa on välttämätön, jotavastoin se illallisilla ei ollut välttämätön."

Välisministerin viitattua siihen, että eräs toinenkin lähettiläsvaihdos on ennen pitkää odotettavissa, olen tehnyt tiedusteluja ja saanut kuulla, että kyseessä on Riianlähettiläs Menning, jonka siirtymisestä kotia jo aikaisemminkin on ollut puhetta. Siirtyminen Berlinistä lähettiläälksi Riikaan kolmisen vuotta sitten ei liene ollut hänelle aivan mieluista ja kertomain mukaan ei hän ole siellä jaksanut saada oikeata otetta, mikä osittain johtunee hänen heikontuneesta terveydentilastaan.

Enemmän Rebasen kuin Menninginkaan seuraajista ei vielä tällä hetkellä ole mitään selvyyttä. Välisministeri on eräässä keskustelussa puhunut "nuorista voimista" ketään kuitenkaan nimeämättä. Mahdollista kuitenkin on, että hän yhte-

nä sellaisena ajattelee välisministeriön osastopäällikkö Treude'ä, joka on hänen vävypoikansa. Toisena sellaisena saattaa olla Pariisin-lähetystön lähetystöneuvos Möllerson, joka ajemmin oli välisministeriön polittisen osaston päällikkönä.

P. J. Hynninen

ULKOASIAINMINISTERIO

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 12

ASIA:

Tallinnassa olevan lähetystön raportti n:o 20.

Ministeri Hynninen

18/8 1937

1000—7—37. 5468

Tallinnassa, elokuun 18 p:nä 1937.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

681.

23/218 Jal. 37.

21/8-37 | 0 | 5 | C12

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i l l e,

Saan kunnioittaen oheisena lähettää Ministeriölle Tallinnan Lähetystön tiedotuksen no. 20, otsikolla

Suomen Ulkoasiainministerin vierailu Virossa.

M i n i s t e r i: R. Hynninen

UE 18: A 4.

T a l l i n n a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 20.

Tallinna ssa 18 p:nä elo - kuuta 1937.

Asia: Suomen Ulkoasiainministerin vierailu Virossa.

Kuluvan kuun 11-13 p:nä tapahtui Ulkoasiainministeri Holstin virallinen vierailu Virossa. Sitä oli odotettu ja valmisteltu jo kevättalvella, mutta välisministeri Akelin vaikea sairaus ja hidas toipuminen oli vaatinut sen siirtämistä kuukaudesta kuukauteen.

Ulkoasiainministeri Holsti otettiin täällä vastaan ei ainoastaan Suomen ulkopolitikan johtajana vaan samalla entisenä monivuotisena Tallinnan-lähettiläänä ja Viron ystävänä. Samalla osottautui, että täällä muistetaan yhä edelleen niitä palveluksia, joita hän on Virolle tehnyt varsinkin sen itsenäisyyden alkuvaiheissa. Tämä kaikki antoi vierailulle omalaatuisen sävynsä, mikä tuli esille jo sanomalehtien vieraalle osoittamissa tervehdyssanoissa.

"P ä e v a l e h t" lausuu pitkän pääkirjoituksensa (10/8) alkusanoissa: "Suomen ulkoasiainministeri on Virossa kauan tunnettu ja arvostettu politikko. V:sina 1923-1927 hän oli Suomen lähettiläänä Virossa ja siitä ajasta sitovat hänet seurapiiriimme ja politikkoihimme monet ystävyyssiteet. Ei tahtoisi uskoa, että on kulunut jo kymmenen vuotta aiitä kun R. Holsti täältä lähti siirtyäkseen Suomen lähettiläälksi

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Sveitsiin ja edustajaksi Kansainliittoon - siksi tuoreet ovat muistot hänestä. Kuitenkin asia niin on ja nyt on hänen tallinnalaisilla ystävillään mahdollisuus tervehtiä häntä Suomen ulkoministerinä."

Tämän jälkeen lehti tähdentää Ministeri Holstin ansioita Suomen ulkopolittisten suhteiden järjestämisessä, missä hänellä on ollut "erittäin onnellinen käsi", viitaten nimenomaan hänen vierailuunsa Moskovassa. Mitä Suomen ja Viron välisiin suhteisiin tulee, on myönnettävä, että verrattain läheisessä menneisyydessä ne ovat jättäneet runsaasti toivomisen varaa - "musta kissa" oli juossut heimokansojen välillä - "mutta se ajankohta on jo ehditty siivuttaa, pistot on unohtuneet, intohimoja on seuranmut tyyntyminen ja sen mukana yhteistunto, historiallisen ja maantieteellisen yhteenkuuluvaisuuden tunne, joten Suomen ulkoasiainministeri R. Holstin vierailun tarkoitukseksi jää tämän järjestyneen olotilan lujittaminen. Tätä vierailua voidaankin pitää traditioon kuuluvana ystävyystunteiden ilmaisuna."

Se seikka, että Suomi lukeutuu "Skandinavian valtioiden perheeseen" ja Viro puolestaan pitää kiinni Itämerenmaiden yhteistyöstä ei millään tavoin vähennä Suomen ja Viron yhteistyön mahdollisuuksia, pikemmin päinvastoin. Jos sotaa Itämeren rannoilla ei voitaisi vastaisuudessa välttää, on todennäköistä, että kumpikaan valtioryhmä ei jäisi sen vaikutuspiirin ulkopuolella. Molempien on näinmuodoin parhaansa mukaan yritettävä lujittaa rauhaa ja välttää sotaa. Tässä mielessä on Suomen ja Viron pidettävä yllä keskenäistä kosketusta ja ymmärtämystä. Menneisyyteen nähden on virolaiset kiitollisuuden velassa suomalaisille. "Sitä me emme unohda koskaan, mutta me toivomme, että kummankin valtion itsenäisyy-

den historia on kyllin pitkä sen kiitollisuuden velan suorittamiseen.

"V a b a M a a" lausuu otsakkeella "Tervetuloa suurelle Viron ystävälle" m.m. seuraavaa: "R. Holsti on Viron pitkäaikainen ystävä, joka on kauan elänyt maassamme ja jolla on suuria ansioita aina meidän itsenäisyytemme alkupäiviltä. Sehän oli R. Holsti, joka Suomen lähettiläänä Lontoossa 1918 osoitti mitä suurinta vieraanvaraisuutta Viron vieraan ja tuntemattoman ulkomaadelegation jäsenille, jotka olivat saapuneet hankkimaan oman kansansa itsenäisyyden tunnustamista. R. Holsti edisti koko voimallaan Viron delegation tavotteita, hankki sille suhteita ja tutustutti sitä Englannin dipl. piireihin. R. Holstin ansiosta saivat Viron edustajat pian tarpeellisia suhteita ja hyviä ystäviä Englannissa." "R.Holstin suuren vaikutusvallan ansiota on, että Viro v.1920 sai itsenäisyydelleen Suomen de jure tunnustuksen, jolloin ainoakaan liittolaisvaltioista ei sitä vielä ollut antanut."

Viitattuaan vierailijan toimintaan lähettiläänä Virossa jatkaa lehti:"R. Holsti on ihminen, jonka selvä diplomaattipää ja lämmin sydän ovat tehneet meidän korvaamattoman ystävän. Siksi tervehdimme häntä hänen saapuessaan vieraaksemme ja puristaen lämpimästi hänen kättään, huudamme: "tervetuloa".

Erittäin lämminsanaisen tervehdyksen osoitti vierailijalle myös viikkojulkaisu "Ü h i s t e g e l a s e d U u d i s e t", missä suhteessa pyydän viitata Lähetystön lehtiselostukseen no. 8, kuluvan kuun 7 p:ltä.

Viron hallituksen nimessä tervehti välisministeri Akel virkaveljeään tämän kunniaksi tarjoamillaan päivällisillä

seuraavin ystävällisin sanoin:

"Herra Ministeri, kunnioitettu virkaveli ja ystävä!

Tasavallan Hallituksen, omassa ja puolisoni nimessä on minulla kunnia ja mielihyvä sydämellisesti tervehtiä Teidän Ylhäisyyttänne ja Rouva Holstia luonamme. Teidän vierailunne meidän pääkaupungissamme, mikä on ollut Teille, Herra Ministeri viiden vuoden ajan kotina ja missä Teidän henkilöllisyytenne voi Teille hankkia niin suuren määrän hyviä tuttavia ja ystäviä, on meille, mutta varsinkin minulle, ilahduttava tapahtuma, mikä antaa mahdollisuuden uudistaa ja syventää vanhoja sydämellisiä ystävyyssuhteita meidän välillämme. Samalla olen vakuutettu ja tietoinen siitä, että lausuessani Teidät sydämellisesti tervetulleeksi, olen koko Viron kansan lämpimimpien tunteiden tulkitsija.

Niistä ajoista asti, jolloin minulla oli kunnia edustaa kotimaatani Teidän Hallituksenne luona ja joista olen säilyttänyt mitä parhaimmat muistot, olen jatkuvalla mielenkiinnolla seurannut veljeskansan ja -valtion vaiheita ja olen voinut ilolla panna merkille suurta menestystä ja arvokkaita saavutuksia kaikilla aloilla.

Teidän Ylhäisyytenne tuntee hyvin Viron kansaa ja maata sekä meidän olojamme ja minä uskon, että tämän lyhyenkin vierailun aikana voitte saada tilaisuuden huomata sitä, mitä Viro on saanut aikaan viime vuosien kuluessa.

Jokainen kansa elää omaa elämäänsä, ylläpitää kansallista itsetietoisuuttaan ja arvoaan sekä suojelee etujaan, mistä kaikesta usein voi olla seurauksena erilaatuinen politikka. Mutta kaiken tämän ohella mikään kansa ei kuitenkaan voi eristäytyä toisista. Kansainvälinen yhteistyö on jokaisen kansan velvollisuus sen omienkin etujen vuoksi. Tämän yhteistyön aikaansaaminen on valtiomiesten tärkeä tehtävä ja suorin

tie siihen on yhä suurempi ja syvempi toinen toisensa tunteminen ja ymmärtäminen sekä myöskin yhteisten ja erinevien etujen käsittäminen.

Tähän on tarpeellista, että opimme tuntemaan kummankin maan sekä menneisyyden että nykyisyyden ja yhteistyön vuoksi myös keskinäisten suhteiden kehityksen. Varsinkin on tiedettävä, milloin mennyt aika on antanut hyvää tai huonoa satoa ja sen pohjalla laskettava perustukset, mitkä voivat kiinteinä ja pysyvinä kannattaa kahden naapuri- ja heimokansan ystävyyttä.

Tällaisesta keskinäisestä ymmärryksestä kasvaa ja kehittyy pohja valtiomiesten ja kansojen hyville suhteille ja yhteistyölle sellaisessa laajuudessa, mikä vastaa kummankin maan realisia etuja.

Tässä suhteessa voin todeta, että sellaisen yksimielisyyden henki on lämmittänyt Viron ja Suomen välisiä suhteita, mistä m.m. antaa parhaan todistuksen molempien maiden Valtionpäämiesten kesken niin tervehdittäväksi perinteeksi muodostuneet vierailut, mitkä ovat herättäneet vastakaikua Viron kansan sydämessä, mutta samalla myös huomiota muissa maissa. Samaa keskinäistä ymmärtämystä todistavat myös Viron ja Suomen kauppasuhteet, joiden laajenemiseen pitäisi liittyä kiintoa molemmin puolin.

Mutta meri, joka kohtalokkaana eroittaa molemmat heimokansat toisistaan, välittää toisesta maasta toiseen ei ainoastaan tavaroita vaan myös ihmisiä, niiden ajatuksia ja saavutuksia, tutustuttaen molempia kansoja toistensa kulttuuriin ja antaa vastineeksi, mitä toisella on parhainta.

Viron ja Suomen kansain ystävyyttä ja yhteistyötä ei tietääkseni ole häirinneet mitkään riitaisuudet eikä

häiriöitä ole vastaisuudessakaan nähtävissä, sillä molempia kansoja yhdistävät ikivanhat verisiteet ovat tehneet mahdolliseksi poistaa ja poistaneet kaikki erimielisyydet jo heti alkuunsa. Ja tällä yhteisen veren äänellä on ollut ja on erityinen paino ja merkitys kansojemme keskinäisissä suhteissa, kuten voimme havaita yhä laajenevassa heimotyössä. Tämä ääni on säilynyt elävänä virolaisen rinnassa ja se on kaikunut sitä voimakkaampana, mitä enemmän on ollut kyseessä yhteiset edut. Näitä yhteisiä etuja on ensi sijassa rauhan säilyttäminen ja hyvien suhteiden ylläpitäminen kaikkien kansojen kanssa. Yhteistyö kansainvälisissä rauhan turvaamista koskevissa kysymyksissä on Virolle ollut rakas, nimenomaan Kansainliiton piirissä, minkä puitteissa tapahtuu myös yhteistyö Itämerenvaltioiden kesken.

Olen iloinen voidessani Teidän Ylhäisyydellenne ja ystävälleni tässä sananvuorossa antaa vakuutuksen niistä ystävyyden tunteista, joita Viron kansa tuntee veljeskansaa kohtaan lahden toisella puolen. Oman tunnustuksensa Suomen pojille on Viron kansa hakannut kiviin: "Sankarityö jää kauniina loistamaan vierivien aikojen virrassa." Vahvistukoon vastaisuudessakin myötämielisyyden ja hyvän naapuruuden henki molempien maiden ja kansojen välillä samoinkuin häiriytymättömän yhteistyön ja ystävyyden siteet, mitä Viron kansa syvästi toivoo ja mille käsittääkseni ei pitäisi olla mitään esteitä.

Tämän vakaumuksessa nostan lasini Suomen Tasavallan Presidentin kunniaksi veljeskansan onneksi ja sen maan menestykseksi sekä Teidän Ylhäisyytenne ja Rouva Holstin terveydeksi."

Väliministerin puheeseen vastasi Ministeri Holsti seuraavin sanoin:

"Teidän Ylhäisyytenne,

Niistä erittäin sydämellisistä sanoista, jotka Eestin hallituksen sekä arvoisan puolisonne ja itsenne puolesta olette lausunut vaimolleni ja minulle, pyydän esittää parhaimmat kiitokseni.

Te olette puheessanne viitannut Hänen Ylhäisyytensä Riigivanem Pätsin piakkoin tapahtuvaan viralliseen vierailuun Suomessa. Silloin tullaan, siitä olen vakuutettu, paremmin ja paljoa suuremmalla arvovallalla kuin millä minä sen voin tehdä, ilmaisemaan Suomen kansan veljellisen vilpittömät tunteet Viroa kohtaan.

Siitä huolimatta saanen tässä tilaisuudessa ilmaista oman kiitollisuuteni ja mielihyväni niistä moninaisista ystävyyden ja yhteisymmärryksen sanoista, jotka Teidän Ylhäisyytenne on omistanut Suomelle. Kuinka monipuolisen lujat siteet ja suhteet vallitsevatkin maittemme välillä, totta on, kuten Teidän Ylhäisyytenne huomautti, että niiden kaikkien historiallisen suurena pohjana on veriheimolaisuus. Menneitten vuosisatojen synkimpinäkin aikoina se oli kestävin silta poikki Suomen lahden. Olemme molemmat yhtä lujasti vakuutet siitä, että tulevaisuus tulee yhä täydentämään, monipuolistamaan veljeskansojemme järkkymätöntä yhteyttä.

Te olette myös palauttanut mieliimme monivuotisen toimintanne Eestin lähettiläänä Suomessa, ja minun vastaavat vuoteni Eestissä. Meille suomalaisille Teidän ja arvoisan puolisonne oleskelu Suomessa on vielä kiitollisen lämpimässä muistossa. Samoin en tule koskaan unohtamaan sitä ainutlaatuisen sydämellistä ystävyyttä ja luottamusta, joka niin runsain mitoin tuli osakseni asuessani Eestin kansan keskuudessa.

Niistä ajoista on vuosia vierinyt. Kehitys on molemmin puolin Suomen lahtea kulkenut, kuten Te aivan oikein toteatte, veljeskansoille onnelliseen, yhä parempaa tulevaisuutta ennustavaan suuntaan. Turvataksemme sen, mikäli se meistä riippuu, me tahdomme kumpikin tehdä kaiken voitavamme rauhan säilyttämiseksi; ja siinä mielessä ennen kaikkea kansainliiton sisäisen rakenteen ja ulkonaisen vaikutusvallan täydellistyttämiseksi. Kuta paremmaksi kansainvälinen oikeusjärjestys kehittyy, sitä otollisemmissa ulkonaisissa olosuhteissa veljeskansojemme tulevat sukupolvet astuvat hoitamaan isiensä perintöä.

Teidän Ylhäisyytenne ja rakas veli, tällä hetkellä täyttää mieleni syvä liikutus ilosta, että lähes kymmenen vuoden jälkeen olen jälleen saanut tilaisuuden näin astua virallisessa ominaisuudessa Eestin kansan keskeen. Kohta on kulunut 20 vuotta siitä, kun Eestin edustajien kanssa toimimme vaikeissa olosuhteissa niiden päämaalien saavuttamiseksi, jotka nyt ovat todellisinta ulko- ja sisäpoliittista elämäämme. Eräs ajattelija on pukenut runon muotoon moraalisen totuuden: mitä ihminen oikeassa mielessä tahtoo, se ei koskaan katoa, vaan se kuuluu ikuisuudelle. Niin on käynyt molempien maittemme suhteen. Sitä oikeamielistä tahtoa olkoon kansoillemme suotu mittaamattomiksi ajoiksi.

Pyydän kohottaa lasini Eestin kansan, Hänen Ylhäisyytensä Riigivanem Pätsin sekä Teidän Ylhäisyyksienne Herra Ulkoasiainministeri ja Rouva Akelin kunniaksi, onneksi ja menestykseksi."

Vierailun viralliseen ohjelmaan kuuluivat vielä käynnit kenraali Laidonerin luona Viimsin kartanossa, riigivanemman vastaanotto ja sitä seuraava lounas, jossa olivat läsnä hallituksen huomattavimmat jäsenet ja jonka jälkeen kunniavieraalla ja isännällä oli uudistamiseen tilaisuus pitempään keskus-

teluun, sekä Lähetystön päivälliset, joilla oli läsnä hallituksen jäsenten ja välisministeriön virkamiesten ohella Ministeri Holstin vanhoja ystäviä, kuten prof. Piip ja tri Kallas.

Ennen riigivanemman vastaanottoa oli molemmilla ulkoministereillä "läbiräägimised" välisministeriössä, joiden kulkuun Akel on sanainsa mukaan Latvian lähettiläälle ollut "erikoisen tyytyväinen". Ne ovat koskeneet suomalais-virolaisia suhteita, Skandinavian suhtautumista Itämerenmaihin ja Kansainliittoa koskevia kysymyksiä.

Vielä katson olevan syytä mainita, että Ministeri Holstille jätettiin vierailun aikana Viron uuden kunniamerkin, "Valkoisen Tähden" suurristi. Aikaisemmin ei tätä kunniamerkkiä ole annettu kellekään ulkomaalaiselle.

Loppuvaikutelmakseni vierailusta jäi, että se tapahtui varsin sopivaan ajankohtaan, hyvien auspicioiden alla ja vastasi sitä, mitä siitä oli odotettu.

P. J. Hynninen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 12

ASIA:

Tallinnassa olevan lähetystön raportti n:o 21.

Ministeri Hynninen

22/8 1937

1000—7—37. 3468

SUOMEN LÄHETYSTÖ

688.

Tallinnassa, elokuun 22 p:nä 1937.

UKOASIAINMINISTERIÖ
No 24/218 Sal. 37.
25/8-37
RYHMÄ 5 | OSASTO C12 | KOTA

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i ö l l e,

Saan kunnioittaen oheisena lähettää Tallinnan Lähetystön raportin no. 21, otsakkeella

Rahvuskogun työn päättäjäiset.

M i n i s t e r i: P. Kyyn[illegible]

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 21.

Tallinna ssa 22 p:nä elo kuuta 19 37.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
24 /218 Tall. 37.
25/8 - 37 | 9
5 | C 12

Asia: Rahvuskogun työn päättäjäiset.

Helmikuun 18 p:nä kokoontunut rahvuskogu, jonka valtuuskausi kansanäänestyksessä oli määrätty 6 kuukaudeksi, kykeni, monista esitetyistä epäilyksistä huolimatta, saamaan työnsä - uuden perustuslain ja 8 eri asetusta - määräaikana valmiiksi. Sen juhlallinen päättäjäisistunto pidettiin valtuuskauden viimeisenä s.o. kuluvan kuun 17 päivänä.

Päättäjäispäivää vietettiin Tallinnassa juhlapäivänä; kaupunki oli liputettu, rahvuskogulla juhlaistunto ja sen jäsenet olivat illalla riigivanaman vieraina Kadriorun linnassa. Juhlaistunnon ohjelmaan kuuluivat ensimmäisen kamarin puheenjohtajan, prof. Uluotsin ja toisen kamarin puheenjohtajan, asianajaja Pungin, sekä riigivanaman puheet.

Puheensa alussa Uluots osoitti rahvuskogun kiitokset riigivanamalle, joka "on tehnyt työmme mahdolliseksi, esitystensä kautta luonut sille pohjan ja edistänyt työtämme henkilökohtaisesti tai edustajiensa kautta." Esitettyään katsauksen molempien aikaisempien Viron perustuslakien syntyyn puhuja siirtyi selostamaan rahvuskogun työtapaa sekä niitä periaatteita, joita työssä oli noudatettu, merkiten johtaviksi periaatteeksi pyrkimyksen tasapainon aikaansaamiseksi valtion

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

päämiehen ja kansanedustuksen valtuuksien välillä. Työssään on rahvuskogu noudattanut ennen kaikkea varovaisuutta ja kohtuutta. " Valmistuneesta valtiosäännöstä ei ole jätetty mitään pois, mikä menneisyydessä on osottautunut käyttökelpoiseksi, ja ainoastaan sellaista on lisätty, mikä nykyhetkellä ja tulevaisuudessa inhimillisen ajattelun mukaan on näyttänyt tarkoitustaan vastaavalta. Samalla on määrätietoisesti kartettu kaikkea liiallisuutta niin hyvin kansalaisten velvollisuuksiin ja oikeuksiin nähden kuin myös määrättäessä valtiovallan toimivallan rajoja, joten valtiollinen ja yhteiskunnallinen elämämme tulee uuden perustuslain pohjalla saavuttamaan organisen kokonaisuuden ja stabiliteetin luonteen. Uusi valtiosääntö tahtoo olla demokratinen valtiosääntö tämän sanan parhaassa ja klassillisessa mielessä, mikä turvaa oikeuden, lain ja vapauden kuin myös tasapainon valtioelämässä."

Luonnollisestikaan ei uusi valtiosääntö voi toteuttaa kaikkien toiveita sataprosenttisesti. On kuitenkin riittävää, jos se ottaa huomioon oikeutetut edut niin paljon kuin mahdollista. Jos taistelu valtiosäännöstä olisi edelleenkin saanut jatkua, olisi/ sillä/ ollut varsin tuhoisat seuraukset. "Kansan terve vaisto käsitti tämän ja siltä saimme valtuutuksen työhömme. Sikäi on tämä työ ollut työtä isänmaan ja kansan hyväksi." "Me tahdomme nyt, että valtiosääntöpulan on hävittävä ja että meidän heikko inhimillinen työmme varjeleisi valtiotamme siltä, mikä monelle maalle ja kansalle on ollut turmiota tuottavaa. Tässä vakaumuksessa ja tahtoen pysyä lujan oikeusjärjestyksen pohjalla rahvuskogu voi nyt kuolla, jotta sen työ nyt eläisi ja kantaisi hedelmää."

Pungin puhe kohdistui pääasiassa kysymyksen selvit-

telyyn siitä, millä tavoin uusi perustuslaki oli saatettava voimaan. Hänen käsityksensä mukaan vaati tilanne "nopeaa ja päättäväistä toimintaa." Mitään propagandaa ja kiihoitustyötä ei enää saisi sallia ja "sillä valtiomahdilla, joka oli ottanut alotteen valtiosäännön uudistamiseen ja joka oli saanut tehtäväkseen rahvuskogun koollekutsumisen, oli nyt ratkaiseva sana myös sen voimaansaattamiseen." Rahvuskogu on suorittanut loppuun tehtävänsä ottaen huomioon myös ylimenoajan ja sen vaatimat järjestelyt."Kansamme ja valtiomme kohtalo riippuu siitä, että näitä järjestelyjä koskevia säännöksiä rehellisesti ja oikein noudatetaan. Olkoon tämä rahvuskogun viimeinen sana."

Astuessaan puhujakorokkeelle sai riigivanem Päts osakseen pitkällisiä suosionosoituksia miltei koko salilta ja myös lehtereiltä. Tapansa mukaan puhui hän vapaasti ja ilman mitään merkintöjä.

Viron valtiosäännössä oli hänen mielestään alusta alkaen ja ehkä selvemmin kuin monessa muussa demokratisessa valtiosäännössä alleviivattu sitä, että korkein valta kuuluu kansalle. Tällä on tarkoitettu samaa, mitä vanhat roomalaiset sisällyttivät lauseeseen: " Summa potestas in cives legibus soluta." Ainoastaan se, jolla on korkein valta maassa, voi sen valtiosääntöä muuttaa. Viron kansa on kansanäänestyksen kautta lausunut tahtonsa selvästi julki valtiosäännön muutoksen tarpeellisuudesta ja antanut siihen valtuudet työnsä nyt päättäneelle rahvuskogulle. Tehtävä on täytetty ja nyt on kysymys siitä, miten uusi perustuslaki on saatettava voimaan. "Minä julistan täydessä tietoisuudessa, uusi perustuslaki on saatet-

tava voimaan ja vielä tänään allekirjoitan minä teidän hyväksymienne lakisäädösten toimeenpanoasetuksen." Sillä jos kansa on julistanut, että joku laki on hyväksyttävä, niin se merkitsee sitä, että tämä laki, ellei mitään erityistä järjestystä ole määrätty, saatetaan tavallisessa järjestyksessä voimaan. Kansanäänestys ei enää tässä tapauksessa voi tulla kysymykseen. "Miksi pitäisi meidän satojentuhansien ihmisten kanssa, jotka yksimielisesti jo ovat julistaneet, että määrätyillä perusteilla on muodostettava kansanedustus ja että tämän on hyväksyttävä uusi perustuslaki, pelata komediaa? Ja kuka voisi panna toimeen kansanäänestyksen?" "Jos minä tänään vahvistan teidän hyväksymänne lait ja lisäksi julistan ne voimaanastuneiksi, niin minä uskon, että kansa ei minua eikä teitä ~~xxx~~ tuomitse, vaan käsittää, että on olemassa lainopillisia "hienouksia", joita ei ehkä aina voi noudattaa. Kansan elämänvaisto sanoo teille, että siellä, missä mennään eteenpäin, ei aina kaikkia hienouksia voida ottaa huomioon."

Mitä uuteen perustuslakiin tulee, ei riigivaneman mielestä voinut vaatia, että laitos, jossa on 120 jäsentä, osottautuisi taikuriksi ja laatisi perustuslain, joka miellyttäisi jokaista 100 %-sesti. "Mutta hyvä taiteilija ei aina tarvitse Stradivariusta, vaan voi keskinkertaisestakin viulusta saada kauniita säveliä. Myös politikka on taidetta ja jos me emme löydä taiteilijoita, niin parhainkin valtiosääntö jää vajavaiseksi. Minä toivon, että kansamme edustajainsa kautta saa uudesta soittimesta niitä säveliä, joita se haluaa."

Puheensa lopuksi riigivaneman teki viittauksia rangaistustaan kärsiville "rintamamiehille" myönnettävään amnestiaan. Heidän joukossaan oli hänen sanainsa mukaan miehiä, jotka "sieluineen ja ruumiineen olivat taistelleet kotimaan puoles-

ta, mutta sittemmin valtiosääntötaistelun harhapoluilla menettäneet tasapainonsa ja joutuneet väärälle tielle." Näille on nyt pula-ajasta selvittäessä valmistettava tilaisuus palata "rauhalliseen työhön rauhallisissa oloissa."

Kuulijoilta ei jäänyt huomaamatta se kärkevyys, jonka puhe sai kohdittain, ja se ärtynyt sävy, mikä siihen liittyi. Syy siihen - pientä piiriä lukuunottamatta - selvisi vasta päättäjäistilaisuuden jälkeen.

Hieman ennen sitä oli nimittäin riigivanemalle jätetty muodollisesti edelleen toimivan riigikogun puhemiehistön nimessä vastalause uuden perustuslain voimaansaattamisen muotoa vastaan. Tämän vastalauseen, joka oli omituinen siinä suhteessa, että siinä protestoitiin vielä tapahtumatonta tekoa vastaan, olivat allekirjoittaneet puhemies Penno ja puhemiehistön jäsenet Loosalu, Johansson ja Gustavson. Kaksi edellistä kuuluvat uudisviljelijöihin (asunikud) ja molemmat jälkimäiset sosialistiseen työväen puolueeseen.

Vastalauseessa, joka alkuosaltaan muistuttaa tammikuussa 1936 riigivanemalle jätettyä ja samojen henkilöiden allekirjoittamaa vastalausetta, missä protestoidaan kansanäänestystä vastaan rahvuskogun koollekutsumiseksi, lausutaan, että uuden perustuslain voimaansaattaminen ulkopuolella voimassaolevan perustuslain määräämää järjestystä ja ilman kansanäänestystä, olisi ilmeisesti perustuslain vastainen toimenpide. Samanlainen olisi luonteeltaan riigikogun valtuuksien lopettaminen ennen perustuslaillisessa järjestyksessä valitun eduskunnan valtuuksien voimaanastumista.

On asiain nykyiseen luontoon kuuluvaa, että tästä vastalauseesta, mistä sanomalehdistö ymmärrettävästi on vai-

ennut, ei ollut mitään käytännöllistä seuraamusta. Riigivanem allekirjoitti uuden perustuslain voimaansaattamista koskevan asiakirjan vielä samana päivänä hallituksen istunnossa ja se sekä uusi perustuslaki julaistaan ilmoituksen muodossa syyskuun 2 p:nä "Riigi Teatajassa." Uusi perustuslaki astuu voimaan 120 päivän kuluttua sen julkaisemispäivästä.

ULKOASIAINMINISTERIO

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 12

ASIA:

Tallinnassa olevan lähetystön raportti n:o 22.

Ministeri Hynninen

26/1 1937

1000—I—37. 3646

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Tallinnassa, elokuun 26 p. 1937.

709.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
N:o 25/218 Sal. 37.
28/8. 37
5 C12

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i ö l l e,

Saan kunnioittaen oheisena lähettää Ministeriölle Tallinnan Lähetystön tiedotuksen no. 22, otsikolla

Vieläkin muutoksista Viron ulkomaa-edustuksessa.

M i n i s t e r i: R. Kivimies

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 22.

Tallinna ssa 26p:nä elo kuuta 1937.

ULKOASIAINMINISTERIÖN
25/218 Sal. 37
28/8-37
5 C/12

Asia: Vieläkin muutoksista Viron ulkomaaedustuksessa.

Raportissani no. 19 saatoin Ministeriölle tiedottaa, että Viron Helsingin- ja Riianlähettiläät ennen pitkää tulevat jättämään paikkansa ja asetettaviksi välisministeriön käytettäviksi. Riian-lähettilään suhteen on muodollinenkin ratkaisu jo ehtinyt tapahtua, mutta Helsingin lähettilään suhteen, kuten myös otaksuin, on se, ennen kaikkea riigivanaman Suomeen tapahtuvan vierailun takia, siirtynyt toistaiseksi.

Tänään on riigivaneman päätöksellä taas kolmas jo kotvan aikaa esillä ollut kysymys Moskovan-lähettilään, everstiluutnantti Traksmaan siirrosta välisministeriön käytettäväksi saanut lopullisen ratkaisunsa.

Traksmaa nimitettiin Moskovaan miltei päivälleen vuosi sitten. Häntä pidettiin tällöin toimeensa pätevänä ja sopivana, mutta jo viime tammikuusta lähtien on hänen jäämisensä Moskovaan ollut ainoastaan ajan kysymys. Syynä tähän on hänen vaimonsa tällöin selvillesaatu entisyys ja sairaaloiset taipumukset, joista Moskovassa voitaisiin tehdä suurikin juttu ja joista olen Ministeriölle tiedottanut salaisessa kirjelmässä no. 39. Välisministeri on kuulemani

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

mukaan puhunut hänelle sijoitusmahdollisuuksista jonnekin toisaalle, mutta Traksmaa pitänee parempana jäädä kotimaahan ja siirtyä armeijan palvelukseen.

Niinikään on jälleen alettu puhua siitä, että Strandman jättäisi Parisin-lähettiläspaikan. Siitä on aivumennen sanoen saanut kuulla joka kesä hänen täällä lomalla ollessaan ja kertomain mukaan Parisissa käyneet virolaiset ovat saattaneet havaita ajatuksen paluusta kotimaahan olevan hänen mieliteemansa. Hän on paraikaa lomallaan Tallinnassa ja erään luotettavan kertojani mukaan uhannut keskusteluissa välisministerin kanssa joka tapauksessa jättää paikkansa, ellei lähetystöneuvos Möllersonia siirretä sieltä toisaalle. Kuinka asia lopukai järjestyy, siitä ei tällä hetkellä ole mitään selvyyttä.

Kuten aikaisemmin olen Ministeriölle salasähkeellä tiedottanut, näyttää tällä hetkellä siltä, että Parisin-lähetystönsihteeristä, lähetystöneuvos Rudolf M ö l l e r s o n'ista tulisi lähettiläs Rebasen seuraaja. Hänen ehdokkuuttaan kannattaa tietämäni mukaan kenraali Laidoner - Möllerson vietti hiljan osan lomaansa Laidonerin luona Viimsin kartanossa - jonka vaikutus nimitysasioihin on hyvin huomattava ja lisäksi kerrotaan, että riigivanemkin lienee jo "mukautunut" tähän ajatukseen.

Möllersonin curriculum vitae on pääpiirteissään seuraava: syntynyt Tartossa 1892, opiskellut insinöritieteitä Braunschweigin tekn.il.korkeakoulussa ja tämän jälkeen toiminut eri liikkeiden palveluksessa Saksassa, Sveitsissä ja Venäjällä.

Vapaussodassa yhdysupseerina Englannin Viron vesillä olleessa laivastossa. Tullut välisministeriön palvelukseen v.1921, nimitetty varakonsuliksi Lontooseen samana vuonna, sihteeri-konsuliksi 1923, pääkonsuliksi 1925, siirretty 1932 välisministeriöön hallinnollisen osaston päälliköksi. Nimitetty 1934 poliittisen osaston päälliköksi ja 1936 lähetystösihteeriksi Pariisiin.

Sivumennen sanoen ei virastollinen yhteistyö Möllersonin kanssa liene aivan helppoa. Niinpä esim. Lontoossa, kuten varmalta taholta olen kuullut, kävivät hänen ja lähettiläs Kallaksen keskinäiset suhteet siksi kireiksi, että henkilökohtaista tapaamista, mikäli mahdollista, koetettiin välttää ja sen asemasta turvauduttiin kirjevaihtoon. Pariisissa myöskin, mihin jo aikaisemmin olen viitannut, jättänevät viraston päällikön ja sihteerin keskinäiset välit toivomisen varaa.

Kysymys Riian ja Moskovan lähettiläspaikkojen täyttämisestä on vielä alkuasteessaan. Joku päivä sitten lienee määräävällä taholla ajateltu Laretein siirtoa Tukholmasta Riikaan ja osastopäällikkö Treuden nimittämistä hänen seuraajakseen. Tänään taas olen kuullut Treudeä mainittavan ehdokkaana Moskovaan.

Lisäksi puhutaan lähetystöjen perustamisesta Yhdysvaltoihin ja Balkanille. Menosääntöön ei kylläkään ole varattu määrärahaa enemmän toiselle kuin toisellekaan, mutta nykyisen järjestelmän aikana ei se merkitse mitään voittamatonta estettä.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 12

ASIA:

Tallinnassa olevan lähetystön raportti n:o 23.

Ministeri Hynninen

26/8 1937.

5000—12—35—5337

Tallinnassa, elokuun 26 p. 1937.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

715.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
26/219 Sal. 37
30/8-37 2 Liit.
5 C 12

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i ö l l e,

Saan kunnioittaen oheisena lähettää Ministeriölle Tallinnan Lähetystön tiedotuksen no. 23, otsikolla

Muutoksista Viron hallituksessa.

M i n i s t e r i: B. Hackzell

T a l l i n n a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 23.

Tallinna ssa 26 p:nä elo kuuta 1937.

26/219 Sal. 37.
20/8-37
OSASTO 2 ASIA
5 C12

Asia: Muutoksista Viron hallituksessa.

Kun Viron nykyinen hallitus lokakuussa v.1933 muodostettiin, katsottiin sen olevan "ylimenokauden hallituksen", jonka ikä oli laskettava kuukausissa. Kukaan ei tällöin saattanut aavistaa, että siitä oli tuleva autoritärisen järjestelmän hallitus, jonka valtakausi ja kokoonpano riippuvat pääasiassa sen muodostajan omasta tahdosta..

Hallituksen kokoonpanossa on näihin asti tapahtunut ainoastaan sellaisia muutoksia, jotka määräävällä taholla on katsottu ehdottoman välttämättömyyden vaatimiksi. Täydentävinä voimina on siten hallitukseen astunut sisäministeri Eenpalu, toimien samalla v.t.pääministerinä ja sosialiministeri Kask ensimmäisenä tämän salkun hoitajana. Toisaalta taas seurasi Seljamaa-vainajaa välisministerinä Akel ja opetusministeri Kann, jonka koulureformi oli synnyttänyt tyytymättömyyttä maan opettajakunnassa, sai jättää paikkansa everstiluutnantti Jaaksonille. Kannin tapaus on näihin asti jäänyt ainoaksi laatuaan.

Nyt näyttää kuitenkin saavutun ajankohtaan, jolloin useampia muutoksia hallituksen kokoonpanossa tulee tapahtumaan. Voidaanpa, jos kaikki se, mistä kuuleo kerrot-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tavan, muuttuu todellisuudeksi, puhu suorastaan hallituksen uudelleenmuodostamisesta.

Alun odotettavissa olevaan muutosten sarjaan antoi kulkulaitosministeri Sternbeckin kesäkuussa tapahtunut eronpyyntö, jonka syistä olen aikanaan Ministeriölle tiedottanut. Hänet vapautettiin tehtävistään eilen ja samalla nimitettiin uudeksi kulkulaitosministeriksi apulaiskauppaministeri, insinööri Viitak, jonka ehdokkuudesta puhuttiin jo Sternbeckin eronpyynnin yhteydessä. Viitak, joka on saanut ammattisivistyksensä Saksassa, kuuluu niihin nuoremman polven miehiin, jotka nykyisen järjestelmän aikana ovat virkauralla nopeasti nousseet.

Ennen pitkää näyttää olevan odotettavissa myös maatalousministeri Taltsin ja oikeusministeri Müllerin ero. Edellisen suhteen on alkanut kumlua arvostelua eräiden maatalousjärjestöjen piireissä ja viimemainitta on eräissä uutta perustuslakia koskevissa periaatteellisissa kysymyksissä ollut jossain määrin toisella kannalla kuin määrävä taho. Nämä erimielisyydet eivät kylläkään liene sitä laatua, että ero hallituksesta olisi välttämätön - siinä tapauksessa olisi se myös tapahtunut jo aikoja sitten - mutta Müller halunnee itse vetäytyä yksityiselämään. Taltsin varmana seuraajana pidetään Tupitsia, "Kajan" ja "Uus-Eestin" ent. päätoimittajaa, joka nykyään on "Eesti Lihaeksportin" toimitusjohtajana ja joka aikaisemmin on hoitanut samaa salkkua. Müllerin seuraamee Klesment, oikeusministeriön esittelijäneuvos, joka oli laatinut luonnoksen riigivanemun rahvuskogulle jättämään perustuslakiesitykseen ja joka molempien kamarien ja valiokuntien istunnoissa oli hänen edustajansa. Klesment on tunnettu sosialistisen työväen puolueen jäsen.

Lisäksi saattaa olla mahdollista, jos Strandman jättäisi Parisin-lähetystön, että hänen seuraajakseen nimitetään opetusministeri, eversti Jaakson. Tässä tapauksessa perii hänen salkkunsa melko varmasti apulaisministeri Päts, riigivaneman veli.

Näiden muutosten ohella on kuulunut sellaistakin, että riigivanem tullessaan syyskuun alussa valtionhoitajaksi "ylimenokaudeksi" kutsuisi pääministeriksi läheisen ystävänsä ja puoluetoverinsa, valtakunnan talousneuvoston puheenjohtaja Jürmanin, joka muutama päivä sitten muutti nimensä Jürima'ksi. Kenpalu jäisi tässä tapauksessa vain sisäministeriksi tai kokonaan hallituksen ulkopuolelle.

Kaikilla näillä edellisessä kosketetuilla ja oletetuilla hallituksen jäsenten vaihdoksilla ei - viimemainittua mahdollisuutta lukuunottamatta - ole sanottavaa polittista merkitystä. Henkilökohtaisesti ei ainoallakaan heistä ole kantavaa nimeä julkisessa elämässä eivätkä he myöskään ole kiinteämmin ottaneet osaa puolue-elämään. Sen sijaan olisi esillä ensiluokkainen polittinen "tapaus", jos Kenpalu jäisi hallituksen ulkopuolelle. Se merkitsisi ennen kaikkea sitä, että riigivanem-valtionhoitaja etsisi hallitukselle laajempaa kannatusta ja tukipohjaa sekä pyrkisi yhteistoimintaan oppositioryhmien kanssa - tässä suhteessa viittaan raporttiini no. 14 - joille Kenpalalu on epäilemättä vähimmän mieluinen kaikista nykyisen järjestelmän johtomiehistä.

Joskaan tämäntapaiset ajatukset eivät ole outoja riigivanemalle, en omalta osaltani luulisi vielä joudutun tähän polittiseen vaiheeseen. Mutta "kaikki virtaa". Mikä tänään on mahdotonta, saattaa huomenna jo olla mahdollisuuksien piirissä.

P. J. Kuusinen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 12

ASIA:

Tallinnassa olevan lähetystön raportti n:o 24.

Ministeri Hynninen

9/9 1937

5000—10—35 4261

Tallinnassa, syyskuun 9 p.1937.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

748.

27 / 219 Yal. 37.

11/9-37 9 C/12 5

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i ö l l e,

Saan kunnioittaen oheisena lähettää Ministeriölle Tallinnan Lähetystön tiedotuksen no. 24, otsikolla

Virolais-latvialaista sananvaihtoa Suomen-Viron kauppasopimuksen lisäsopimuksesta.

M i n i s t e r i: Björkenheim

UE 13: A 4.

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 24.

Tallinna ssa 9 p:nä ~~loka~~ syys kuuta 1937.

27/219 Pol. 37

11/9-37 | 2 | OSASTO 5 | ASIA C12

Asia: Virolais-latvialaista sananvaihtoa Suomen-Viron kauppasopimuksen lisäsopimuksesta.

Kuluvan kuun 2 p:nä allekirjoitettu toinen lisäsopimus Suomen ja Viron kesken huhtikuun 11 p:nä 1931 tehtyyn kauppa- ja merenkulkusopimukseen näyttää synnyttäneen odottamattoman paljon pahennusta virolais-latvialaisissa suhteissa. Latviassa käytetään Viron "harkitsemattomasta askeleesta" ankaraa kieltä ja Virossa vastaillaan samassa äänilajissa.

Riikaan saapunut tieto siitä, että Viro oli lisäkauppasopimuksessa luopunut n.s. baltilaisesta klausulista näyttää vaikuttaneen siellä suorastaan "pommin tavoin". Ulkoministeri Munters, kuten olen saanut kuulla, antoi välittömästi Tallinnan-lähettiläälle ohjeen kääntyä sattuneesta sunnuntaipäivästä huolimatta - välisministeri Akelin matkoilla ollessa - sekä talousministeri Selterin että myöskin riigivanem-valtionhoitajan puoleen ja tehdä kaiken mahdollisensa saadakseen Viron hallituksen peräytymään otetusta askeleestaan.

Seurauksena tästä painostuksesta olikin, että ministeri Selter saapui Keilajoelta luokseni vielä saman päivän iltana ja pyysi minua seuraavana aamuna tekemään Herra

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Ulkoasiainministerille esityksen, että allekirjoitetun lisäkauppasopimuksen baltilaista klausulia koskeva pykälä, mikäli mahdollista, siitä poistettaisiin ja korvattaisiin deklaratiivisella nootilla, missä Viro ilmoittaisi, että mikäli sen solmiamissa kauppasopimuksissa myönnettäisiin jollekin toiselle valtiolle joitakin sellaisia etuja, jotka suosituimmuusklausulin perusteella eivät ulotu suomalaisiin tuotteisiin, sen hallitus olisi valmis ottamaan hyväntahtoisesti harkitakseen näiden etujen myöntämistä Suomelle, mikäli kyseessä on tavarat, jotka sisältyvät kyseellisen lisäkauppasopimuksen piiriin.

Latvian taholla ei kuitenkaan ole rajoituttu tähän diplomaattiseen demarcheen. Siellä on pantu "isot ja pienet pillit soimaan" ja Latvian lehdet näyttävät kilpailevan keskenään Viroon kohdistuneen kirjoittelun jyrkkäsanaisuudessa. Viron väitetään tällä askeleellaan vaarantaneen kaiken sen, mitä vuosien kuluessa on vaivoin ja vastuksin aikaansaatu liittolaismaiden taloudellisessa yhteistyössä.

"Jos virolaiset vastaisuudessa haluavat avoimesti kulkea suuntaan, joka on ristiriidassa Itämerenmaiden yhteistyön kanssa", lausuu "Briva Zeme", niin me onnittelemme heitä ja harkitsemme myöskin itse meidän ja Viron välisten suhteiden periaatteellista tarkistamista."

Valittaen, että Viro Latvian kanssa neuvottelematta ja sitä kuulematta on tehnyt tyhjäksi Latvialle myönnetyt, vastavuoroisuuteen perustuvat edut, "Jaunakas Sinas" jatkaa: "Luonnollisestikaan ei meillä ole mitään Viron ja Suomen kauppasuhteiden laajenemista vastaan, mutta se ei saisi tapahtua muiden Itämerenvaltioiden etujen kustannuksella. Sanotaan, että taloudelliset suhteet liittyvät läheisesti politiikkaan ja päinvastoin. Tässä yhteydessä on alleviivattava, että

Itämerenvaltioiden polittinen yhteistyö tulee vastaisuudessa huomattavasti vaikeutumaan, jos sitä raskauttavat sellaiset taloudelliset vastakohdat, joita Viro edellämainitulla toimenpiteellään on luonut."

Näihin kirjoituksiin ovat vastanneet kaikki huomattavimmat Viron lehdet. Tämä on tapahtunut yleensä asiallisesti ja eräihin tosiasioihin turvautumalla.

Erityisemmin on mielestäni syytä kiinnittää huomiota "Vaba Maan" tämänpäiväiseen artikkeliin otsakkeella "Mieliharmi Latviassa". Vastineeksi Latvian lehtien syytöksille lehti huomauttaa, että ensimmäisenä on baltilaista klausulia rikkonut Latvia itse. Se myönsi kesäkuun 2 p:nä 1927 Neuvostoliiton kanssa solmimassaan kauppasopimuksessa viimemainitulle etuja, jotka olivat ristiriidassa sen 4 kuukautta aikaisemmin Viron kanssa tekemän kauppasopimuksen kanssa. Tämän teki Latvia neuvottelematta Viron kanssa ja sitä kuulematta. Viro sitävastoin on uskollisesti noudattanut sopimuksiaan Latvian kanssa niiden epäedullisuudesta huolimatta. Viro on nytkin osoittanut hyvää tahtoa kauppasopimuksen uudistamiseen liittolaisensa kanssa, mutta "Viron valtuuskunta sai palata hiljan tyhjin käsin Riiasta, koska latvialaiset eivät itsekkään tienneet, mitä he tahtoivat. Heitä on myös odotettu Tallinnaan, mutta he eivät ole tulleet. Latvialla ei myöskään ole oikeutta vaatia, että Viro uhraisi sen hyväksi omat taloudelliset etunsa."

Mitä Viron suhteisiin Suomeen tulee, on lehden mielestä kiinnitettävä huomiota siihen, että Viron vienti Suomeen on 10 kertaa suurempi kuin sen vienti Latviaan. Kun Viron kauppavaihto Suomen kanssa sitäpaitsi yhä kasvaa samalla kun se eteläisten naapurien kanssa näiden haluttomu

den vuoksi yhä supistuu, "niin ei baltilaisella klausulillakaan ole mitään merkitystä kolmen Itämerenvaltion taloudelliselle elpymiselle varsinkaan kun yksi sopimuspuolista ei ole aina pitänyt siitä kiinni." Oikein ajatellen olisi latvialaisilla ollut lehden mielestä syytä iloita siitä, että liittolaismaa on löytänyt laajemman pohjan yhteistyölle Suomen kanssa eikä närkästyä siitä.

Tänäsessä "Uus Eestissä" esitetään verrattain laveasti niitä huonoja kokemuksia ja tuloksia, joihin Viro on tullut kaupassaan Latvian kanssa. Viron hyvästä tahdosta ja järjestelyistä huolimatta "monet viejistämme ovat vuosikausia saaneet odottaa saamisiaan, hallituksen kalliiksi käyneistä ostoista, kaikenlaisista myönnetyistä tullieduista ja lisäkiintiöistä huolimatta." Latvian lehdet tekisivät lehden mielestä paremmin, jos ne kohdistaisivat pahatuulisuutensa Viron asemasta talouspolitikkansa johtavia voimia vastaan, jotka eivät tunne mielenkiintoa kaupan kehittämiseen Viroon päin.

"Päevaleht" huomauttaa saaneensa asiantuntevalta taholta kuulla, että Suomen-Viron uusi sopimus ei sisällä mitään rikkomusta baltilaista klausulia vastaan. Se vain ei tee mitään eroa Suomen ja Latvian tuotteiden välillä. Käytäntö on jo vienyt siihen, että Suomen kanssa on kaupankäynti kasvanut ja Latvian kanssa kutistunut. "Itämeren talouspiirin ja tulliunionin aikaansaamisen asemasta olemme eteläisen naapurin kanssa päässeet vain varsin merkityksettömään kauppavaihdon luetteloon, josta vielä on ollut enemmän kiistaa ja väittelyä kuin asia olisi ansainnut."

Syrjästäkatsojasta näyttää siltä, että määräävällä

taholla täällä ei - edelläesitetystä demarchesta huolimatta - anneta Latvian närkästymiselle kovin suurta merkitystä. Se on jo kaikesta päättäen otettu laskuihin kyseellistä sopimuksen kohtaa harkittaessa ja neuvotteluohjeita Viron valtuuskunnalle annettaessa. Mitä taas Viron lehtiin tulee, ovat ne saaneet sopivan tilaisuuden purkaa patoutunutta tyytymättömyyttään Latviaa vastaan, mikä ehkä jossain toisessa tapauksessa ei olisi ollut aivan vaaratonta.

P. J. Hannula

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 12

ASIA:

Tallinnassa olevan Kahelyhön raportti n:o 25.

Ministeri Hynninen

27/9 1937.

5000—10—35 4961

SUOMEN LÄHETYSTÖ

783.

Tallinnassa, syyskuun 27 p. 1937.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
28/219 Tal. 1937.
29/9. 37
5 C12

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i ö l l e,

Saan kunnioittaen oheisena lähettää Ministeriölle Tallinnan Lähetystön tiedotuksen no. 25, otsikolla

Jotain virolais-latvialaisista suhteista.

M i n i s t e r i:

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 25.

Tallinna ssa 27 p:nä syys kuuta 19 37.

ULKOASIAINM.
28/219 Sal. 37
29/9-37
KOASTO
ASIA
5 C12

Asia: Jotain virolais-latvialaisista suhteista.

Virolais-latvialaisille suhteille on viimeaika ollut kaikkea muuta kuin onnellinen. On sattunut yhtä ja toista, mikä on pahentanut verta puolin ja toisin, vieläpä Latvian lehdistössä vierittänyt esiin kysymyksen entente- ja liittosuhteiden "tarkistamisesta". Ristiriitojen esineinä ovat olleet varsinkin: n.s. baltilaisen klausulin poistaminen Suomen-Viron toisesta lisäkauppasopimuksesta, tri Looritsin karkoitus Latviasta ja "tavanmukainen skandali" - käyttääkseni "Päevaleht'in" sanoja - maaotteluissa Riiassa.

Korkeimmilleen ovat laineet lyöneet baltilaisen klausulin ympärillä, minkä johdosta tapahtunutta demarchea sekä Viron ja Latvian lehdistön sananvaihtoa olen yksityiskohtaisesti selostanut edellisessä raportissani. Viime aikoina on Viron lehdistössä näkynyt Latviaan kohdistettuja sovittelevia sanoja ja välisministeriössä on minulle vakuutettu, että Latviassakin on laukeamista selvästi havaittavissa.

Mitä tulee Suomen lehdissäkin aikanaan selostettuun tri Looritsin juttuun, näyttää se, etenkin Tarton akateemisissa piireissä, olevan edelleen vireillä. En luule myöskään liioittelevani otaksuessani, että täysi sopu molem-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

pien maiden akateemisten piirien välillä ei synny, ennenkuin Looritsille on jotain hyvitystä annettu. Kuinka voi olla mahdollista, kuulee kysyttävän, että huomattava virolainen tiedemies, joka ei ole tehnyt muuta kuin omistanut harrastuksensa liiviläiskansan vähäisille rippeille ja kosketellut heidän vaikeuksiaan joissakin artikkeleissa ja parissa puheessa m.m. Kalevalan 100-vuotisjuhlassa Helsingissä, asetetaan liittolaismaassa "mustalle listalle" ja estetään pääsemästä rajan yli? Ja kuinka hänet ulkoministeriön tieten kutsutaan historikkojen päiville Riikaan ja kuitenkin sallitaan poliisin antaa hänelle määräys poistua maasta? Tätä kaikkea ei käsitä varsinkaan yli oppilasnuoriso, joka valmisti karkoitetulle Tartossa mielenosoituksellisen vastaanoton lauluineen ja kukkineen.

Urheilu, jonka oikeastaan pitäisi olla omiaan vahvistamaan ja lujittamaan keskinäisiä suhteita, on jo vuosikausia ollut virolais-latvialaisten suhteiden kompastuskivenä. Tämän tästä on virolaisissa lehdissä saanut lukea valituksia latvialaisten kilpailuissa osoittamasta ylimielisyydestä, sopimattomista kilpailutavoista, vääristä tuomioista y.m. sellaisesta. Tämäntapaiset syytökset uudistuivat Viron lehdistössä erityisellä terävyydellä Riiassa hiljan pidettyjen baltilaisten maaottelujen nyrkkeilykilpailujen yhteydessä, mitkä pidättyväinen "Päevaleht'kin", kuten jo mainitsin, leimaa jo otsakkeessaan "tavanmukaiseksi skandaliksi". Selostettuaan kilpailujen kulkua ja tuloksia lehti (17/9) lausuu: "Baltilaiset nyrkkeilykilpailut rikastuttivat Viron ja Latvian suhteita uudella skandalilla. Nyt on tuskin jälellä ainoatakaan urheilunalaa, millä ei olisi ollut rettelöä Latvian kanssa. Johtaaksemme mieleen vain skandaleja kenttäurheilu-, pinti-, pesä- ja jalkapallo-maaotteluissa. Näille on lisäksi tullut nyt nyrkkeily. Samalla on merkittävä,

että Virolla ei ole erimielisyyksiä minkään muun maan kanssa. Ryhtymättä tässä yhteydessä analysoimaan ristiriitaisuuksien perusteita ja etsimään syyllisiä, voimme todeta, että nämä erimielisyydet eivät ole sopusoinnussa urheiluetiikan kanssa. Vielä vähemmän ne edistävät naapuruussuhteiden lujittamista. Siksipä voi herätä kysymys, olisiko ehkä parempi katkaista kaikki urheilusuhteet Latviaan siihen saakka, kunnes mielet rauhoittuvat ja saadaan varmuus siitä, että yleisön temperamentti ei vaikuta tuomarien mieliin ja että heidän päätöksensä vastaavat kilpailujen todellista kulkua. Samalla olisi tarpeen hyvinkasvatettu yleisö, joka kansallisessa shovinismissaan osaisi arvostaa kilpailevaa urheilijaa siinäkin tapauksessa että hän on omaa urheilijaa parempi."

Näiden julkisuuteen kantautuneiden ristiriitojen ohella on vielä mainittava, että viimeajalla on tämän tästä saanut kuulla lausuttavan epäilyksiä siitä, missä määrin Latvia täyttää puolustusliiton asettamia velvoituksia ja missä määrin se pystyisi siihen, jos odottamatta tästä tulisi kysymys. Viron sotilaspiireissä valitetaan nimenomaan sitä, että Latvia laiminlyö sotilaallista varustautumistaan ja sijoittaa sen sijaan käytettävissä olevat varansa "loistopalatseihin" Riiassa. Määräävällä taholla lienee jo ollut esillä kysymys, että tästä tavalla tai toisella Latvialle huomautettaisiin.

Käsitykseni mukaan, mikä perustuu kuulemaani ja näkemääni vuosien varrella sekä Virossa että Latviassa, eivät nämä viimeaikaiset hankaukset ja erimielisyydet ole mitään satunnaisia, nykyiselle ajankohdalle ominaisia ilmiöitä. Ne pohjautuvat psykologisiin seikkoihin, ennen kaikkea erilaiseen men-

taliteettiin ja jo kaukaisesta menneisyydestä periytyneisiin ennakkoluuloihin. Tavallinen virolainen mies, niin sanoakseni, ei pidä latvialaisesta eikä arvosta häntä korkealle sekä päinvastoin. Sanalla latvialainen ei virolaisen korvassa pohjimmaltaan ole erikoisen hyvä kaiku. Suhteellisesti lyhytaikainen liittolaissuhde ei vielä ole kyennyt tätä tunnepohjaa oleellisesti muuttamaan, joskin kehitys epäilemättä on käynyt myönteiseen suuntaan.

Tätä kirjoittaessani palautuu mieleeni keskusteluni nyk. riigivanem Pätsin ja kenraali Laidonerin kanssa ensimmäisellä käynnilläni heidän luonaan, jolloin molemmat olivat yksityishenkilöitä ja voivat esittää mielipiteensä vapaasti. Puhe siirtyi, koska olin muuttanut Riiasta Tallinnaan, itsestään virolais-latvialaisiin suhteisiin ja latvialaisiin yleensä. Pätsin mielestä kuului latvialaisten luonteenominaisuuksiin eräänlainen yliolkaisuus ja häikäilemättömyys, mikä itsenäisyysajallakin on monasti haittanut yhteistyötä. Vanhastaan ei virolainen ole mielellään nähnyt latvialaista naapurinaan ja keskinäiset suhteet ovat harvoin käyneet lämpimiksi. Varsinkaan ei virolainen ole tottunut luottamaan latvialaiseen ja hänen sanoihinsa. Laidonerin kertoman mukaan vieroivat virolaiset sotamiehet vapaussodassakin latvialaisia ja pysyttelivät, mikäli mahdollista, heistä erillään. Tultuaan kerran tarkastusmatkallaan Volmariin (Wenden) hän havaitsi virolaisten sotamiesten viettävän pyhäpäiväänsä asemalla ja sen ympäristössä. Tiedusteluunsa, mistä tämä johtui, sai hän vastaukseksi, että kaupungissa oli paljon latvialaisia sotamiehiä ja "niistä on paras pysyä loitommalla".

P. J. Hynninen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 12

ASIA:

Tallinnassa olevan lähetystön raportti n:o 36.

Ministeri Hynninen

11/11 1937

5000—10—35 4261

SUOMEN LÄHETYSTÖ

887.

Tallinnassa 11/11 1937.

30 219 Pal. 37.

12/11-37

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i ö l l e.

5 C 12

Tiedoitus № 26.

Saan kunnioittaen oheisena lähettää Ministeriölle Tallinnan Lähetystön tiedoituksen № 26 otsikolla

Baltilaisen klausulin virallista selvittelyä.

M i n i s t e r i: R. Kivimäki

UE 13: A 4.

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 26.

Tallinna ssa 11 p:nä marras kuuta 19 37.

30/219 Sal. 37.
12/11-37
5 C 12

Asia: Baltilaisen klausulin virallista selvittelyä.

N.s. baltilaisen klausulin poisjättäminen Suomen-Viron toisesta lisäkauppasopimuksesta näyttää jaksavan yhä edelleen säilyä ärsyttimenä virolais-latvialaisille suhteille. Tallinnassa välittömästi tehdyn, mutta tuloksettoman diplomaattisen démarchen ja osaltaan arvattavasti inspiroidun lehtikampanjan jälkeen, joita olen selostanut raportissani no. 24, näyttää Latvian autoritärinen johto aikovan käyttää kaikkia niitä mahdollisuuksia, joita sillä on, edes jonkunlaisen muodollisen hyvityksen saamiseen Virolta. Asiaa katsotaan, kuten keskusteluissa Latvian Tallinnan-lähettilään kanssa olen saattanut havaita, ennen kaikkea prestigen näkökulmalta, missä suhteessa autoritärisesti hallitut maat näyttävät olevan erikoisen herkkiä.

Asian tässä vaiheessa on ensi askeleena turvauduttu noottiin, jonka lähettiläs Krievins kuluvan kuun 6 p:nä jätti henkilökohtaisesti välisministeri Akselille. Tässä nootissa tehdään, mikäli tietoni ovat oikeat, Viron hallitukselle seuraavat kysymykset:

1) mitkä ovat ne syyt, jotka ovat saattaneet Viron hallituksen luopumaan Suomen-Viron hiljan allekirjoite-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tussa lisäkauppasopimuksessa baltilaisesta klausulista;

2) tunnustaako Viro edelleen itsensä sidotuksi ja noudattaako se vastaisuudessa niitä periaatteita, jotka ovat saaneet ilmaisunsa Itämerenmaiden ystävyyssopimuksessa ja baltilaisessa klausulissa;

3) ja jos niin on, missä muodossa se on valmis hyvittämään esilläolevassa tapauksessa tapahtuneen baltilaisen klausulin loukkauksen..

Noottia jättäessään on Krievins lisäksi tiedustanut, milloin Latvia voi odottaa vastausta kahteen aikaisempaan virolais-latvialaisia suhteita koskettaleviin nootteihinsa, jotka ovat jääneet vastausta vaille. Akel puolestaan oli luvannut kiirehtiä vastauksen antamista niin noottiin kuin toiseenkin, mutta esilläolevassa tapauksessa hän arveli epäilevänsä Viron hallituksen tuskin voivan lisätä mitään siihen, mitä hän henkilökohtaisesti parin viikon aikana Genevessä jo on Muntersille asiassa esittänyt.

Tämän mahdollisuuden huomioonottaen Latvian hallitus kuulemani mukaan vaatiikin, kuten kirjeessäni eilispäivältä olen jo maininnut, että Itämerenmaiden ulkoministerien tulevan joulukuun 9-11 p:nä pidettävässä konferenssissa otetaan käsiteltäväksi kysymys siitä, onko baltilaista klausulia edelleen pidettävä Itämerenmaiden toimivapautta sitovana suhteessa muihin maihin ja solmittaviin kauppasopimuksiin nähden. Tämä merkitsee, että Viro, ellei se ennen konferenssia anna Latvialle tätä tyydyttävää vastausta, joutuu vastaamaan asiassa "baltilaisen forumin edessä", kuten minulle on lausuttu. - Sikäli kuin olen voinut havaita, ei Virossa tätä vastuuta kuitenkaan kovin pelätä.

B. Ehrnrooth

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 12

ASIA:

Tallinnassa olevan lähetystön raportti n:o 27.

Ministeri Hynninen

23/11 1937.

5000—10—35 4261

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Tallinnassa, marrask. 23 p.1937.

920.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
32/220 Pal. 1937
25/11-37
OSASTO
5 C12

Ulkoasiainministeriölle,

Saan kunnioittaen oheisena lähettää Ministeriölle Tallinnan Lähetystön tiedotuksen no. 27, otsakkeella

Viron Helsingin-lähettilään vaihtuessa.

Ministeri: R. Hynninen

UE 13: A 4.

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 27.

Tallinna ssa 23 p:nä marras kuuta 1937.

ULKOASIAINHALLITUS
32 220 Sal. 37.
25/11-37 B LIIT.
OSASTO ASIA
5 C12

Asia: Viron Helsingin-lähettilään vaihtuessa.

Jo elokuulla, jolloin oli käynyt selväksi, että lähettiläs Rebane tulee jättämään toimensa Helsingissä, pidin todennäköisenä (raportti no.22), että hänen seuraajakseen nimitetään Viron Parisin-lähetystön lähetystöneuvos Möllerson. Hänen ehdokkuuttaan oli nimittäin asettunut kannattamaan Laidoner, jonka maatilalla Möllerson vietti kesälomansa, ja tietämäni mukaan riigivanem-valtionhoitaja ei kernaasti asetu hänen esityksiään vastustamaan, eikä varsinkaan silloin, milloin on esillä henkilökysymys. Laidonerin ehdotuksesta nimitettiin m.m. eversti Traksmaa välisministeriön virkamiesten suureksi yllätykseksi lähettilääksi Moskovaan, mistä hänen syistä, joista Ministeriölle olen tiedottanut, oli kuitenkin verrattain pian palattava kotia. - Sivumennen sanoen lienee riigivanem nyt valmistautunut nimittämään sinne oman luottamusmiehensä vasemmistosiivellä, apulaisulkoministeri Rei'n, joka itse puolestaan, kuten täällä piireissä puhutaan, on odotellut Parisin lähettilään paikan vapautumista.

Möllersonin nimitys Helsinkiin ei täällä ole herättänyt mitään mainittavaa huomiota. Hän on jo vanha virkamies ulkoasiain alalla ja joskaan hänellä välisministeriössä

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

- viimeisen virkakautensa jälkeen siellä - ei tietääkseni ole erityisiä ystäviä, pidetään hänen nimitystään virastollisen kiertokulun mukaisena.

Sen sijaan saatoin kuulla käydessäni Tartossa, jossa heimoharrastus ja Suomi-ystävyys ovat jotain enemmän kuin pelkkiä sanoja, oudoksuttavan sitä, että Suomeen on tällä kertaa nimitetty vain tavallinen "karriäri-diplomaatti". Aikaisemmilla Viron Helsingin-lähettiläillä, Kallaksella, Akelilla ja jossain määrin Rebasellakin, oli sen sijaan ollut huomattavia kansalaisansioita ja heidän nimellään kautta maan kantavuutta. Ainakin eräissä tarttolaisissa piireissä oli tällä pohjalla ehdokasta etsitty ja päädytty prof. Suits'iin, kuten minulle kerrottiin. Määräävällä taholla ei kuitenkaan tähän ehdokkuuteen ole kiinnitetty mitään huomiota.

Mainitsemista ehkä ansaitsee myös ent. lähettiläs Virgon asettuminen ehdokkaaksi. Akelille jättämässään kirjallisessa esityksessä hän oli perustellut ehdokkuuttaan Helsingin lähettiläälksi pitkällä virkakaudellaan, Suomen olojen tuntemuksella ja sen molempien kielien taidolla. Samalla hän suullisesti ilmoitti eroavansa ensi vuonna välisministeriön palveluksesta, jos nimitys tapahtuu hänen ohitseen.

Mitä tulee Rebasen siirtoon Riikaan, voinee huoleti sanoa, ettei sitä siellä ole erikoisella mielihyvällä tervehditty. Se seikka tulee näkyviin jo agrementin myöntämisessä, mitä viivytettiin kokonaista 16 päivää. Kysyessäni lähettiläs Kreevins'iltä viivytyksen syytä sain vastaukseksi: "meillä ei ole tällä kertaa syytä kiirehtiä." Vielä katson olevan aihetta

lisätä, että Kreevinsin kertoman mukaan Akel oli hänelle aikaisemmin pariin otteeseen - he ovat virkaveljiä Berlinin ajoilta - varsin kirpeästi arvostellut Rebasta ja hänen toimintaansa. Varsin todennäköistä myös on, että Rebane, jos ratkaisu olisi riippunut Akelista, olisi saanut siirtyä Helsingistä Tallinnaan eikä Riikaan.

P. J. Hynninen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 12

ASIA:

Tallinnassa olevan lähetystön raportti n:o 28.

Ministeri Hynninen

4/12 1937

5000—10—36 6261

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Tallinnassa, jouluk. 11 p. 1937.

976.

33 220 Sal. A - 37

14/12 - 37

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i ö l l e,

5 C12

Saan kunnioittaen oheisena lähettää Ministeriölle Tallinnan Lähetystön tiedotuksen no. 28, otsakkeella

Suomalais-virolaiset suhteet kahdessa puheessa.

M i n i s t e r i: B. Kivimies

UE 13: A 4.

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 28.

Tallinna ssa 11 p:nä joulu kuuta 1937.

33/220 Sal. 8 -37

14/12 -37 A2 OSASTO

5 C12

Asia: Suomalais-virolaiset suhteet kahdessa puheessa.

Lähetystö on lehtiselostuksessaan no. 17 saattanut Ministeriön tietoon välisministeri A k e l i n Suomen itsenäisyysjuhlassa pitämän puheen kokonaisuudessaan sekä lehtiselostuksessaan no. 18 pääpiirteissään esittänyt Viron ulkomaisia suhteita käsittelevän osan kenraali L a i d o n e r i n puheesta "Isamaaliit'in" kongressissa kuluvan kuun 5 p:nä. Tästä huolimatta katson olevan syytä vielä niihin palata ja tehdä eräitä merkintöjä.

Selvitettyään veljeskansa-käsitettä ja todettuaan, että "Viron ja Suomen kansojen läheinen veriheimolaisuus on ikäänkuin näkymätön yhdysside, jonka vaikutus käytännöllisessä elämässä ei aina pistä silmään, mutta jonka olemassaoloa kukaan ei voi kieltää," välisministeri Akel jatkaa: "Tästä huolimatta on valitettavan usein esiintynyt hankauskohtia, joten on pyrkinyt näyttämään, että kahden veljeskansan suhteet eivät ole sovinnollisia, ja tällä juhlallisella hetkelläkin sanomme suoraan, että Suomessa on piirejä, jotka tarkoituksellisesti ovat koettaneet vahingoittaa Viron ja Suomen kansojen syvää ystävyyttä. Näiden piirien tarkoitusperät eivät ole kellekään salaisuus, ne ovat halveksittavia

JAKELUOHJE:
Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaasedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaasedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

eivätkä ole puolusteltavissa sisäpolittisilla syillä eikä millään muotoa edes sananvapaudenkaan nimellä. Vielä äskettäin luin eräästä käsikirjoituksesta mielipiteen, että hankaukset olisivat selitettävissä vain siten, että Viron ja Suomen kansat ovat veriheimolaiset ja että vanhempi veli tavallisesti on taipuvainen kohtelemaan käskevästi nuorempaa. Tällaista moraalia on mitattava vastaavalla mittapuulla, niinkuin me olemme tehneetkin. Sen ohessa olemme mielihyvällä ja luottamuksella ottaneet tietoomme Suomen hallituksen deklaration sen osan, joka puhuu tahdosta ylläpitää hyviä suhteita Viron kanssa. Ja minä sanon - myös me pidämme tärkeänä hyviä suhteita Suomen kanssa."

Välisministerin puhe, jonka hän tietämäni mukaan on itse laatinut ja jonka sisältöä ennen sen pitämistä ei välisministeriössä tunnettu, kohdistuu nimenomaan tapahtumiin Sirkin hautajaisten yhteydessä. Juhlia seuranneessa illanvietossa hän "katsoi olevan syytä" tästä minulle huomauttaa lisäten, että "meidän välillämme voidaan asioista aina puhua avoimesti." Kyseelliset tapahtumat olivat siinä määrin loukanneet valtionhoitajaa, että hän ulkoministerinä ei voinut olla niihin jollain tavoin kajoamatta.

Oliko tämä "kajoaminen" valtionhoitajan mieleen vai ei, sitä en tällä hetkellä tiedä, mutta varmaa on, että monien virolaisten mielestä olisi se mieluummin saanut jäädä tekemättä. Pääministeri Eenpalu johti tavatessamme heti keskustelun puheeseen ja vakuutti minulle, että välisministerin huomautukset kohdistuivat "vain eräälle määrätylle taholle Suomessa" eikä Suomeen sellaisenaan. Talousministeri Selter oli kuulemani mukaan eräässä keskustelussa sanonut, että tä-

mäntapaisia huomautuksia voidaan kyllä tehdä 364 päivänä vuodessa, mutta ei mielellään yhtenä jälellejääneenä. Samaan suuntaan käypiä mielipiteitä on minulle lausuttu eri taholta sekä kyseellisessä illanvietossa että sen jälkeenkin. Olen myöskin melko varma siitä, että nämä mielipiteet eivät ole jääneet tuntemattomiksi välisministeriöllekään.

Kenraali L a i d o n e r i n puheen Viron ulkopolittisia suhteita koskevaan osaan ei sisälly mitään yhtenäistä esitystä suomalais-virolaisista suhteista, kuten on laita hänen puheessaan Viron suhteista moniin muihin maihin, mutta siinä kosketellaan Suomea ja suomalais-virolaisia suhteita kolmeen eri otteeseen.

Ensinnäkin kenraali puhuessaan virolais-latvialaisissa suhteissa syntyneistä hankauksista ja erimielisyyksistä suositteli niiden selvittämiseksi ja poistamiseksi samaa menettelyä, mihin on turvauduttu, kun suomalais-virolaisissa suhteissa on syntynyt vaikeuksia. Sanat kuuluivat seuraavasti: " Meillä on ollut myös Suomen kanssa paljon väärinkäsityksiä. Mutta siellä olemme käyttäneet toista menettelytapaa. Sikäli kun väärinkäsityksiä on syntynyt, olemme kokoontuneet ja yrittäneet mahdollisimman pian hälventää ja poistaa syntyneet väärinkäsitykset."

Toiseksi kenraali lyhyesti toteaa, että Suomesta käsin on yritetty sekaantua Viron sisäisiin asioihin. "On ollut tapauksia, jolloin määrättyjen suomalaisten piirien taholta on tehty yrityksiä sekaantua meidän sisäisiin asioihimme. Sitä luonnollisestikaan emme voi sallia ja sitä ei kukaan voi sallia."

Kolmanneksi kenraali todistaakseen väitettään, että

"kansainvälisessä elämässä ei tehdä yleensä mitään toisen hyödyksi ilman että siitä saadaan määrätty palkkio", viittaa vapaussodan aikaan sekä Suomen ja Englannin Virolle silloin antamaan apuun lausuen seuraavaa: "Me tiedämme, että saimme suurta apua Suomesta. Olemme Suomelle siitä varsin kiitolliset, mutta me myös tiedämme, että sitä ei tehty yksistään meidän hyväksemme, vaan se oli myös heille (suomalaisille) itselleen tarpeen. Saimme myös apua englantilaisilta, mistä myös olemme varsin kiitolliset, mutta me tiedämme, että se ei tapahtunut ainoastaan meidän takiamme, vaan se oli heille itselleen tarpeen. Sanomme sen suoraan julki."

Mitä tulee puheen kahteen ensimmäiseen Suomea koskevaan kohtaan, eivät ne sisällä mitään uutta. Uutta ei sellaisenaan ole myöskään puheet siitä, että Suomen Virolle sen vapaussodassa antama apu perustui etulaskelmiin - sellaista on täällä ennenkin lausuttu - mutta melko uutta on sen kuuleminen Laidonerin suusta. Muistan varsin elävästi hänen puheensa Valkissa helmikuun 1 p:nä 1934 suomalaisten kaatuneiden muistotaulun paljastamistilaisuudessa, jolloin hän nimenomaan alleviivasi sen spontanisen ja välittömän avun merkitystä, jonka Suomen vapaaehtoiset joukot olivat Virolle oikealla hetkellä antaneet. Näyttää niinmuodoin siltä, että Laidonerin käsitys on entisestään melkoisesti muuttunut ja on tapahtunut "arvojen uudelleenarvioimista."

P. J. Rysänen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 13

ASIA:

Tallinnassa olevan lähetystön raportti n:o 29.

Ministeri Hynninen

16/12 1937.

5000—10—35 4261

SUOMEN LÄHETYSTÖ

989.

Tallinnassa, jouluk.16p.1937.

37 220 Pol. 8 -37.

20/12-37 | 9 | Lit.

C/12

Ulkoasiainministeriölle,

Saan kunnioittaen oheisena lähettää Ministeriölle Tallinnan Lähetystön tiedotuksen no. 29 otsakkeella

Suomen itsenäisyyden 20-vuotisjuhlan vietto Virossa.

Ministeri: P.J. Hynninen

UE 13: A 4.

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 29.

Tallinna ssa 16 p:nä joulu kuuta 19 37.

37 220 Tasl. 37.
20/12 - 37

Asia: Suomen itsenäisyyden 20-vuotis-juhlan vietto Virossa.

Saatuani eri tahoilta tiedot Suomen itsenäisyyden 20-vuotispäivän johdosta Virossa järjestetyistä juhlatilaisuuksista ja toimenpiteistä juhlapäivän tunnetuksitekemiseksi kautta maan pyydän kunnioittaen esittää seuraavaa.

Erityisen suurta huomiota juhlapäivälle on osoittanut Viron sanomalehdistö. Päälehtiin sisältyy useampiakin Suomea käsitteleviä kirjoituksia lämpimine onnitteluineen ja kuvineen Suomen valtiollisen elämän johtavista miehistä. "Postimees" julkaisi muun ohella allekirjoittaneelta pyytämänsä haastattelun, joka käsitteli Suomen kehitystä itsenäisyysajalla. Aikakauslehdistä on erikoisesti mainittava "Södur", joka on omistanut juhlapäivälle loisteliaan erikoisnumeron, missä on yksinomaan Suomea ja suomalais-virolaisia suhteita käsitteleviä kirjoituksia sekä runsaasti kuva-aineistoa. Näiden lukuisten, kauttaaltaan myötämielisten kirjoitusten selostaminen olisi kieltämättä kiintoisaa, mutta koska se tässä yhteydessä ei ole mahdollista, pyydän viitata Lähetystön kirjelmään no. 987 ja siihen liittyvään runsaaseen aineistoon.

Radiossa esitettiin juhlapäivänä arvokas ohjelma, mis-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tä ansaitsee erityisesti mainitsemista koulumeuvos Ollikin puhe. Lisäksi radioitiin Tallinnassa järjestetty suuri juhlatilaisuus kokonaisuudessaan.

Kouluissa kautta maan oli myös omistettu hetki Suomen juhlapäivälle. Yhdenmukaisuuden aikaansaamiseksi oli siitä annettu opetusministeriön ohjeet niin hyvin alkeis- kuin keskikoulujen johtajille.

Erityistä mainitsemista ansaitsevat Tallinnassa, Tartossa ja Narvassa järjestetyt juhlatilaisuudet.

Tallinnan juhlan olivat järjestäneet yhteistyössä "Soome-Eesti-Ungari Liit" ja "Suomi-Kerho". Se pidettiin Estonian musiikkisalissa, johon oli saapunut yleisöä, osittain sangen edustavaa, noin tuhatkunta henkeä. Läsnä olivat m.m. valtionhoitaja Päts, kenraali Laidoner ja kaikki hallituksen jäsenet pääministeriä lukuunottamatta. Ohjelmasta mainittakoon välisministeri Akelin ja allekirjoittaneen puheet, maisteri Väisäsen juhlaesitelmä "Suomalais-virolaisesta kulttuuri-itsenäisyydestä", laulajatar Antonietta Toinin laulu- ja prof. Lemban pianoesitykset.

Välisministeri Akelin puhe on toimitettu Ministeriölle lehtiselostuksessa no. 17, jotapaitsi olen sitä käsitellyt raportissani no. 28. Oma puheeni kului seuraavasti:

"Olemme saapuneet tänään tähän Estonian traditiokylläiseen juhlasaliin Suomen merkeissä. Tänään viettää Suomi ei ainoastaan virallista kansallispäiväänsä vaan samalla myös itsenäisyytensä 20:ttä vuosipäivää. Sadoissatuhansissa kodeissa kautta koko Suomenniemen vallitsee tällä hetkellä juhlamieli, ja kohoaa korkeuteen kiitos siitä, mitä se maailmanhistoriallisten tapausten avulla ja oman lujan itsenäisyystahtonsa ohjaamana parikymmentä vuotta sitten saavutti. Tämä juhlamieli on varmaan kohtaava vastakaikua kaikkialla, missä Suomen nimeä tunnetaan ja arvostetaan, mutta minä rohkenen olla vakuutettu siitä, että tämä vastakaiku ei ole missään syvempi eikä siihen liittyvä myötätunto missään lämpimämpi kuin Suomen lahden eteläpuolella asuvan veljeskansan keskuudessa.

Kansojen elämässä on kaksi vuosikymmentä häviävän lyhyt ajanjakso. Mutta toisaalta on se kylliksi pitkä osoit-

tamaan, onko kansalla yleensä mahdollisuuksia itsenäiseen valtiolliseen elämään ja voiko nuori valtio taata kansalaisilleen edellytykset tulokselliseen toimintaan niin hyvin henkisellä kuin aineellisellakin alalla. Joka tapauksessa on varmaa, että jos nämä mahdollisuudet ja edellytykset vielä kahden vuosikymmenen jälkeen olisivat jossain määrin kyseelliset, niin itse nuoren valtion olemassaolo ja sen itsenäisyys olisivat myöskin kyseenalaiset ja sattuman varassa.

Mitä tulee Suomeen, luulen meidän kaikkien olevan valmiit kuutettuja siitä, että nämä mahdollisuudet ja edellytykset ovat olemassa täysin positivisessa mielessä ja että itsenäisyysajan tulokset puhuvat voimallisesti Suomen tulevaisuuden hyväksi.

Kun Suomi tästä päivästä 20 vuotta sitten julistautui itsenäiseksi, oli yleinen olotila maassa kaikkea muuta kuin rohkaiseva. Kansa oli nälänhädän partaalla, lakipohjainen ja yhteiskunnallinen järjestys oli pahasti häiriytynyt ja ennen pitkää oli pahimmatkin ennustukset toteutuneet: Suomen oli kestettävä kansalaissodan hävitykset ja kauhut.

Niin syvät kuin nämä kansalaissodan lyömät haavat ovat olleetkin, on tällä hetkellä erikoisella mielihyvällä merkittävä, että kansalaissopu ja yhteismieli on vuosi vuodelta ollut kasvamaan päin ja että tänäänen juhlapäivä tapaa eri kansankerrokset rakentavassa valtakunnallisessa ja yhteiskunnallisessa työssä. Järjestelmällinen, sosialinen uudistustoiminta, jonka viimeisinä tuloksina voimme mainita hiljan perustetun kansaneläkelaitoksen perustamisen ja lain äitiysavusta, on omiaan tyydyttämään yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden vaatimuksia ja samalla syventämään yhteenkuuluvaisuudentunnetta laajoissa kansankerroksissa.

Mitä Suomen taloudelliseen kehitykseen tulee, on se nimenomaan teollisella alalla ollut valtavampi kuin 20 vuotta sitten voitiin aavistaakaan. On syntynyt kokonaan uusia teollisuusaloja, muodostunut varsinaisia teollisuuskeskuksia ja Vuoksen laakso kantaa jonkinlaisella syyllä nimeä "Suomen Ruhr." Numerojen esittäminen tästä kehityksestä olisi erittäin mielenkiintoista, mutta tässä yhteydessä lienee riittävä, jos rajoitun mainitsemaan, että maan kokonaistuotanto on laskujen mukaan vuodesta 1913 s.o. viimeisestä vuodesta ennen maailmansotaa kasvanut volymi-indeksiinsä nähden enemmän kuin kaksinkertaiseksi. Kun asukasluku vastaavalla ajalla on lisääntynyt vain vajaan 20 % merkitsee tämä tuotannon lisäys sitä, että yleinen elintaso on oleellisesti entisestään noussut ja että Suomi-äiti tosiaankin kykenee tyydyttämään lastensa kohtuulliset elämänvaatimukset.

Suomen ulkopolitikkaa on kotvan aikaa karakterisoinut halu pysyä erillään suurista valtaryhmityksistä ja pyrkimys yhä läheisempään yhteistoimintaan Skandinavianmaiden ja Itämerenmaiden, varsinkin Viron kanssa. Viron kanssa on Suomella niin perin paljon, mikä yhdistää ja perin vähän, mikä eroittaa. Yhteiset vaarat, yhteiset edut ja yhteinen pyrkimys turvata saavuttamamme valtiollinen ja kansallinen riippumattomuus on vesirisiteiden ohella voimakkaina tekijöinä Viron ja Suomen kansoja yhdistämässä. Yhteistyön tarve elää voimakkaana Suomen kansan tietoisuudessa ja minä olen syvästi vakuutettu siitä, että juhmieli tuhansissa kodeissa kautta Suomen ei olisi aito ja ehyt, ellei niissä tiedettäisi, että suomalais-virolaiset suhteet ovat hyvät, läheiset ja luottamukselliset.

Tässä suhteessa on varsinkin kuluva vuosi ollut antoi-

sa: on tapahtunut tärkeitä molemmanpuolisia vierailuja sekä solmittu laajakantoisia sopimuksia. Suomella on ollut kunnia nähdä ~~sm~~ vierainaan Viron Tasavallan korkeasti kunnioitettava Valtionhoitaja, joka sai osakseen kaiken sen arvonannon ja kunnioituksen, jonka Suomi voi kellekään osoittaa, sekä Viron opetusministeriön kunnioitettava päällikkö, jolle matka Suomeen käsittääkseni oli enemmän kuin paljas virkavelvollisuuksien täyttäminen. Toisaalta taas on Virossa vieraillut Suomen ulkopolitikan vastuunalainen johtaja, jonka liittää Viroon vanhat ystävyyssuhteet ja parhaat muistot aikaisemmasta toiminnasta täällä.

Mitä tulee kuluvalla viikolla voimaan astuvaan Suomen-Viron lisäsopimukseen ja siihen liittyvään Tallinnassa allekirjoitettuun pöytäkirjaan à la Oslo, avaavat ne molempien maiden keskinäiselle taloudelliselle yhteistoiminnalle oleellisesti entistä laajemmat mahdollisuudet ja perspektivit. Ne ovat joka tapauksessa siksi merkitykselliset, että vielä joku vuosi sitten tuskin puolin enemmän kuin toisinkaan olisi sellaiseen askeleeseen ollut rohkeutta.

Muutamia päiviä sitten Helsingissä allekirjoitettu Suomsn-Viron kulttuurisopimus, joka antaa virallisen hyväksymisen molempien maiden välillä jo aikoja vallinneelle sivistykselliselle yhteistoiminnalle, on samalla varmaan laajakantoisin kulttuurisopimus, joka koskaan lienee kahden suveräänisen maan välillä solmittu. Toteutettuna merkitsee se suorastaan suomalais-virolaista kulttuuri-unionia, ei enempää eikä vähempää.

Kaikki tämä, mitä suurissa piirtein olen edellä esittänyt, todistaa, että suomalais-virolaisissa suhteissa olemme siirtyneet tekojen ajanjaksoon ja että heimosuhteet ovat saaneet realisemman luonteen. Puitteet ovat käyneet entistä avarammiksi ja meidän on vain pidettävä huolta siitä, että niiden sisällä asuu ja vaikuttaa elävä henki.

Arvoisat läsnäolijat! Samalla kun minä Suomen virallisena edustajana pyydän esiintuoda parhaat ja vilpittömät kiitokset niille järjestöille, jotka tämän juhlatilaisuuden ovat järjestäneet, samalla on minulla kunnia esittää Teille kaikille juhlivan Suomen kansan, Suomen Tasavallan Presidentin ja sen Hallituksen lämpimät tervehdykset."

Juhlatilaisuutta seurasi illanvietto Estonian "vihreässä salissa", jossa tervetulijaissanat esitti apulaisministeri Jürgenson, "Suomi-Kerhon" puheenjohtaja.

Aikaisemmin iltapäivällä oli Lähetystössä järjestetty vastaanotto, johon oli saapunut noin 260 henkilöä, niiden joukossa useimmat hallituksen jäsenet, lähetystöjen päälliköt, "Fenno-Ugrian", "Soome-Eesti-Ungari Liit'in" ja "Suomi-Kerhon" johtokunnat y.m. edustavaa väkeä.

Tartossa yliopiston aulassa järjestetyssä juhlatilaisuudesta, jossa on ollut läsnä noin 700 henkeä Tarton edus-

tavinta yleisöä, on tervehdyspuheen pitänyt prof. Uluots, juhlaesitelmän "Viron ja Suomen taloudellisista suhteista" prof.Poom sekä loppusanat lausunut Suomen kunniakonsuli Köva.

Juhlatilaisuudesta Lähetystölle antamassaan selostuksessa ilmoittaa viimemainittu sen onnistuneen "suurenmoisesti" ja lisää: "Kaiken kaikkiaan on sanottava, että minkään muun maan itsenäisyysjuhlaan ei osanotto ole ollut niin runsas kuin eiliseen Suomen juhlaan. Tähän on huomattavasti vaikuttanut vastaperustettu Viron-Suomen Ystävyysyhdistys, joka on kyennyt vetämään mukaan laajoja piirejä."

Narvassa oli Suomen juhlapäivän johdosta järjestetty jumalanpalvelus P.Mikaelin kirkossa, missä saarnasi rovasti Jalaja. Illaksi oli järjestetty juhlatilaisuus Sivistysseura Ilmarisen saliin, joka oli täpötäynnä yleisöä, arvattavasti noin 700 henkeä, joukossa miltei kaikki kaupungin edustavimmat henkilöt. Avajais-ja lopettajaispuheen piti Suomen kunniakonsuli Lust ja juhlapuheen Lähetystön avustaja Ingman.

B. Ingman

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 12

ASIA:

Tallinnassa olevan läheteyston raportti n:o 30.

Ministeri Hynninen

18/12 1937

5000—10—35 4261

Tallinnassa, jouluk. 18 p. 1937.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

994.

35 220 Sal. 8 37
22/12 37 9
5 C 12

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i ö l l e,

Saan kunnioittaen oheisena lähettää Ministeriölle Tallinnan Lähetystön tiedotuksen no. 30, otsakkeella

Itämerenmaiden ulkoministerien konferenssista Tallinnassa.

M i n i s t e r i:

UE 13: A 4.

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 30.

Tallinna ssa 18 p:nä joulu kuuta 19 37.

35 220 Yal 8 37

22/12-37

Asia: Itämerenmaiden ulkoministerien konferenssista Tallinnassa.

5 C 12

Kuluvan kuun 9-11 p:nä pidettiin täällä Itämerenmaiden ulkoministerien konferenssi, järjestysluvultaan seitsemäs ja Tallinnan kolmas. Kaunaksesta oli saapunut ulkoministeri Lozoraitis, jonka johtamaan delegatioon kuuluivat: pääsihteeri Urbshys, Riian-lähettiläs Savickis, Tallinnan-lähettiläs Dalide, osastopäällikkö Norkaitis ja sihteeri Backis; Riiasta ulkoministeri Munters, jonka delegatioon kuuluivat: Kaunaksen-lähettiläs Seja, Tallinnan-lähettiläs Kreevins, sekä osastopäälliköt Kampe, Vigrabs ja Sakenfelds. Välisministeri Akelin johtamaan virolaiseen delegatioon kuuluivat: pääsihteeri Rei, Kaunaksen-lähettiläs Öpik, Riian-lähettiläs Rebane, välisministeriön osastopäälliköt Virgo ja Kaasik sekä jaostopäällikkö Ojansoon.

Konferenssi kokoontui tällä kertaa ajankohtana, mihin liittyi melko selvää kriisin tuntua. Viron ja Latvian väliset suhteet, vieläpä puolustusliittokin, ovat loppukesästä saakka olleet jatkuvan, repivää laatua olevan tarkastelun esineenä ja mieliala on niin puolella kuin toisellakin ollut myrtynyt. Vieläpä tavallaan konferenssin aattonakin - "Isamaa Liit'in" kokouksessa joulukuun 5 p:nä -

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

kenraali Laidoner puheessaan, jossa hän tosin asettui kannattamaan liittolaissuhteiden säilyttämistä Latviaan, katsoi olevan syytä ilmoittaa, että Virossa, jos liitto syystä tai toisesta raukeaisi, ei tultaisi "vuodattamaan kyyneleitä."

Tästä kaikesta ei kuitenkaan huomaa mitään jälkeä konferenssin siloisessa päätöspöytäkirjassa, jonka pyydän oheistaa. Päinvastoin alleviivataan sen useassa resolutiossa kolmen ulkoministerin "yksimielisyyttä" ja todetaan kolmen maan keskinäisten suhteiden kehityksen tarkkailun tapahtuneen heidän välillään "täysin lojaalisesti ja vilpittömästi."

Päätöspöytäkirjan mukaan on konferenssi:

1) hyväksynyt raportin edellisen konferenssin päätösten toimeenpanosta;

2) todennut Itämeren entente'n voineen noudattaa yhtenäistä polittista suuntaa ja sen kautta vahvistaa siihen kuuluvien maiden asemaa kansainvälisissä suhteissa;

3) todennut, että Itämerenmaiden välillä solmittu ystävyys- ja yhteistyösopimus on saanut osakseen täyden tunnustuksen ja hyväksymisen kaikissa kolmessa siihen kuuluvassa maassa;

4) katsonut tarpeelliseksi yleisen mielipiteen muokkaamisen kussakin kolmessa maassa suosiolliseksi tämän sopimuksen säilyttämiselle ja vahvistamiselle;

5) todennut, että tällä hetkellä ei vielä ole mahdollista saattaa voimaan kaikissa kolmessa maassa Kansainliiton taloudellisen komitean ehdotukseen perustuvaa yhteistä tullinimistöä;

6) päättänyt keskustelun jälkeen jättää kysymyksen kolmen maan kauppasopimusjärjestelmästä ja suosituimmuudesta hallitusten harkintaan;

7) todettuaan, että sopimuksia yhteisestä vekseli- ja shekkilaista sekä oikeusavusta rikosasioissa ei ole tenillisistä syistä voitu vielä allekirjoittaa, päättänyt kääntyä asiassa kunkin kolmen maan hallituksen puoleen;

8) päättänyt ottaa vastaisuudessa vuoden lopulla pidettävien konferenssien esityslistalle Kansainliiton yleiskokousten päätökset;

9) päättänyt, että puheenjohtajana toimivan ulkoministerin on esitettävä konferenssille selostus Itämerenmaiden henkisen yhteistyön kongressin töistä ja päätöksistä; ja

10) päättänyt pyytää Latvian hallitusta kutsumaan koolle seuraavan konferenssin ensi toukokuussa. -

Siinä kaikki oleellinen, mistä virallinen pöytäkirja tietää kertoa. Yksityisesti olen eräiltä konferenssin osanottajilta saanut kuulla seuraavaa.

Konferenssin taloudellisessa komissionissa esitti Munters melko suorasukaisen lausunnon Suomen-Viron toisessa lisäkauppasopimuksessa tapahtuneesta balttilaisen klausulin "loukkauksesta". Hänen mielestään oli asia tavalla tai toisella korjattava ja hän teki ehdotuksen, että nyt rikkoutunut klausuli oli korvattava uudella ja entistä vielä kiinteämmällä s.t.s. että Viro, Latvia ja Liettua hankkisivat kaikilta mailta, joiden kanssa niillä on yhteisiä "balttilaisia etuja" rajoittavia sopimuksia, myönnytykset siihen, että nämä luopuvat osallisuudesta sellaisiin etuihin, joita kolme Itämeren-maata ovat toisilleen myöntäneet tai tulevat myöntämään. Kun virolaisella taholla selitettiin, että tämä oli täysin mahdotonta, viittasi Munters aikaisempaan keskusteluunsa talousministeri Selterin kanssa, jonka mielestä asia olisi jotenkin järjestettävissä. Asiain näin ollen sai Virgo tehtäväkseen lausunnon hankkimi-

sen Selterilta seuraavaan istuntoon. Tämä oli kuitenkin asiallisesti - täysin kielteinen. Koska virolaisella taholla ei oltu taipuvaisia mihinkään myönnytyksiin ja kun liettualaisilla ei alunpitäen ole ollut asiaan sanottavaa mielenkiintoa, oli lopputuloksena, kuten jo mainittu, kysymyksen jättäminen hallitusten harkintaan.

Virolais-latvialaisia erikoiskysymyksiä on konferenssissa käsitelty, joskaan ne eivät olleet merkittyinä sen ohjelmaan, virolaisen ja latvialaisen delegation yhteisistunnossa. Kuulemani mukaan ei Munters tällöin ole katsonut voivansa antaa mitään lupausta siitä, että tri Loorits, jonka juttua olen aikanaan kosketellut, poistettaisiin Latviassa "mustalta listalta" tai että Latvian hallitus tulisi tekemään myönnytyksiä Aluksnen kansantaloa tai Abben koulutaloa koskevissa riitaisuuksissa paikallisten viranomaisten ja virolaisten siirtokuntien välillä. Sitävastoin oli hän luvannut tehdä kaiken voitavansa, että vastaisuudessa latvialaisista virallisista julkaisuista ja oppikirjoista poistettaisiin kaikki, mikä saattaisi olla Viroa loukkaavaa.

Puolalais-liettualaista ristiriitaa, jonka esilletuloa muuan riikalainen kirjeenvaihtaja tiesi ennustaa, ei konferenssissa ole millään tavoin käsitelty. Sama on asianlaita liiviläis-kysymyksen suhteen, mikä, kuten minulle on sanottu, "oli paras jättää suomalaisten huoleksi."

Konferenssin tuloksiin näyttävät kaikki kolme ulkoministeriä - ainakin lehdille annetuista lausunnoista päättäen - olevan varsin tyytyväisiä. Ja virallisesti tuskin voinee toisin ollakaan. Yksityisesti on Akel luonnehtinut minulle konferenssia jokseenkin sanallisesti seuraavasti: Auspiciot, joiden alla kävimme työhön, eivät suinkaan olleet hyvät. Mut-

ta kun vaihdoimme asiallisesti mielipiteitä emmekä karttaneet lausua eräitä totuuksia toisillemme, selvisi ilmapiiri huomat tavasti. Keskinäiset suhteemme ovät joka tapauksessa selvemmät ja paremmatkin kuin ennen konferenssia.

Sen jälkeen kuin ylläoleva oli kirjoitettu sain kuulla, että Viron hallituksen eilisessä istunnossa, jossa välisministerin selostus konfrenerssista sille esitettiin, kenraali Laidoner on lausunut arvostelevia sanoja konferenssin aikaansaannoksista. Hänen mielestään vaatii nykyinen yleispolittinen tilamme täyttä selvyyttä myös Itämerenmaiden keskinäisissä suhteissa ja sitä ei nyt ole saavutettu. - Näin kertojani.

Björkenheim

Confidentielle.

R E S O L U T I O N

adoptées par la VII-ème Conférence des Ministres des Affaires Etrangères, tenue à Tallinn, les 9-11 Décembre 1937.

Ad I.

Après avoir entendu le rapport du Président de la Délégation de Lithuanie relatif à l'exécution des décisions prises à la VI-ème Conférence des trois Pays, tenue à Kaunas, les 1-3 juillet 1937, la septième Conférence a été unanime à remercier le Président en exercice du travail accompli par lui dans l'intervalle des deux conférences, ainsique du rapport circonstancié qu'il en a bien voulu lui présenter.

La Conférence a approuvé ledit rapport.

Ad II.

Les trois Ministres des Affaires Etrangères ont procédé au cours de leur Conférence à un ample échangé d'informations et de vues aussi bien en ce qui regarde la situation internationale actuelle, et ses répercussions pour les Etats de l'Entente Baltique, que dans le domaine de leur collaboration mutuelle et des résultats que cette collaboration leur a donné jusqu'à présent.

Ils ont constaté que la communauté de vues établie aux Conférence antérieures à l'égard des événements politiques a permis aux trois Pays de suivre une ligne de conduite concertée qui a eu pour résultat l'affermissement de

la position des trois Pays dans le domaine international.

Ils ont été unanimes à considérer que l'existence de centres d'inquiétude à plusieurs endroits les oblige à rester attentifs aux diverses tendances qui se manifestent dans les relations internationales, et les fortifie dans leur unanimité de vue négative à l'égard de toute tendance d'intervention dans les affaires intérieures des Etats, sous quelque prétexte que ce soit. Dans cet ordre d'idées les trois Pays ont décidé de continuer à se tenir à l'écart des luttes idéologiques transposées sur le terrain des relations internationales et de maintenir leur attachement fidèle à la Société des Nations et aux principes organisateurs de la sécurité internationale qui se trouvent à sa base.

Les trois Ministres ont également examiné la politique de non-intervention à laquelle leurs pays prennent part et ils ont été d'accord de considérer que cette politique s'est justifiée par le fait que, grâce à elle, les pires complications internationales ont pu être évitées.

Dans la partie de leurs délibérations consacrée à leurs relations mutuelles les trois Ministres ont attentivement examiné les questions qui se sont posées entre les trois Pays dans l'intervalle entre les deux Conférences. Cet examen a été mené avec une parfaite loyauté et franchise et ils ont été d'avis que toutes ces questions sont susceptibles d'être résolues d'une façon amicale et conforme à leurs relations.

Il a été reconnu de nouveau que le traité d'entente et de collaboration trouve la pleine reconnaissance et approbation des trois Pays et qu'il n'existe aucune raison pour

sousestimer les liens crées entre les trois Etats par ledit traité et les résultats de leur collaboration.

Les trois Ministres des Affaires Etrangères sont tombés d'accord sur l'utilité d'un plus ample travail informateur auprès de l'opinion publique de leurs pays respectifs afin de maintenir et de fortifier l'esprit dans lequel le traité d'entente et de collaboration a été conclu et qui anime toujours les trois Gouvernements.

Ad III,1.

La Conférence constate qu'au moment actuel il n'est pas encore possible de mettre en vigueur dans tous les trois Pays la nomenclature douanière unifiée basée sur le projet provisoire recommandé par le Comité Economique de la Société des Nations. La Conférence émet le voeu que l'Etat ou les Etats qui l'auront mise en vigueur, informent les autres des expériences et résultats acquis à ce sujet, ce qui contribuera à la mise en vigueur dans les derniers Pays de la nouvelle nomenclature sur la base des travaux accomplis par les experts.

Ad III,2.

La discussion du problème du traitement spécialement favorisé dans les relations économiques interbaltiques et des systèmes des traités commerciaux des trois Pays ayant relevé toute la complexité de la question, la Conférence est d'avis que l'examen de ce problème doit être poursuivi entre les trois Gouvernements.

Ad IV.

La Conférence constate que des conditions techniques ont empêché les trois Pays de signer dans l'intervalle entre

la VI-ème et la VI-ème Conférence les conventions trilatérales portant loi uniforme sur les lettres de change et billets à ordre et portant loi uniforme concernant le chèque, ainsi que la convention trilatérale d'extradition et d'assistance judiciaire en matière criminelle, et émet le voeu que les trois Gouvernements nomment sans délai des plénipotentiaires chargés d'établir définitivement le texte français desdites conventions et de procéder à leur signature.

Ad V,3.

Désireuse de rendre plus étroite la collaboration des trois Pays avec la Société des Nations, la Conférence décide que les résolutions adoptées par les Assemblées de la Société des Nations seront mises, dorénavant, régulièrement à l'ordre du jour des Conférences des Ministres des Affaires Etrangères des trois Pays, qui se tiendront à la fin de l'année.

La Conférence reconnaît désirable qu'au cours des délivérations sur ces questions, les Ministres des Affaires Etrangères échangent des informations sur les intentions de leurs Gouvernements respectifs au sujet des résolutions adoptées par l'Assemblée de la Société des Nations.

Ad V,4.

La conférence décide que le Ministre des Affaires Etrangères, Président en exercice, se chargera de faire rapport à la Conférence sur les travaux et résolutions des Congrès interbaltiques de coopération intellectuelle pour permettre à la Conférence de discuter celles d'entre elles qui nécessiteraient une action des trois Gouvernements.

Ad V,7.

La Conférence décide de prier le Gouvernement letton, à qui incombe la convocation de la prochaine Conférence des Ministres des Affaires Etrangères, de la faire pour le mois de mai 1938.

Tallinn, le 11 décembre 1937.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

998.

Tallinnassa, jouluk. 20 p. 1937.

ad 35/220 Pol. 8 37.

22/12 37 1

5 C 12

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i ö l l e,

Viitaten Lähetystön kirjelmään no. 994 kuluvan kuun 18 p:ltä Lähetystö kunnioittaen ohellisena Ministeriölle lähettää mainittua kirjelmää seuranneeseen tiedotukseen no. 30 kuuluvan liitteen, mikä postittajalta epähuomiossa jäi tiedotukseen liittämättä.

M i n i s t e r i: P. J. Hynninen

Liitteitä.

UE 13: A 4.